ВІСТІ
КОМБАТАНТА

4

ТОРОНТО – НЬЮ-ЙОРК 2009

Nadia Kostruba Estates Inc.

Заснувавши Фундацію в імені і у світлу пам'ять своєї коханої дружини Наді, я втілив в життя ідеали допомоги, якими ми керувались впродовж всього нашого щасливого подружнього життя.

Це підтримка і сприяння розвитку і діяльності
- української Церкви,
- суспільно-громадських і політичних організацій в Канаді і Україні,
- української молоді і студентства,
- видавничої діяльності УДО та СУМу,
- спонсорування важливих національно патріотичних проектів та проведення різноманітних акцій для процвітання України та добра українців у світі.

Евген Коструба
Президент Фундації

ВІСТІ КОМБАТАНТА Рік 2009 Торонто–Нью-Йорк. Ч. 4 (260)

ЗМІСТ

КОМЕНТАРІ

ЛЮДИ, ПОДІЇ, ОПІНІЇ

УКРАЇНА СЬОГОДНІ

65-РІЧЧЯ БОЇВ ПІД БРОДАМИ

ІСТОРИЧНІ РОКОВИНИ

СПРАВИ ЦЕРКОВНІ

ІСТОРІЯ І СУЧАСНІСТЬ

НАШІ СУСІДИ

Закінчення на ст. 140

4

2009

ВІСТІ КОМБАТАНТА

ВИДАВЦІ: Головна Управа Об'єднання б. Вояків Українців в Америці, Головна Управа Братства кол. вояків 1-ої УД УНА

СПІВУЧАСНІ: Братство Українських Січових Стрільців Об'єднання кол. вояків УПА,Броди-Лев Інк., Українська Стрілецька Громада в Канаді

РЕДАКТОР: Роман Колісник

АДМІНІСТРАТОР: Іларій Кушніренко, тел. (416) 247-5039

VETERAN'S NEWS, quarterly published jointly by:
United Ukrainian War Veterans in America, Brotherhood of Former Soildiers of the 1st Ukrainian Division of the UNA.
In association with:
Brotherhood of Ukrainian Sichovi Striltsi, Former Members of the Ukrainian Insurgent Army, Inc.; Brody - Lev, Inc.; Ukrainian War Veterans' Association in Canada

VETERANS' NEWS
P.O. Box 279, Stn. "D", Toronto, ON
Canada M6P 3J9

Статті, підписані прізвищем чи ініціялами автора, не завжди відповідають поглядам редакції.
Редакція застерігає собі право скорочувати статті і справляти мову.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ:
В Канаді річна передплата 35.00 дол. В США і інших країнах 35.00 ам. дол.

АДРЕСИ ПРЕДСТАВНИКІВ:

УКРАЇНА
Муха Леонід
вул. Дорошенка 33
м. Миколаїв, Львівська обл.
81600 Україна
тел. (3241) 41299

АНГЛІЯ
Mr. S. Wasylko
4 The Hollows, Silverdale
Nottingham, NG11 7FJ
ENGLAND
тел. (0115) 981-8978

АВСТРАЛІЯ
Mr. Wasyl Stanko
3 Jean Ave.
Paradise, S.A. 5075
AUSTRALIA

Typesetting and layout by

Creative Touch
COMMUNICATIONS

Printed by

TRIDENT Associates Printing
Українська Друкарня ТРИЗУБ
1-800-216-9136 www.trident-printing.com

Коментарі

Михайло СЛАБОШПИЦЬКИЙ,
Київ

ГРОЗОВЕ НЕБО НАД УКРАЇНОЮ І ПРОБЛИСК НАДІЇ

На межі осені і зими українське небо затягується темними тривожними хмарами, які можуть вибухнути несподіваними для цих пір року грозами. Грозами соціяльними і політичними.

Засоби масової інформації мовби змагаються між собою в тому, хто повідомить збуреному суспільству якнайбільше тривожних новин. „Свинячий грип" вже перейшов наші кордони. Перші десятки смертей від нього. Епідемія наростає. Уряд не має чим платити зарплату бюджетникам. Сподівання тільки на добродійні внески, які буде використано для зарплат. Пірати Сомалі не відпускають екіпажі захоплених українських суден. Українських учителів в Росії переслідує ФСБ. Нарощення корупції в системі освіти, медицини, культури...

Таких новин дуже багато. Здається, ЗМІ заповзялися загнати українську людину в глухий кут і розстріляти її всіма можливими неґативами. А тут ще й перманентна війна в парляменті, де, здається, завтра чи післязавтра народні обранці з великої любови один до одного та в боротьбі за владу своїх кланів і бізнесові інтереси нарешті почнуть перестрілювати одне одного.

А тут ще й президентські вибори, як мовиться, на носі. І всі претенденти на президентську папаху кинулися на сцену велетенського політичного театру, щоб виконувати ролі в моноспектаклях під назвою „Я–найкращий!" І тільки „вона"–працює! До вчора „вона" читалося як Тимошенко, а від учора вже–з наказу Юлії Володимирівни–маємо читати, що „вона–це Україна".Так заглузували цей слоґан, бо ж вельми передала куті меду бютівська команда з отим „вона працює", що Тимошенко вирішила зректися ролі тієї дійової особи, яка, бачите, працює, а всі кругом гуляють, зраджують, їй заважають, сплять і не дають їй працювати. Отож, народ наш має пам'ятати, що в нас тільки дві робітниці працюють. Перша–це невтомна Юлія Тимошенко, друга–це Україна. Одне слово, перефразовуючи російського пролетарського поета, ми говоримо „Юлія Тимошенко", а розуміємо–„Україна". І ми говоримо „Україна", а розуміємо–„Юлія Тимошенко"... Нахабство, безпардонність, брехливість політичної реклями в Україні (і це не тільки Юлії Тимошенко, комуніста Петра Симоненка чи „донецького парня" Януковича) вже навіть нікого не ображають. Ми до всього звикли. Тепер наші політики привчають суспільство навіть до педофілії. Брудні інформаційні хвилі стоять, як мовиться, людині по шию. Здається, далі вже нікуди. Але все тільки починається. Президентські перегони лише взяли старт. Ще

далеко навіть до екватора дистанції. Піар-технологи тільки розминаються. Ще жоден з них не натякнув на свої чорні козирі. Кожен приберігає їх для рішучого моменту, коли треба буде забити памороки горопашному конкурентові і коли треба буде приголомшити українську людність, тобто електорат. Хоча ще раз повторюю: ніхто нікого вже нічим в Україні не приголомшить.

Куплені і не куплені соціологи оприлюднюють рейтинґи претендентів у президенти. Ними, як правило, майже ніхто не цікавиться, оскільки ніхто нікому не вірить. (Один зі студентських плакатів недавно на Майдані Незалежности столиці України містив симптоматичний і глибоко символічний для нашого часу напис: „Всі політики брешуть!".)

Все повторюється за відомим сценарієм. Знову домежно експлуатується тема другої державної мови (як же без цього козиря Петрові Симоненку, Олександрові Морозу чи Наталії Вітренко?!). Знову лунає заїжджена мелодія про те, що Україні, бачте, вкрай потрібен Литвин, бо без Литвина хліб не ростиме, Дніпро не тектиме і сонце не світитиме. Знову обіцяє українському народові медові ріки, кисільні береги і на вербі грушки Юлія Тимошенко, яка, як справжня народна артистка України, вистрибує поряд з естрадними зірками (вони за відповідні гроші співають за неї), засліплюючи їх дорожнечею своїх вбрань від найдорожчих світових кутюр'є. Знову технічні кандидати, безликі статисти перегонів, ці безнадійно сірі коняги, морочать нам голову, позиціонуючи себе як–не більше й не менше–як повноцінних, стовідсотково конкурентноздатних учасників перегонів. І тендітний Тігіпко надувається, намагаючись надати собі грізного вигляду („Україні потрібний сильний президент!"). І знову вийшов у безперспективне плавання, як завжди, абсолютно непрохідний Юрій Костенко. Тільки відверто називає себе „першим непрохідним" Анатолій Гриценко, може, єдиний реалістичний, критичний і в міру відвертий український політик. Здається, єдина світла пляма з-поміж пошуковців президентської булави. На жаль, справді непрохідний, бо за ним не стоять ні потужна політична сила, ні фінансові мішки.

Вдивляючися в віртуозно загримовані політичні фізіономії учасників перегонів, з прикрим подивом думаєш про те, яка ж вона здеґрадована, так звана еліта України. Чи не за кожним такий довгий шлейф неґативу, що йому, здається, немає кінця. Вони самоутверджуються жируванням, обкрадаючи державу й народ. Вони купують і продають посади, вчені звання, ордени, ласку і прихильність людей. Вони розтлівають суспільство. Чи знаєте ви, шановні читачі, по скільки платила Юля Тимошенко студентами та пенсіонерам на Майдані за участь у ґрандіозному шоу, що мало правити за всенародне висунення загальної улюблениці кандидаткою у Президенти? Бачте, її буцімто сам народ узяв на свої долоні і несе на президентський трон–яка ґрандіозна виста-

ва! За ґрандіозні державні гроші.

Звичайно, не можна не віддати належне концептуальній глибині задуму і стратегічно безпомильному рішенню–висунення в кандидати саме тут, на Майдані. Це було як серпом по горлу Януковичу. По-перше, Майдан–це його травма, невиліковний комплекс. Майдан забрав у нього вже вирване президентство під час минулих виборів. По-друге, це був йому від Тимошенко голосний сиґнал-засторога, що звучить так: „Спробуй перемогти, то я тобі знову влаштую Майдан!" Цим можна захоплюватися, як ориґінальними композиціями в шахових партіях, але залишимо таке інтелектуальне задоволення для аналітиків, істориків та біографів. Сучасники та самовидці подій, знаючи їхню „підкладку", судять про них інакше і зовсім не невтрально. Неодмінно присутня емоційна оцінка, зумовлена суто етичними факторами. Той факт, що Юлія Тимошенко зі своєю бютівською ордою веде тотальну аґітацію коштом держбюджету, що п'ять років тому Віктору Януковичу навіть у його рожевих снах не снився такий масштаб адмінресурсу, ясна ж річ, не може викликати великого захвату в нормальної української людини. Це тільки наївні, задурені та захоплені блискучою артистичною грою Тимошенко, з захватом повторюють: „Тільки наша Юля–за нас" і їм ніколи не подумається, що „наша Юля" за себе, рідну. Тільки за себе. Проти всіх. І так було завжди. І будь-який союз, в який вона вступала, прорахувши його для себе необхідність, вона руйнувала, здебільшого відправляючи союзника в глибокий нокаут.

Безнадійно зляк і пригас ще вчора ориґінальний у висловах та нестардатний у плянах Арсеній Яценюк. Раптом почав заговорюватися: тепер, мовляв, усе не важливо. І НАТО для України–не важливо. І євроінтеґрація–не важливо. Й українська мова–як державна–теж не важливо. Важливо не дратувати Росію, бо он Ющенко роздратував–і бачте... Не випадково Яценюк, який міг стати політичним відкриттям і мав шанс на рівних поборотися з лідерами перегонів, безнадійно втрачає завойоване.

–А що ж Віктор Ющенко?–запитаєте.

Віктор Ющенко, мовби прокинувшись з летаргійного сну, з усіх сил намагається перехопити ініціятиву у Тимошенко, але, здається, пізно. Його поріділа, нездала „команда" не знаходить у своїх головах ориґінальних ходів, щоб на рівних протистояти бютівській лідерці. Все якесь трафаретне, одноманітне, засноване на вже знайомій риториці. Якщо так триватиме й далі, то він приречений лишитися безнадійним аутсайдером цих жорстоких перегонів. Електорат „повісить" на нього і кризу економічну, і кризу політичну, і корупцію, і хабарництво, і газові атаки Росії, і загострення українсько-російських стосунків, і ще бозна-що, бо пересічний українець, який піде (або не піде на знак протесту) на виборчі дільниці, щоб укинути бюлетені в урни, не має жодного уявлення про те, що

президентські повноваження Віктора Ющенка–проти повноважень Леоніда Кравчука або Леоніда Кучми–значно урізані відомою політичною реформою. Що у багатьох гріхах нашого життя, у всіх економічних негараздах передовсім винна виконавча влада, очолювана безпосередньо прем'єр-міністром. Отже, провину за все те треба, як мінімум, розподілити між головою держави і головою уряду. У відповідних пропорціях. Але де ж ви бачили в світі справедливість?! Тим більше, що–„вона працює", а ніхто до пуття так і не пояснив того, як „вона працює".

Українська людність вже привчена: під кінець року, як невідкличний рефрен загострюється українсько-російська газова війна, активізуються, супроводжувані словесним штормом, газові атаки Росії на Україну, підписуються нові кабальні для України угоди (торік прем'єр зробила це з чарівною усмішкою, переконуючи народ в буцімто своїй великій дипломатичній перемозі). Ясна річ, так може бути (а так хочеться, щоб це не було) і нинішнього року. Бо ж Росія не може не здійснювати тиск на нас. Та ще й у такий час, коли вирішуватиметься, хто стане Президентом держави, що її насправді, а не юридично, досі не визнано очільниками Росії.

Але, окрім перспективи захмареного неба над головою є в нас і легко вгадуваний десь там попереду світлий простір, і світлий погляд із майбутнього. Добре, що українська людина вже справді засвоїла: після виборів Президента чи парляменту і навіть після загострення газової війни–життя не закінчується, життя триває і несе нові проблеми, тривоги, невдачі, але й перемоги та радощі. Після ночі настає ранок, а після зими–весна, тому не можна ані ставити остаточну крапку, ані безнадійно драматизувати хмари над обрієм.

„Переживемо й це!"–вже не раз казали собі українці і–переживали. Так буде й після цих, і після наступних виборів. Головне–що підростає завтрішня політична еліта, яка не може не бути професійнішою, а, головне, справді україноцентричною, бо ж вона не виховувалася, як нинішні дійові особи політичного театру, в компартійних чи комсомольських рядах, а виростала вже в незалежній Україні. І це факт–дуже важливий для політичного клімату в державі. Факт, який може стати новою точкою відліку.

Анна ҐУРСЬКА,
аналітик

18 РОКІВ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ СУВЕРЕННОСТИ

Ровесники Незалежности України стають дорослими людьми. Україна, що саме переживає серйозну економічну кризу і є постійною кризою політичною, що дає в наслідку неефективну виконавчу і законодавчу влади, являється як держава слабка, а її еліта не дає вже жодної надії на позитивні зміни–як в очах українських громадян, так і в оцінках міжнародної спільноти.

Проте Україна–це водночас і найбільш демократична країна серед держав СНД з реальним політичним плюралізмом, свободою слова, сектором неурядових організацій, який пружно розвивається. Однак демократія найкраще приймається в тих сферах, які не становлять загрози для інтересів важливих гравців у рамках олігархічно-бюрократичної системи, яка тепер функціонує, або тих, які служать їхнім інтересам. Ділянки, які тісно пов'язані з виконанням політичної та економічної влади, залишаються поза сферою демократичного контролю, або ж він далеко не достатній. „Демократична правова держава"–так звичайно говориться про країну зі зразковою демократією. Тимчасом в Україні закони пишуться для звичайних громадян, а ті, хто керує державою, демонстративно їх іґнорують. Рівень свободи слова не відрізняється від західних стандартів, але появляється питання, наскільки мас-медія є четвертою владою. Незалежність судів ґарантує Конституція, а експерти рахують, скільки своїх суддів мають окремі політики в Конституційному Суді, щоб визначати ймовірність конкретного рішення.

У роздумах з нагоди річниці неможливо однак оминути порівняння, що змінилося протягом цього періоду. Початок 90-х років–це величезні надії, проте ще більше невпевнености, у тому числі основних побоювань про втримання державности, збудування її основ і зміцнення єдности держави, здобуття належного місця в міжнародній спільноті. Ці всі побоювання залишаються вже в минулому. Ніхто відповідальний не питається, чи Україна розпадеться, ніхто не ставить уже під сумнів державний статус української мови. У Донецьку на вулицях може ще не говорять українською мовою, але 1991 року українська мова була рідкістю не тільки на вулицях Києва, а навіть у державних установах. Одночасно більшість мешканців Донбасу в соціологічних дослідженнях вказує, що гордиться українським громадянством. Громадяни України не мають сумнівів, чи хочуть жити в Україні, але питають, у якій.

Колись, ще в середині 90-х років, трагічно загиблий лідер Руху В'ячеслав Чорновіл на одній із прес-конференцій сказав, що Україна буде нормальною европейською демократичною державою, коли все,

що можна привласнити, буде вже вкрадене. Сьогодні, коли Україна, хоч із багатьма проблемами, прямує цим шляхом, можна додати, що потрібно їй ще змінити лідерів на таких, які визнають, що держава–це спільна цінність; влада служить громадянам, а не виключно інтересам правлячих кіл; політика–це не війна. Сподівання на такі зміни розбудила в багатьох Помаранчева революція. Не створила вона, однак, нових лідерів, а тільки провела зміни в тій самій групі. Тепер можемо чекати на натуральну поколіннєву зміну еліти, а може на державного мужа, чиї амбіції не обмежуватимуться до того, як утриматися при владі. Україна на це заслуговує.

(„Наше слово")

Микола РЯБЧУК

МІЖ МОЛОТОМ І КОВАДЛОМ

Відзначене нещодавно 70-ліття совєтсько-німецького Договору про ненапад, більше знаного як пакт Молотова-Ріббентропа, унаочнило ще раз кардинальну відмінність між Східною й Західною Европою в розумінні цього документу і всіх пов'язних із його підписанням подій. Ця відмінність вказує на певний цивілізаційний розлам, на істотно інакші досвіди, пам'яті та ставлення до минулого і теперішнього.

Для західних европейців цей договір–усього лише історичний факт, один із безлічі, подія, що відбулась 24 серпня 1939, відкривши шлях до поділу Східної Европи між нацистами і совєтами, а відтак і до Другої світової війни. Передісторія цього договору та його наслідки є на Заході в основному предметом історичних досліджень, але аж ніяк не масового інтересу, публіцистичних дискусій та мистецьких опрацювань. На Сході він є ще й метафорою, символом вразливости реґіону, цинізму великих держав та брутальности й непередбачуваности історії. Але насамперед він є метафорою зради. І в цій своїй ролі він може бути поставлений в один ряд з іншими знаковими подіями, що мають для західних европейців цілком інше історичне значення, проте для східних европейців мають той самий моральний (чи, радше, аморальний) сенс: Мюнхен, Ялта і багато чого дрібнішого.

Кожна східноевропейська нація має власний список образ і кривд щодо Заходу–починаючи від поділу Польщі наприкінці XVIII століття і до проведення Олімпійських ігор у Берліні 1936 року під акомпаньямент антиєврейських погромів, чи–від жертвування української незалежности 1918-1920 років на користь Росії та Польщі до недавнього фактичного схвалення Заходом російської окупації ґрузинських територій. Не всі ці образи та кривди є обґрунтованими, але всі вони відбивають певний історичний досвід, який західні партнери надто часто не розуміють і не враховують. А тим часом без такого врахування цивілізаційний розлам неминуче поглиблюватиметься, породжуючи нові непорозуміння і нову недовіру. І знову, й знову представники Заходу дивуватимуться надто нервовій, на їхню думку, реакції українців, прибалтів, поляків на те, що вони евфемістично називають „новою російською твердістю" (new Russian assertiveness), а ще більше–на цинічну готовість Заходу всіляко тій „твердості" потурати. Знову й знову вони обурюватимуться блюзнірськими, на їхню думку, намаганнями східноевропейців поставити совєтський комунізм і нацизм на одну дошку. Для західноевропейців комунізм–це насамперед абстрактна теорія, зі шляхетними, але, на жаль, утопійними цілями, незіставна з бридкими расист-

ськими теоріями нацистів. Для східноевропейців тим часом комунізм–це насамперед конкретна практика, яка мало чим відрізнялася від нацистської у методах і масштабах знищення „ворогів".

Залишені на поталу

Недавнє рішення нової американської адміністрації „перезавантажити" взаємини з Кремлем і готовість заради цього відмовитися від протиракетного захисту на території Польщі та Чехії, не викликають у східноевропейців особливого оптимізму. Ще менше ентузіязму у них викликає сумнівне, з морального погляду, рішення ЕС та НАТО повернутися до звичного бізнесу з росіянами, попри окупацію ними ґрузинської території. Надто вже важко східноевропейцям прийняти за чисту монету незґрабні арґументи західних політиків, що незгода з Москвою в одних питаннях не повинна, мовляв, перешкоджати співпраці в інших. Ну, нехай би вони собі справді наївно вірили, що московські каґебешники з якогось доброго дива допомагатимуть їм роззброювати Іран, позбавляючи себе тим самим важливої козирної карти у боротьбі із тим-таки Заходом, і навіть більше–відкриваючи Заходові, по суті, альтернативний канал постачання енерґоносіїв із пацифікованого Ірану на шкоду власному газпромові. Але куди загрозливішою є наочна тенденція Заходу трактувати російську аґресію супроти сусідніх держав та фактичну окупацію їхніх територій як дрібне непорузміння, предмет часткових розбіжностей, що не повинен впливати на загальну „конструктивну співпрацю".

Ця цинічна політика „співпраці в одних питаннях, попри незгоду в інших" може мати далекосяжні і вельми траґічні наслідки. Кремлівська еліта достатньо опортуністична, аби усвідомлювати, що є певна червона лінія у стосунках із Заходом, якої не варто переступати. Вони знають, що ніяка співпраця щодо Ірану чи аль-Каїди чи Північної Кореї не порятує їх від жорстких санцій, якщо вони зазіхнуть на територію Австрії чи Фінляндії, не кажучи вже про Німеччину. Але Україна, безумовно, розташована поза тою червоною лінією, тож можна спробувати її провчити, аби не обирала собі знову якогось незговірливого Ющенка. А там, диви, включивши до правління газпрому ще кількох відставних західних прем'єрів чи президентів, можна буде провчити й естонців та латишів, або навіть поляків, поглиблюючи цим певні незгоди з ЕС та НАТО, котрі, однак, як ми знаємо, не повинні впливати на взаємовигідну співпрацю в інших галузях.

Все це виглядає поки що фантастично, але пам'ятаймо, що Кремль навчився успішно випробовувати згадану червону лінію на гнучкість і потрохи її посувати до нових меж, тимчасом як Захід залишається роз'єднаним і безсилим перед російським блефом і шантажем, демагогією і підкупом. Занепокоєння східноевропейців російською загрозою може бути справді перебільшеним, а проте воно великою мірою

виросатає з їхнього попереднього досвіду–як щодо агресивної, імперської, гіпер-шовіністичної Росії, так і щодо роздвоєного, імпотентного, індиферентного Заходу. Українці, залишені поза всіма дотеперішніми „хвилями розширення" ЕС та НАТО і навіть поза виразними перспективами потрапити до котроїсь із майбутніх „хвиль", мають достатні підстави тривожитися „новою російською твердістю", як і готовістю Заходу улягати тій „твердості"–цілком у дусі передвоєнного Мюнхену. Вони мають підстави зважати не лише обтічну риторику західних дипломатів, а й на писання різноманітних політичних джокерів, котрі розкривають підсвідомість політиків куди відвертіше, ніж вони самі будь-коли потраплять у тому зізнатися:

„Захід має до вибору дві можливості: креслити лінії на піску довкола безнадійної України чи проміняти її росіянам на щось істотніше. Моя пропозиція проста: допомога Росії у боротьбі з розповсюдженням ядерної зброї та з тероризмом на Близькому Сході незрівнянно важливіша, ніж українська сумнівна самостійність. Захід мусить зробити усе можливе, вдаючи, ніби ніякої Помаранчевої революції ніколи й не було, аби забезпечити собі підтримку Росії у питанні денуклеаризації Ірану, як і щодо енергетичної безпеки, в обмін за розуміння життєвих потреб Росії у ближньому зарубіжжі" (Spengler, *Asia Times*, 19. 08. 2008).

Політики, безумовно, не можуть собі дозволити такої відвертости, але можуть завжди послатися на подібну „громадську думку", якої не бракує у західних мас-медіях, чи навіть на „наукові" (буцімто) арґументи, озвучені титулованими професорами:

„Будь-яка дефініція Заходу, що виключає Росію через начебто відмінні „цінності", мусить так само виключати й Україну, чия культура і цінності нероз'ємно переплетені з російськими... Українці повинні припинити боротьбу з цією багатосотлітньою релігійною та культурною близькістю і працювати разом із Росією, тому що лише так можна поставити справу европейської інтеґрації на міцні підвалини" (Nicolai Petro, "Recasting Ukraine's identity?" *Open Democracy*, 30. 01. 2009).

Фахівці, безумовно, доглядять численні натяжки й маніпуляції в цих арґументах, заснованих на некритичному сприйнятті російської історичної мітотворчості. Не треба бути, однак, фахівцем з української історії, аби доглeдіти ще суттєвішу хибу в арґументації, котра іґнорує питання цінностей. Хоч би що ми казали чи думали про „багатосотлітню близькість" між українцями та росіянами (українці й самі мають кардинально відмінні уявлення щодо цього), уважний–і чесний–спостерігач сьогоднішньої політичної сцени не може не зауважити суттєвих відмінностей між демократичною (чи, принаймні, плюралітистичною, поліярхічною) Україною та дедалі авторитарнішою (чи, як стверджує дехто, фашизоїдною) Росією.

Якщо всі ті цінності, що їх пост-помаранчева Україна поступово й болісно засвоює, є менш важливими, ніж її мітична „багатосотлітня близькість" з автократичною Росією, то тоді слід би виключити з Европи й православну Болгарію, Грецію та Румунію і запакувати їх у російсько-евразійський „простір"–із наївним (м'яко кажучи) сподіванням „поставити справу европейської інтеґрації на міцні підвалини".

Нелегкий вибір

Цинізм, чи, по-вченому кажучи, Realpolitik, домінує сьогодні у західних столицях. Але ліберально-демократичний Захід не був би тим, чим він є, коли би забракло в ньому тверезих і чесних голосів, котрі нагадують власним суспільствам, що пріоретизація інтересів над цінностями є програшною стратегією. Вона може дати тимчасові переваги–насамперед окремим політикам, партіям та корпораціям, проте у кінцевому підсумку вона фатально підриває авторитет і вплив Заходу, заснований на „м'якій силі".

„Відчуваючи подих Росії на власному горлі, Київ найменш потребує сьогодні від Парижу, Берліну та Вашинґтону політики „перезавантажень", котра означає на практиці потурання Кремлю та визнання його погляду на Україну як на незаперечну сферу своїх впливів. Непослідовність і недолугість сьогоднішніх українських політиків не може бути виправданням такої позиції. Чого Україна насправді нині потребує–це безоглядного визнання її европейською нацією. Замість дослухатися до московського „нет", Сполучені Штати і Евросоюз повинні сказати „да" київським розважливим, настроєним на модернізацію країни, політикам. Москві, звісно, нелегко буде це все сприйняти, але включення України в Европу у повному значенні цього слова–через набуття перспективи членства в ЕС та НАТО–може заохотити врешті й Росію поглянути на себе як на майбутнього партнера ЕС та США, а не спойлера-псувача, що лише провокує конфлікти всередині евроатлантичної спільноти" (Denis MacShane, "How the West turned from Kyiv," *Newsweek*, 21.03.2009).

Сьогоднішня світова економічна криза не виглядає найкращим часом для мудрих рішень. Але немудрі рішення лише поглиблять цю кризу. Україна, схоже, перебуває в її епіцентрі–на гірше або й на краще.

РОЗШУК

Хто знає про долю хор. Степана Добрянського „Фуся", що останньо перебував в Англії, прошу подати вістку до „Вістей комбатанта".

Мирослав ШАРКО

Йосиф СІРКА

БЕЗПЛАТНА ЛЕКЦІЯ ДЕМОКРАТІЇ

Згідно з канадським законодавством, прем'єр-міністер Канади може проголосити нові вибори, якщо парлямент не працює ефективно або коли парлямент висловить йому недовіру. Хоч не було причини на розпуск парляменту, але голова консервативного уряду розраховував, що зможе здобути більшість в останніх виборах проголосив нові вибори, які й відбулись 37 днів пізніше. Отож, під час виборчої кампанії канадці наслухалися програм і обіцянок, а після виборів отримали знову уряд, який не має абсолютної більшости в парляменті.

Трохи по іншому проходили передвиборчі змагання між республіканським і демократичним кандидатами в США. Але й тут українці могли б повчитись безплатно, як проводити передвиборчу кампанію.

Справа в тому, що і в США та Канаді йдеться про конкретних людей, яких вибирають, які висунені політичними партіями. Ця система найбільш виправдала себе, оскільки депутат, якого вибрали в певному виборчому районі–несе відповідальність перед виборцями і в разі невиконання свого слова–його більше не обирають! Виборча система в Україні нагадує ще часи „радянської демократії", коли партія складала список майбутніх „народних обранців", а тепер виборча система в Україні відмінна від радянської хіба тим, що одну партію замінили десятки партій, які сформували бльоки. Різниця між списками кандидатів у „народні депутати" між старою і „новою" системою полягає в тому, що колись партія вирішувала майбутній склад ВР, а тепер місце у списку можна „придбати" за відповідну суму „умовних одиниць"! Коли приглянутись до сучасної системи в Україні, то дивуєшся, чому звуть представників обраних бльоків народними депутатами–обирає їх не народ, а керівництво бльоків!

Українські політичні партії повинні б повчитись від демократичних країн, як провадити передвиборчі кампанії. Справа в тому, що і в Канаді і в США виборцям пропонують економічні програми, які спрямовані на поліпшення життєвого рівня населення. В Україні ж замість говорити про те, що принесе людям більше користі–вдаються до залякування НАТО, Европейським Союзом, розбиттям країни, „вічною дружбою" та всякими несуттєвими справами, які відвертають увагу народу від основних питань–що полегшить життя кожного громадянина!?

Навіть не можна собі уявити, щоб хтось із політиків у США, чи в Канаді вийшов з гаслом, що діти плачуть, бо не хочуть вивчати англійську мову! Уявіть собі, що коли б діти вирішували, які предмети в школі вивчати, то на свідоцтві залишись би хіба гра на комп'ютерах та вільні танці! Політик, який хоче себе називати „народним обранцем" повинен не тільки прислухатись до голосу виборців, але й бути

Веселих Свят Різдва Христового
та щасливого Нового Року

українському воєцтву, їх родинам, усій українській спільноті та побратимам нашої Станиці

пересилає

УПРАВА СТАНИЦІ БРАТСТВА
КОЛ. ВОЯКІВ 1-ої УД УНА
в Монтреалі, Канада

Христос Родився! *Славіть Його!*

Із світлим празником Різдва Христового і Нового Року вітаємо Головну Управу Братства, Краєві Управи, Станиці та всю нашу Дивізійну Братію та бажаємо радісних свят Різдва Христового та щасливого Нового Року.

СТАНИЦЯ БРАТСТВА КОЛ. ВОЯКІВ 1-ої УД УНА
Гартфорд, Конн., США

НАЙЩИРІШІ ПОБАЖАННЯ

Веселих Свят Різдва Христового
та щасливого Нового Року

українському Вояцтву, їхнім Родинам та Побратимам нашої Станиці

пересилає

УПРАВА СТАНИЦІ БРАТСТВА КОЛ. ВОЯКІВ 1-ої УД УНА
в Чікаґо, ЗСА

здатним провадити своїх виборців, бо ж не завжди то звучить: „Подай Господи!"–Але й: „Тобі Господи!"–Тому замість безглуздого твердження, що діти плачуть, бо вивчають українську мову, було б доречним проявити розум вчителя, який вміє пояснити не тільки потребу вивчення державної мови, але й вказати на користь, яку несе зі собою знання цієї мови!

В українських ЗМІ часто появляються статті С. Грабовського, О. Медведєва, Я. Сватка, В. Ференца, Т. Монтян, Т. Возняка, Г. Койнаш та десяти інших, які проявляють не тільки здоровий глузд, але й висувають нові й позитивні ідеї, які здатні навести в країні порядок і спокій у спроводі добробуту. Дуже шкода, що саме не отакі люди займаються державною політикою, яка б служила всім, а не тільки прихильникам певних бльоків, які платять за звання „народного депутата", а потім спрямовують свої зусилля на те, як „заробити і помножити" витрачене за місце недоторканости!

Шлях до демократії не простий, коли на цьому шляху стоять мов реґулятори колишні номенклятурники, для яких беззмістовний інтернаціоналізм–замінюється беззмістовним підходом до власної держави.

У США та Канаді передвиборчі кампанії проходять під знаком підвищеного патріотизму–хто більший патріот своєї країни! В Україні більшість бльоків провадить свою політику залякуванням багатим на нафту й газ сусідом, відсутністю навіть льокального патріотизму! Країни, які досягли високого рівня добробуту населення, базували свою економічну й політичну лінію на високих патріотичних почуттях, а патріотизм не тільки допоміг врятувати країну перед захопленням більшим сусідом, перед асиміляцією з сильнішим, але й досягти незалежности, добробуту і поваги!

Отже, такі безплатні лекції повинні б стати і дороговказом для українських політиків, які хочуть бути „народними обранцями" без обрання народом! Говорити про демократію, а підставляти людям списки по 5 осіб від бльоку, а решту, мов кота у мішку,–несумісне з демократією та демократичними принципами.

Патріотизм–це риса не тільки західних політиків, патріотизм не тільки для політиків, але й для виборців, оскільки патріотичним підходом можна вибрати патріотичних представників, для яких на першому місці буде добробут країни, а не недоторканість та заробітки!

Кажуть, гроші–це така хитра штука, якої завжди треба, але ніколи нема. На їх нестачу скаржаться буквально всі: і пересічні громадяни, котрі животіють на межі бідності, і чиновники, що недолуго намагаються залатати фінансові діри у бюджеті, і навіть (ніколи!) ...олігархи.

ПАРАДА НА ЧЕСТЬ 18-Ї РІЧНИЦІ НЕЗАЛЕЖНОСТИ УКРАЇНИ

Під час паради у Києві Президент України–Верховний Головнокомандувач Збройних Сил, Віктор Ющенко, звернувся до Українського народу з вітальним словом:

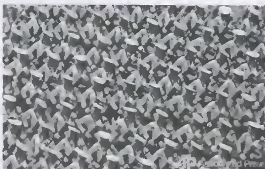

Морська піхота згори.

–Для нашої історії 24 серпня–головна, найвизначніша дата. Ми–держава міцна і велика. З великим запасом стійкости. Нам не 18 років. За нами стоїть тисячолітня історія нашої держави України-Русі.

Він торкнувся сучасного стану та перспектив розвитку вітчизняного війська:

–Ми розпочали реформу Збройних Сил. Ми бачимо мету, і я впевнений, що вона буде досягнута–армія стане професійною.

Командував парадою командувач Сухопутних військ ген-полк. Іван Свида. Приймав параду начальник Генштабу–Головнокомандувач ЗС генерал армії Сергій Кириченко. Хрещатиком пройшли понад 3,5 тисячі вояків у 20 розрахунках та 18 військових оркестрів. Участь взяли відмінники навчання, майстри військової справи з понад 500 осіб нагороджених державними нагородами, орденами і медалями.

У небі пролетіли 35 літаків: бомбардувальники, винищувачі, штурмовики, бойові вертольоти та транспортери.

Продемонстровано бойову техніку українського виробництва, яка є унікальна своїми харакретистиками, яку успішно використовують в Україні і поза її межами.

Управління Прес-служби МО

Христос Родився!

Радісних Свят Різдва Христового

та щасливого Нового Року

Членам Братства

й Дивізійним Родинам,

колишнім воякам усіх українських армій і формацій

та всій українській спільноті в Діяспорі і Україні

бажає

КРАЙОВА УПРАВА

БРАТСТВА КОЛ. ВОЯКІВ 1-ої УД УНА в ЗСА

РАДІСНИХ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОҐО

ТА ЩАСЛИВОҐО НОВОҐО РОКУ

Вільному українському Народові, українським церковним Ієрархам, Проводам українських організацій, Членам Ґоловної, Краєвих і Станичних Управ Братства кол. вояків 1-ої УД УНА, Братству „Броди-Лев", Редакції і Адміністрації „Вістей Комбатанта", всій дивізійній Братії та їх Родинам, Комбатантам усіх українських збройних формацій та всій українській спільноті

бажають

УПРАВА і ЧЛЕНИ

Станиці Братства кол. вояків 1-ої УД УНА

в Едмонтоні, Альберта, Канада

За Управу:

Б. Небожук
секретар

П. Дацків
голова

УЧАСТЬ ПРЕДСТАВНИКІВ СВІТОВОГО КОНҐРЕСУ УКРАЇНЦІВ В УРОЧИСТОСТЯХ РІЧНИЦІ НЕЗАЛЕЖНОСТИ УКРАЇНИ

23 і 24 серпня 2009 р. представники Світового Конґресу Українців (СКУ) взяли участь в урочистостях з нагоди 18-ої річниці незалежности України в Києві.

23 серпня 2009 р., на запрошення президента України, вони побували на святковому прийнятті, що відбулося у Національному заповіднику „Софія Київська". Під час прийняття голова СКУ Євген Чолій та президент України Віктор Ющенко обмінялись привітаннями у зв'язку з найбільшим українським національним святом.

Голова СКУ Євген Чолій серед учасників Молитви за Україну та український народ у Софійському соборі.

Вранці 24 серпня 2009 р. голова СКУ Євген Чолій, його друга заступниця Марійка Шкамбара та генеральний секретар Стефан Романів разом з речниками України, політичними і громадськими діячами та представниками різних релігійних конфесій взяли участь у Молитві за Україну та український народ, що пройшла у Софійському соборі.

24 серпня 2009 р. учасники річних Загальних зборів СКУ мали нагоду спостерігати за парадою, яка пройшла Хрещатиком.

Голова СКУ Євген Чолій, голова Українських кредитних спілок США Богдан Ватраль, президент України Віктор Ющенко та голова Світової кооперативної ради Ігор Ляшок на святковому прийнятті в Національному заповіднику „Софія Київська".

ЮЩЕНКО У ПОЛЬЩІ ВІДВІДАВ КЛАДОВИЩЕ СТРІЛЬЦІВ УГА

В рамках державної візити до Польщі президент України Віктор Ющенко 8 вересня відвідав кладовище загиблих стрільців Української Галицької Армії в Пікуличах біля Перемишля.

Це перша візита українського президента на один із 12 цвинтарів у Польщі, де поховані воїни армії УГА і УНР в період 1918-1924 років.

На кладовищі в Пікуличах поховано близько дві тисячі українських вояків, які загинули в трьох концтаборах на території Перемишля.

В. Ющенко поклав вінки до пам'ятника воїнам УГА, а під час спілкування з українською громадою Польщі наголосив на актуальності збереження та відновлення місць поховання поляглих українців на території іншої держави.

Разом з Ющенком була його дружина Катерина Ющенко. У церемонії з української сторони взяли участь секретар РНБО Раїса Богатирьова, віце-прем'єр-міністер Іван Васюник, міністер з питань сім'ї, молоді та спорту Юрій Павленко, посол України в Польщі Олександер Мацик.

З польської сторони на церемонії були присутні міський голова Перемишля Роберт Хома, посол Польщі в Україні Яцек Ключковський і почесний консул України в Польщі Войцек Інґлод.

Під час святкування з членом Головної управи Об'єднання українців у Польщі Олександром Колянчуком Ющенко наголосив на надзвичайній важливості роботи української громади в Польщі з відновлення та догляду за місцями поховання і перепоховання українських воїнів, поляглих на території Польщі в період з 1917 по 1946 рік.

Після церемонії президент України відбув до Народного дому в Перемишлі.

Як повідомлялося, громадянам України, незважаючи на складну історію польсько-українських відносин, не притаманне природжене вороже ставлення до поляків, сказав Ющенко.

Христос Родився! *Славіть Його!*

Із світлим празником Різдва Христового і Нового Року вітаємо Головну Управу Братства, Краєві Управи, Станиці та всю нашу Дивізійну Братію та бажаємо радісних свят Різдва Христового та щасливого Нового Року.

СТАНИЦЯ БРАТСТВА КОЛ. ВОЯКІВ 1-ої УД УНА

Дітройт, Міш., США

Веселих Свят Різдва Христового та щасливого Нового Року всьому українському вояцтву, їх родинам, усій українській спільноті та побратимам нашої Станиці

бажає

УПРАВА СТАНИЦІ БРАТСТВА КОЛ. ВОЯКІВ 1-ої УД УНА

в Рочестері, Н.Й., США

Христос Родився! *Славіть Його!*

Із світлим празником Різдва Христового і Нового Року вітаємо Головну Управу Братства, Краєві Управи, Станиці та всю нашу Дивізійну Братію та бажаємо радісних свят Різдва Христового та щасливого Нового Року.

СТАНИЦЯ БРАТСТВА КОЛ. ВОЯКІВ 1-ої УД УНА

Клівленд, США

Христос Родився!

Веселих Свят Різдва Христового та щасливого Нового Року всьому українському вояцтву, їх родинам, усій українській спільноті та побратимам нашої Станиці

бажає

СТАНИЦЯ БРАТСТВА КОЛ. ВОЯКІВ 1-ої УД УНА

в Тандер Бей, Канада

Олександер БОРИСЕНКО

СІЧОВИКІВ ПЕРЕПОХОВАЛИ НА ВЕРЕЦЬКОМУ ПЕРЕВАЛІ

На межі двох областей–Львівської й Закарпатської 14 вересня постав новий військовий меморіял–на честь вояків Карпатської України, яких тут розстріляли польські жандарми. Військовиків поховали з усіма належними почестями, почесною вартою та салютом, яким їх ушанували курсанти Львівського інституту Сухопутних військ. Останки десятьох січовиків було перепоховано за християнським звичаєм, а в церемонії взяли участь не лише місцеві мешканці, а й представники влади обох областей.

Львівське обласне комунальне підприємство „Доля" цього літа проводило дослідження двох поховань поблизу села Жупанів Сколівського району та села Верб'яжа–Воловецького району. Тут вони знайшли кістяки десяти молодих людей, обтягнуті сукняно-вовняним одягом військового та цивільного крою. Також у похованні виявили деякі особисті речі загиблих і два гаманці з монетами Чехо-Словацької Республіки датовані 1922-1938 рр. Усі дані вказують на те, що цих людей розстріляли на Верецькому перевалі. Саме ці останки й перепоховали тепер за християнським звичаєм.

Усього ж у районі Верецького перевалу поховано 500-600 вояків Карпатської України.

Більшість вояків були галичани, члени мілітарної організації „Карпатська Січ", які потрапили в полон до угорців 15 березня 1938 року після битви на Красному полі–рівнині на правому березі Тиси поблизу Хуста. У цьому бою загинуло близько 230 січовиків, чеських воїнів і добровольців. Це була найбільша битва під час короткого протистояння між Карпатською Україною й гортиською Угорщиною. Також чимало січовиків загинуло та потрапило в полон під час боїв поблизу Сваляви й Іршави.

17 березня 1939 року угорці поблизу Верецького перевалу передали полонених українців польським прикордонникам–саме в цьому місці проходив кордон між Польщею й Угорщиною.

(„Міст")

ПОМЕР ПАВЛО ПОПОВИЧ– ПЕРШИЙ АСТРОНАВТ-УКРАЇНЕЦЬ

Павло Попович

У Криму вночі з 29 на 30 вересня 2009 помер льотчик-космонавт СРСР Павло Попович. Попович народився 5 жовтня 1930 р. в Узині Білоцерківського району Київської области.

Він двічі герой Радянського Союзу (1962, 1974), пілот космічного корабля „Восток-4", в якому провів три доби; командир „Союзу-14", в якому літав 16 днів. З 1993 року генерал-майор авіяції.

П. Попович був депутатом Верховної Ради СРСР і Верховної Ради УРСР. До вересня 2009 року працював головою ради директорів Всеросійського інституту сільськогосподарських аерофотогеодезичних вишукувань. Майже 60 років жив у Москві, але ніколи не забував про Україну. Впродовж кількох років був головою Українського культурного клюбу „Славутич" в Москві та важливим чинником відносно відкриття Українського культурного центру. Завжди відкреслював, що він українець, що є першим українським астронавтом.

У 1990 році відвідав Канаду, де провів ряд зустрічей з українською громадою, також 18 вересня в Торонті з українськими ветеранами, заходом Ради Українських Комбатантських Організацій. Він розповів про свій перший політ, підчас якого захоплений неймовірним видом спонтанно заспівав: „... чого ж я не сокіл, чому ж не літаю..." Це вперше в історії людства в космосі залунала українська пісня.

Капітан канадської армії дивізійник Володимир Молодецький, секретар РУКО, закінчив свій репортаж „пророчо": „Розійшлись ми вдоволені з надією в серці, що може в недалекому майбутньому стрінемося ще раз, але тим разом уже у вільному Києві". (Див. репортаж і спільну світлину в журналі „ВК", ч. 5-6, 1990).

Президент Віктор Ющенко висловив співчуття, в якому підкреслив: „Він вірно любив Україну і надзвичайно багато зробив для української громади в Росії та зміцнення українсько-російської дружби. Він був і завжди буде гордістю Українського народу".

„Якщо ми хочемо, щоб нас шанували інші, ми повинні навчитися поважати самі себе."

Павло Загребельний, письменник

БАРАК ОБАМА ВШАНУВАВ ПАМ'ЯТЬ ЖЕРТВ ГОЛОДОМОРУ

Текст заяви, виданої Білим Домом 13 листопада 2009

Сімдесят шість років тому мільйони українців–чоловіків, жінок і дітей–були заморені голодом, який був результатом свідомої політики режиму Йосифа Сталіна. Завтра американці українського походження та всі ми разом згадаємо ті трагічні події та віддамо шану їхнім численним жертвам.

Під час Голодомору 1932-1933 років український народ був підданий жахливим стражданням у результаті конфіскації сталінським режимом урожаю та сільських господарств по Україні. Україна була житницею Европи й українці мали все, аби прогодувати себе і врятувати мільйони життів, якби їм було дозволено це зробити. Згадуючи цю трагедію, ми віддаємо шану мільйонам їхніх жертв, які продемонстрували невимовну силу й мужність. Але український народ не лише пережив жахіття великого голоду, він пішов далі і створив вільну і демократичну державу.

Споминаючи жертви трагедії штучного Голодомору, ми повинні замислитися над стражданням усіх у світі, хто терпить від наслідків екстремізму й тиранії. Ми сподіваємося, що пам'ять про Голодомор допоможе запобігти подібним трагедіям у майбутньому.

(Голос Америки)

Георгій БОВТ, *російський політолог*

"БЕЗ УКРАЇНИ РОСІЯ–НІЩО. РОСІЙСЬКА ЕЛІТА З ЦИМ ЗГІДНА"

„Уже цілком можливо уявити собі в кошмарному сні, як радітиме натовп, коли у програмі „Час" повідомлятимуть про успіхи воєнних операцій „проти хохлів". Згадайте минулий рік і операцію у Цхінвалі...

З Україною до того ж у більшості російських політиків–усе серйозно. Безкомпромісно. Не дарма ж говорив свого часу наш „великий друг" Бжезінський: без України Росія–ніщо. З цією ідеєю більшість нинішньої політичної еліти Росії згідна. І ця більшість досі не змирилася ні з українською державністю, ні тим паче з втратою Росією Криму й Севастополя. Ця більшість не готова терпіти переповзання України у сферу впливу Заходу. Адже Захід сприймається Москвою насамперед як суперник, часом ворог, часом конкурент–але ніколи як друг і товариш по єдиній цивілізації. У нас немає жодної єдиної цивілізації–ані з Европою, ані з Америкою.

Нинішній український президент В. Ющенко ненависний нинішньому російському правлячому класу. У цій неприязні багато особистого, суб'єктивного. Але боюся, в Україні сьогодні взагалі немає жодного діючого політика з хоча би мінімальними шансами на популярність і на прихід до влади в самій Україні, який би в цьому сенсі задовольнив Москву. Не є такою і Тимошенко, з якою у нас хоча б є традиція розмовляти у спокійному й діловому тоні, причому не безрезультатно для обох сторін."

Аскольд ЛОЗИНСЬКИЙ,
кол. Президент Світового Конґресу Українців

ПРО ЛЮБОВ І ГНІВ

Почалося це після поїздки в Україну, у 18-ту річницю, яка позначилася для мене невдоволенням і спричинила стрес. Написав я про цей стрес статтю. Українські ЗМІ надрукували статтю, між ними–інтернет-газета „Українська правда". Було чимало відгуків, багато, на жаль, „ад гомінем", а не суттєвих, з'явилася стаття на захист моєї точки зору пані Наталії Пазуняк „Голос із діяспори", а ще відгукнувся „громадський активіст" Дмитро Гнап „Відповіддю діяспорі з України". Я подав і мою відповідь, але „УП" її не оприлюднила. Я запитав в „УП": „Чи думаєте подати мою відповідь?" Редакція „УП" сказала: „Ні, тому що не бачимо сенсу в продовженні дискусії. Приїжджайте в Україну й будуйте її такою, якою ви її бачите. А якщо не можете–спробуйте любити Україну такою, якою вона зараз є та будується–дуже тяжко–нашими силами. Силами тих, хто живе тут і кожну свою хвилинку працює на Україну. Дискусія закінчується. Проте „УП" завжди для вас відкрита".

Я подумав, що, мабуть, то трішки є перебільшенням своєї діяльности та власної відданости, але не в цьому річ. Відбулася певна дискусія без висновку, узагальнення. Говорили чи писали (включно зі мною) високі слова, про велику силу, та більш нічого.

Ні, „УП"! Дискусія не закінчується. Треба таки шукати рецепту, бо навіть патріотичне суспільство в Україні, яке вважає що „кожну свою хвилину працює на Україну",–надто спокійне, навіть зухвало задоволене: „не бачимо сенсу в продовженні дискусії".

Продовження дискусії має сенс, бо суспільство, тим більше український народ, в Україні не є здорове. Воно не відчуває потреби в українській мові й не бачить небезпеки в подальшому вживанні російської.

Так, небезпеки, бо користування російською мовою–це продовження колоніяльного стану. Цією мовою руйнували нашу духовність, нашу культуру, а тим самим–і націю. Емські, валуєвські укази москальською мовою впроваджували знищення української. Декрети Голодомору вводили москальською мовою також для того, щоб фізично та духовно вбити наш народ. Це знищення–геноцид–ми відчуваємо й тепер. Користування сьогодні мовою поневолювача–це схвалення нашого поневолення. Це психологічне напучування рабської душі–жертви, яка схвалює тортури свого ката. Так, кат України й українського народу–російськомовний!

Рівночасно відсутність української мови–це унеможливлення роз-

витку нашої української духовности. Без української мови не може бути української літератури, української філології, української науки, українського театру, української творчості. Ми залишатимемося примітивною нацією. Залишається гопак і присядки, що їх Хрущов як „хахол", танцював для Сталіна.

Я подумав: писав Шевченко, що неоднаково йому, „як Україну злії люди приспплять лукаві і в огні її окраденою збудять". Україна любить Шевченка, пам'ятники йому стоять майже в кожному селі. Але чи живе Україна його словами, зворушена тим, що він любив, і занепокоєна його гнівом. Закликав він брататися, „та не з москалями, бо москалі–чужі люде, роблять лихо з вами". Чи вчив Шевченко ненавидіти всіх росіян? Ні, він поучав не брататися з москалями, тими росіянами, які зробили з нас націю рабів і продовжують це й тепер. Вони зробили лихо з нами. Навіть Ісус Христос, як людина, відчував і проявляв гнів.

У Гимні націоналістів є такі слова: „Зродились ми великої години, з пожеж війни і з полум'я вогнів–плекав нас біль по втраті України, кормив нас гніт і гнів на ворогів". Де ж цей гнів у наших братів, вихованих москалями та совєтами? До речі, вони, напевне, думають, що націоналісти–це щось погане. У нормальному світі це–ті, що люблять свою націю та відчувають гнів до її ворогів. „Словник англійської мови Вебстера" в першому окресленні подає „націоналізм" як „відданість своїй нації або патріотизм"; „Канадський Оксфордський"– „патріотичне почуття, принципи, тощо". Натомість, „Словник української мови" видавництва „Наукова думка" з Києва з 1974 року окреслює „націоналізм" так: „Реакційна буржуазна ідеологія й політика в галузі національних відносин, яка проповідує зверхність національних інтересів над соціальними, панування однієї нації за рахунок пригнічення іншої, розпалює національну ворожнечу, заперечуючи дружнє співробітництво та взаємодопомогу між націями". Ось маємо виховання радянське.

Мені здається, що сумлінна українська людина, яка є свідомою своєї минувшини, спадщини, намагання стерти нас із поверхні землі (а все починалося від нашої мови), а також наслідків цих намагань, яка з відкритими очима спостерігає сьогодення,–така українська людина може бути тільки націоналістом. Вибачте за такі пристрасті, але стрес змусив висловити свою любов, а також і свій гнів. Коли Україна заговорить українською мовою, стресу не буде. Тоді й можна буде закінчити дискусію.

„Своєї мови рідної і свого рідного звичаю серцем держіться. Тоді з вас будуть люди як слід, тоді з вас громада буде шанована, і вже на таку громаду ніхто своєї лапи не положить".

Пантелеймон Куліш

Микола САВЧУК

В ЯКОМУ СТАНІ ПЕРЕБУВАЄ УКРАЇНСЬКА СМІХОВА КУЛЬТУРА?

З інтерв'ю, яке провів Юрій Атаманюк для часопису „За вільну Україну"

Микола Савчук–журналіст, письменник-гуморист, краєзнавець, фольклорист, естрадний виконавець, ініціятор створення Клубу коломийців, заслужений артист України (з 2000 року). Народився 14 липня 1959 року в с. Великий Ключів Коломийського району Івано-Франківської області. Закінчив Великоключівську середню школу, факультет журналістики Львівського державного університету ім. І. Франка. Зараз мешкає у Коломиї. Має дружину і трьох синів.

Микола Савчук з батьками

Автор, співавтор та упорядник понад 20 книжок і брошур. Голова редакційно-видавничого комітету „Енциклопедія Коломийщини". Написав понад 300 політичних і соціяльно-побутових коломийок, які друкують газети та журнали, розповідають по радіо та телебаченні. За 20 років концертної діяльности брав участь у понад 1 300 виступах. Йому аплодували Президенти України Л. Кучма і В. Ющенко, патріярх УПЦ КП Філарет і кардинал УГКЦ М. Любачівський, відомі поети і художники, актори і футболісти, в'язні і немічні пацієнти старечих притулків. Як артист-гуморист виступав перед глядачами України, Великобританії, США, Канади, Італії, Польщі, Косово, Румунії, Росії, Азербайджану (1996-2009). Микола Савчук–лавреат і переможець Всеукраїнських фестивалів і конкурсів гумору та сатири, блискучий виконавець справжніх гуцульських танців.

–У якому стані перебуває українська сміхова культура?

– Як і весь український інформаційний й ідеологічний простір–у тривожному, пригніченому, упослідженому. І провина в цьому не лише ворогів наших, але й нас самих. Ось, наприклад, як пояснити той факт, що в підпольській Галичині в 1930-і роки чи не в кожному селі були аматорські театральні гуртки, які грали багато українських комедій, а у Львові виходив знаменитий сатирично-гумористичний часопис „Комар" (з місячника він став тижневиком) з кольоровими обкладинками, високоштибним гумором та геніяльними карикатурами ЕКО (Едварда Козака); що в 1942-44 роках у Львові діяв знаменитий каба-

ретовий театр „Веселий Львів"?

–Як це пояснити, що ми не мали своєї держави, але мали свою велику культуру?

Перше пояснення полягає в тому, що наш народ тоді був значно духовнішим, патріотичнішим. Друге пояснення те, що „золото" нашої нації знищили в період СРСР. Тепер нам треба просто сказати собі чесно, що українці в Україні в меншості, можливо третина; що серед українців майже нема багатих людей; що рівень національної свідомости надзвичайно низький; що ми відучилися працювати, співати і т. д. Це має стати відправним пунктом нашого відродження–розуміння правди про себе. А починати треба з найнижчої ланки (з кожної сім'ї й родини), з тяжкої праці (усі, хто ще почувається українцем, кому не подобається такий стан, повинні закасати рукави й забути про розваги, горілку, курорти, телевізори, хабарі, посади і т. д та щоденно виховувати рідну людину) А тепер скажи, Ти багато знаєш таких людей, які могли б так вчинити? Тому наше становище буде залишатися невідрадним і взагалі безперспективним. Можу поставити претенсії до наших двох письменницьких спілок: чому з добрих півтора тисячі українських майстрів пера майже ніхто не пише сценічний гумор, сценарії комедій і кінокомедій, кабарет у телешоу? Це що–нерозуміння того, що надворі телевізійно-комп'ютерна пора, а не книжково-газетна? Чи це творче безсилля? Тому наша сміхова культура надто слабка. Далеко слабша, ніж вона була сто років тому. Маю на увазі українську сміхову культуру, а не різні хохляцькі телепроєкти, які до української справи нічого не мають. Яка ж тут перспектива, коли в перспективі світові стратеги й близькі сусіди не хочуть бачити нашої мови як такої?

–Чи дорога для Вас думка публіки? Як ставитесь до критичних чи компліментарних відгуків на Вашу творчість?

–Відомо, що будь-яка публічна діяльність викликає позитивну чи неґативну оцінку, і дуже рідко об'єктивну. У випадку зі мною чув більше похвальних відгуків, хоч знаю людей, які критикують мене: одні за те, що пишу діялектом (хоча діялектом написана лише половина мого гумору!), інші–що в якихось гуморесках уживав сороміцькі фраґменти (їм далеко до того вульгарного гумору, який є в російськомовній естраді чи в американських фільмах!). На жаль, у нас зникла критика як така, творчі люди стали страшенно образливими. Одні бояться критикувати інших і казати правду. Внаслідок того витворилася така собі кучерява сучасна література, драматургія, живопис, музика. Нема того хвацького творчого суду, який існував у Галичині в 1930-і роки, коли аж пір'я летіло з різних компіляторів, епігонів і просто партачів...

Володимир МАЛКОШ

ВЛАДА В НЕЗАЛЕЖНІЙ УКРАЇНІ ПОСТАВИЛАСЯ ДО НАС ГІРШЕ, НІЖ КОМУНІСТИ *(Інтерв'ю)*

– Що ж відбулося під Бродами 65 років тому?

– Про це написано десятки книг спогадів, фактів, досліджень. 28 червня 1944 року перший ешелон з вояками дивізії „Галичина" після річного вишколу вирушив на фронт. Спочатку плянувалося, що дивізія поїде на Станіславщину, де був спокійніший фронт. Та в останню хвилю її перекинули під Броди, де німці очікували наступу більшовиків на Львів. За даними архівів та споминами радянських воєначальників, коли Сталін довідався, що дивізія „Галичина" стоїть під Бродами, то дав наказ негайно, за всяку ціну знищити її. І це було не так воєнне, як політичне рішення. Було кинуто в місця прориву силу танків, літаків, гармат і мінометів, у п'ять разів переважаючу людьми і в шість-сім– технікою силу 13-го корпусу, а, окрім нас, дивізійників, були ще три потріпані боями німецькі дивізії. Десять днів боїв. Допомога ззовні не могла прорвати кільце оточення.

Тисячі згинули. Ми рятувалися хто як. Три тисячі нас пішли в УПА, інші, перейшовши лінію фронту, воювали на теренах інших держав і по закінченні війни здалися в полон англійцям та американцям. Так і залишилися в світах, хоч радянська влада вимагала їх видачі. Під Бродами загинули колишній хорунжий УСС і один з організаторів Листопадового зриву, громадський і політичний діяч Дмитро Паліїв, командир дивізіону, колишній підполковник армії УНР Микола Палієнко. Був поранений і втратив ногу герой Другого Зимового походу підполковник Ремболович...

Скільки вояків дивізії загинуло і потрапило в полон у тій битві, невідомо й донині. 10 днів і ночей, коли дивізія „Галичина" стояла на смерть, стримуючи Червону армію на підступах до Львова, багато цивільних людей мало можливість врятуватися, втікши на Захід.

– Пане Володимире, в Івано-Франківську не забуто факт шестирічної давности, коли на сесії міської ради 48 депутатів із 50 проголосували за визнання дивізійників учасниками визвольних змагань та їх реабілітацію. Що тоді стало перешкодою в реалізації наміру?

– Нас, дивізійників, було тоді ще 27. Пояснюючи, щоб це не зашкодило на виборах Ющенку, тодішній голова міста не підписав документу. Те саме говорили й керівники області. Отож наразі замість визнання, я б сказав, радше триває шельмування дивізійників передусім з боку тих, кому незалежна Україна стоїть поперек горла. Тоді до Івано-Франківська приїжджало немало кореспондентів з Москви, Пе-

тербурга, з Казахстану, які мене не оминали. Я возив їх у „Дем'янів лаз", де покояться сотні безвинно закатованих комуністами галичан. Там і відповідав стосовно звинувачень у коляборації та фашизмі. Потім показував цвинтар під Бродами і про саму битву розповідав. Запитав уже самих журналістів більш риторично: чому аж 82 тисячі молодих галичан зголосилося добровільно йти в дивізію? Чому їх підтримала інтеліґенція краю? Чому дивізійники отримали своє благословення від митрополита Андрея Шептицького?

– Відомо, що Ви намагаєтеся вивести клеймо коляборації з дивізії „Галичина". Як із цим посуваються справи?

– Нині продовжується моє листування з українським Інститутом національної пам'яті. „Сам факт, що дивізія „Галичина"–це німецька військова одиниця, не дозволяє визнати її як суб'єкта українського визвольного руху"–ось якими є нинішні офіційні реалії щодо дивізійників. Дійсність маємо такою передусім тому, що робоча група істориків під керівництвом С. Кульчицького в своєму фаховому висновку для Верховної Ради процитувала вкрай неґативно налаштовану стосовно дивізії „Галичина" статтю. Не згадали ні про те, що три тисячі вояків дивізії поповнили лави УПА, ні про перейменування дивізії, ні про її присягу на вірність Україні. Дивізійників назвали коляборантами. Але ж коляборанти–це зрадники вітчизни. А що ми мали до Радянської України, яка не була суверенною державою? Ще одне. Дивізійників після війни перевіряли радянські комісії та суди, англійські–на вимогу єврейських організацій, а також канадська комісія, але жодна з них не виявила серед них військових злочинців. Радянські військові трибунали і суди репресували їх тільки як політичних злочинців–„за измену Родины". Якою ж тоді міркою міряють нас в незалежній Україні?

Указом „Президиума Верховного Совета СССР" від 17 вересня 1955 року нас було амнестовано як „изменников Родины, сотрудничавших с фашистами". Як видно з цього документа, комуністично-більшовицька влада поставилася до нас з більшим розумінням, ніж представники влади незалежної України.

Дивізія „Галичина"–реґіональне явище, тому й потрібно, думається, першого кроку знову від західних областей. Ми, дивізійники, мали зустрічі з послами різних держав в Україні, держав, що були під окупацією СССР. В Латвії та Естонії ветеранів таких самих дивізій вважають героями і надають їм відповідні пільги, а пенсії радянським ветеранам виплачує Росія. А у нас? Платять навіть енкаведистам, що нищили тисячами українців.

– Багато спекуляції навколо рішень Нюрнберзького суду, де частини військ СС було визнано злочинними. Часом це поширюють і на дивізію „Галичина".

– У вироку Нюрнберзького суду зазначено, що покаранню підляга-

ють ті вояки, причетність яких до військових злочинів доведено. Дивізія „Галичина" належала до фронтових, а не до каральних охоронних частин СС. Вояки дивізії не носили відзнак СС, а носили галицького „левика" в петлиці і на рукаві. Коли дивізію перевели до Української Національної Армії, то німецького орла змінили на тризуб. Тоді ж дивізія „Галичина" вийшла з-під юрисдикції військ СС і була переіменована на Першу Українську Дивізію Української Національної Армії та присягнула на вірність українському народові. Тож Нюрнберґ „Галичини" не стосується.

– Уже розсекречено архіви КДБ. Для себе Ви виявили там щось цікаве?

– Моя особиста справа є у Львові, де мене було засуджено до 15 років каторжних робіт та п'яти років позбавлення громадянських прав. Покарання відбував у Заполяр'ї. Брав участь в Норильському повстанні. У битві під Бродами я не зміг вийти з оточення, але мені пощастило уникнути полону. Я пішов в УПА, в сотню „Лева", яка пізніше була розформована. Сам я родом з Перемишля, із Засяння. Коли моїх батьків депортували в Івано-Франківськ, я, довідавшись про це, пристав до поїзда з депортованими і прибув до них. Вступив на навчання до політехнічного інституту Львова. Але мене здали як „ворога". Оскільки на руці маю знак розрізнення групи крови, що робили в дивізії, спростувати своєї участи в ній не зміг. Ми ж воювали в дивізії під своїми прізвищами, а не як в УПА–під псевдо. Страшні роки каторги, але я вижив. Повернувся додому в 1956-му. Через подальші переслідування КДБ кілька разів не міг вступити до вищої школи, а через відмову підписати документ про співпрацю ми мусили з дружиною, яку зустрів тут (вона також із репресованих), переїхати до Луганська. Нас ніде не прописували і не давали влаштуватися на роботу. Лише вдавшись до хитрощів та знищивши документи, якось ми порятували себе. В пізніші часи ми знову повернулися до Івано-Франківська. Я таки вивчився на інженера-конструктора.

Марта ВОЙЦЕХІВСЬКА–ПАВЛИШИН

(„Галичина")

Івано-Франківськ

ЗА НЕЗАЛЕЖНУ УКРАЇНУ

Просвітяни краю тепло вшановують пам'ять вояків УД УНА „Галичина". Вони щиро вірили й клали за те життя, що лише нова українська мілітарна сила зможе здобути й захистити українську державу і нашу незалежність.

Бажаємо комбатантам Дивізії здоров'я, сили духу й віри в утвердження української національної ідеї та побудови української України.

Голова ОО ВУТ „Просвіта" ім. Т. Шевченка Петро Арсенич

Михайло МУЛИК,
учасник боїв під Бродами, колишній політичний в'язень,
м. Івано-Фрнківськ

МИ ВМИРАЛИ ЗА УКРАЇНУ

Кожний нарід має свої історичні дати перемог та поразок. Нині ми відзначаємо сумну дату трагедії під Бродами. У той грізний час ми, галичани, покинули рідну домівку, розпрощалися з батьками, взяли в руки зброю, щоб воювати з московським окупантом. Ми не йшли воювати за „нову Европу" Гітлера. Ми йшли на захист нашої знедоленої України, яку століттями топтав чужинецький чобіт.

„Шлях до звільнення кожної нації густо кропиться кров'ю",– твердив Симон Петлюра. „Поховайте та вставайте. Кайдани порвіте і вражою злою кров'ю волю окропіте",–закликав українців з високої могили над Дніпром Тарас Шевченко. „Хіба ти можеш стояти осторонь там, де ллється братська кров?"–запитувала в українців Леся Українка. В одному із своїх закликів до нас, галичан, український політик Володимир Кубійович наказував: „Ви повинні раз і назавжди знищити більшовицького монстра, який жадібно п'є кров українського народу та за допомогою варварських методів намагається його знищити. Ви мусите помститись за невинну кров мільйонів ваших братів, які загинули в катівнях НКВД, на Соловецьких островах, котрі померли від голоду на нашій родючій землі".

Отже, молодих людей мого покоління приваблювала змога бути в Українській дивізії, яка для багатьох із нас стала школою гарту для майбутнього служіння рідній Україні. Дехто нині звинувачує нас, дивізійників, у тому, що ми боролися в чужих мундирах і під чужими прапорами. Але під якими б прапорами ми не воювали, у наших серцях завжди горіла любов до рідної України та її знедоленого народу.

Ідеєю боротьби за незалежну Україну були просякнуті наші Провідники. За приклад вони брали січових стрільців, які воювали за Україну під австрійськими прапорами в Карпатах, на Лисоні. На перший погляд здавалося, що вони боролися за інтереси Австро-Угорської імперії. Але це був вишкіл, гартування в боях української молоді, що пізніше утворила кістяк Галицької Армії, яка стала запорукою існування ЗУНР. На превеликий жаль, нам, дивізійникам, тоді ніхто не допомагав, як і не допомагав українським січовим стрільцям. Наші побратими-упівці боролися та помирали за Україну у волинських та карпатських лісах, а ми, дивізійники, зі зброєю в руках стали на захист нашої західної столиці–Львова. Ми, як колись студенти під Крутами, захищали від червоної московської орди наші святині. Якщо хтось каже, що наші змагання були даремними, то неправда.

Змагання Першої та Другої світових воєн не були даремними. На їх ідеях виростали покоління нових борців за незалежну соборну Українську державу. Щоправда, нинішні яничари всіма силами продовжують служити імперській Росії, прагнучи всім серцем у Московію. Вони кидають кістку розбрату між нами, українцями. Патякають про другу державну мову та федерацію, прагнуть змінити наш Основний Закон на імперський лад. Вважаю, що всі українці, які ще залишилися в парляменті, повинні об'єднатися заради України, а не портфелів, стати справжніми патріотами своєї землі.

Невдовзі минає 18 років нашої незалежности, а бовдури катів України і далі бовваніють на площах та вулицях східної України. Що ж ми за народ такий? Встаньмо нарешті з колін! Будьмо гордими йменя українця! На святкуванні 30-ї річниці боїв під Бродами кардинал Йосиф Сліпий сказав: „Нікчемний той нарід, який не шанує своїх героїв, які віддали життя за свободу та незалежність рідної держави".

НЕ ЗА ВІДЛІКОМ МЕТУШНІ ЧАСУ

Спогади комбатанта

Все далі ідуть в історію події Другої світової війни. Ідуть в минуле роки і факти. Липень 1944–липень 2009, 65-а річниця для людей, які брали участь у боях під Бродами–дата особливо пам'ятна. Служив у дивізії „Галичина" мешканець Лисця Павло Дмитрович Лаврук (1924 р. н.). Який був військовий шлях дивізії „Галичина" і за що боролися українці в лавах німецьких збройних сил? На таке питання один з учасників тих подій, Володимир Малкош, відповідає: „Я воював не за німців, а проти радянського ладу. Ми боролися за незалежність України. Ми вже знали, що Гітлер програє війну, і думали, що західні демократи не допустять, шоб комуністи захопили Европу".

Подібну відповідь дає Павло Лаврук, який був гостем редакції і охоче поділився своїми спогадами про ті буремні роки. Бій під Бродами 13 липня 1944 року назавжди вкарбувався у його пам'яті.

„...Був якраз бій з німцями спочатку. Але про це ніхто не пише.

Дивізія формувалася спочатку у місцевості Гайделяґер (Польща), там ми пройшли перший вишкіл. Після трьох місяців вишколу у Гайделяґрі відобрали окремі групи вояків, я попав в групу артилерії. В Чехії, сорок кілометрів від Праги, Бенешау, пройшли другу половину вишколу, вже як підофіцери. Після того нас відправили у Німеччину, де дали нам рекрутів, ми їх підготували і з ними вже поїхали під Броди. Під Бродами дивізія зайняла так ніби другу позицію, передова позиція–були німці, а дивізія зайняла другу позицію, але вже у складі вермахту.

...Найбільше я запам'ятав село Суходоли, неподалік села я з напарником вибрали місце, щоб спостерігати, подавати команду на батарею.

В селі було розквартировано багато німців.

Прагнув зустріти наших хлопців, які, може, дійсно з УПА, хоч в той час в селі слово УПА ніхто не чув. Просто говорили „хлопці з лісу", або партизани–найбільш поширено було.

...Мали ми зброю, карабіни, пістолет. Я мав, окрім того, триногу.

...Вдосвіта, ще й сонце не зійшло, йдуть до нашого бункера, якщо можна так назвати, ми замасковані були, десь п'ятеро або шестеро людей, я чітко запам'ятав одного дідуся. „Йой, діточки, наші,–плачуть.– Німці забирають всю худобу в селі. Як дітей годувати!"

Якраз підійшли хлопці, привели коней, бо ми вже мали дислокуватись. Я показую зв'язковим, де село, і ми пішли, як би лавою на село. Німці забирали худобу, вони збирались відступити, а нам, дивізії, залишити цю лінію фронту.

...Факт того, що я дивлюсь: на дорозі стоїть німецький солдат, на посту, щоб люди не тікали в поле з худобою. Я його як садонув... Це, мабуть, був не фронтовик, просився, щоб його не вбивати. Коли я вже забіг в село, там була перестрілка з німцями.

Німці ніколи не думали, що хтось їм помішає, вони розгубилися. Худоба повернулася. кожна до своєї хати".

Згодом була страшна битва, бродівський котел, кров і смерть... Потім полон, каторжні роботи на шахті на Уралі. Пережито чимало. Чи не тому і болить йому минуле.

Про дивізію „Галичина", 1-у Українську Дивізію УНА і досі не так часто пишуть у ЗМІ, а джерела радянського періоду історію дивізії зображали у вигідному для себе світлі. А історія має бути не хорошою, а насамперед правдивою...

І. ГОРОДЕЦЬКИЙ

(„Вперед")

„ЯК МИ ПОМИРАЛИ, НАМ ДЗВОНИ НЕ ГРАЛИ..."

В обласному центрі відбулись урочистості з нагоди 65-ї річниці боїв під Бродами вояків дивізії „Галичина" із комуно-московськими окупантами. Сиві комбатанти цієї дивізії чільники Івано-Франківської станиці колишніх вояків УД УНА Володимир Малкош та Михайло Мулик розповіли на святочному дійстві про те, як „десятки тисяч галицьких юнаків за покликом серця записувалися до Української дивізії, аби захистити нашу західну столицю Львів від озвірілих комуно-московських наїзників, які протягом 1939-1941 років залили Галичину та Волинь кров'ю".

–Це правда, що тоді, в далекому 44-му, ми воювали в німецьких мундирах,–сказав Володимир Малкош. –Але правдою є і те, що ми боронили рідний край від найжорстокішого та найбрутальнішого москов-

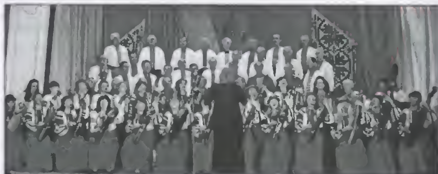

Заключний виступ капели бандуристів і хору „Червона калина". Нагорі були тризуб і левик, зліва–державний і станичний прапори, посередині напис: „65 років битви під Бродами".

ського ката. Завдяки тому, що під Бродами ми стояли на смерть, тисячі галичан мали змогу еміґрувати на Захід і там, у вільному світі, відстоювати ідеали української визвольної боротьби.

Завершилося святкування 65-ї річниці боїв під Бродами театралізованим концертом, на якому пролунали стрілецькі та повстанські пісні, а також пісні про Українську дивізію, які склав народ.

Роман ГЛАДИШ

(„Галичина", ч. 132)

Василь ШПАРИК
ветеран-фронтовик Другої світової війни

ЗЛУКА І ФЕДЕРАЛІЗМ–НЕ СУМІСНІ!

До Акту злуки 22 січня 1919 року

Повернення до цієї історичної дати у наш час має особливе значення у зв'язку з реальною спробою високопоставлених державних чиновників південно-східних областей України вчинити протилежний акт–акт роз'єднання українських земель, акт порушення територіяльної цілісности України аж до приєднання цих областей та Автономної Республіки Крим до Російської Федерації.

Український народ протягом століть був роз'єднаний. Зокрема, перед вчиненням акту Злуки в 1919 році він жив у межах двох ворогуючих імперій: самодержавної Росії і конституційній Австро-Угорській імперії. Вони по-різному гнобили український народ, проте в одному були єдиними–використовували українців як „гарматне м'ясо" у своєму протиборстві, прикладом чого була Перша світова війна.

Проте український народ ніколи не погоджувався зі своїм підневільним існуванням. Він боровся, хоча й часто безуспішно. У нас, передусім, була Козацька доба, у якій найяскравіше проявилося прагнення до свободи і незалежності. Серед славних імен ми віддаємо належне великим гетьманам України Богданові Хмельницькому і Івану Мазепі. І хоча їхні спроби побудови незалежної України не були реалізовані, проте дух вольності, і особливо „дух Мазепи", охопили всі наступні покоління українців. Незважаючи на шалені утиски поневолювачів, українці як у межах Російської імперії, так і Австро-Угорської монархії плекали надію на своє визволення і боролися за свободу і незалежність. Започатковане Іваном Котляревським на Полтавщині і Маркіяном Шашкевичем у Галичині українське слово в літературі підноситься до небувалих вершин Тарасом Шевченком та Іваном Франком.

У вирі Першої світової війни першою згоряє Російська імперія, а згодом–і Австро-Угорська монархія. На їхніх руїнах утворюються нові незалежні держави поневолених народів.

Українська Народна Республіка (УНР), що виникла на руїнах царської Росії у лютому 1917 року, деякий час, щоб не наражатися на опір імперських сил, ставила собі за мету лише широку автономію у межах Російської держави і тільки 22 січня 1918 року вустами Четвертого Універсалу урочисто проголосила себе самостійною, не залежною від Росії державою.

Західно-Українська Народна Республіка (ЗУНР) виникла в результаті розпаду Австро-Угорської монархії в листопаді 1918 року. До 1

листопада 1918 року, коли у Львові влада перейшла в українські руки, галицька депутація до австрійського парляменту все ще надіялася на автономне життя Східної Галичини в межах повоєнної Австрійської держави. Але вже з перших днів існування ЗУНР верх узяла концепція з'єднання усіх українських земель у єдиній державі.

Акт Злуки 1919-го:

а) вперше в історії України здійснив правове об'єднання (в особі двох українських держав–УНР і ЗУНР) східних і західних українських земель у єдину державу–Українську Народну Республіку;

б) матеріялізував українську національну ідею щодо створення соборної (унітарної) держави українського народу;

в) посилив ідею єдности громадян України, спрямованої на створення української політичної нації.

На жаль, цьому єднанню перешкодили наші північно-східні і західні сусіди. Більшовики Росії у запеклій боротьбі поконали УНР, а поляки силами сформованого у Франції корпусу генерала Галлера (Haller)–ЗУНР. Не адекватним було розуміння єдности всіх українських земель і деякої частини політичних еліт Галичини і Наддніпрянщини. Давалася взнаки відмінна ментальність, що сформувалася під впливом Москви і Відня. Проте поштовх був даний, і як результат набирала на силі національна ідея здобуття Української самостійної соборної держави.

Щойно в серпні 1991 року на розвалинах Російської комуністичної імперії, що облудно виступала під політичним псевдонімом як Союз Радянських Соціялістичних Республік, була відновлена Українська державність.

На превеликий жаль, Україна як держава успадкувала стиль управління нею від набутого в радянський період. Це не відповідало бажанням значної частини українського народу, тому настала ера глибокого протистояння старого радянського, в основі своїй проросійського, і національно-демократичного, в основі своїй проукраїнського. Ці підходи до побудови держави асоціювалися територіяльно: перші–на сході і півдні України, другі–на заході і в центральній частині України.

Коли на президентських виборах 2004 року стало ясно, що український народ, всупереч масовій фальсифікації на користь Януковича, не бажає, щоб й надалі при владі залишався режим, що правив Україною з 1991 року, і реальністю стала перемога Віктора Ющенка, можновладці південно-східних областей України в особі голів обласних державних адміністрацій Донецької, Луганської та Харківської областей при безпосередній участі тоді ще чинного Прем'єр-міністра України, кандидата на пост Президента України Януковича і в присутності знаного українофоба, офіційної особи Російської Федерації, мера Москви Лужкова та низки народних депутатів України від Партії реґіонів ініціювали у Сіверськодонецьку замах на державну цілісність Укра-

їни–утворення т. зв. Південно-східної республіки, що насправді означало відторгнення від України цих територій, утворення проросійської республіки і навіть приєднання до Російської Федерації. Воістину одвічне: „поділяй і владарюй!" (*divide et impera*).

Адже не секрет, що Росія намагається створити на своїх окраїнах „російські анклави", на що вказує не лише безпосередня підтримка політичних сил проросійської орієнтації і сепаратизму в Придністров'ї Республіки Молдова, війна з Грузією і проголошення „самостійности" Абхазії і Південної Осетії.

Стосовно України виходить, що замало присутности у Севастополі, то ще добре б „присовокупити" і Крим (адже будували навіть дамбу до острова Тузла), і всі південно-східні області України.

Народ України рішуче виступив проти таких плянів розкольників, тому вони спішно перефарбувалися у „федералістів". Беручи на озброєння приклад російських більшовиків, які в 1918 році у боротьбі проти Української Народної Республіки використали Українську радянську республіку зі столицею у Харкові, розкольники-„федералісти" згодом зібралися чинити замах не десь там у маловідомому Сіверськодонецьку, а таки у Харкові. У своїй позиції вони посилалися на приклад федеративного устрою у Німеччині та в Росії. Погляньмо, чи можуть ці держави слугувати прикладом для України?

Німеччина є федеративною державою зі середини XIX століття, коли Прусія після перемоги над Францією в 1871 р. об'єднала ворогуючі німецькі князівства. Тепер вони виступають як окремі держави у формі 12 земель (ляндів) та 3 міст-земель (Берлін, Ґамбурґ, Бремен). Отже, ФРН–це федерація, яка має глибоке історичне підґрунтя існування незалежних державних утворень. Тут добре відладжений і перевірений часом механізм співіснування федеральної і земельної адміністрацій, наповнення бюджетів, розподілу прав і відповідальности за окремі ділянки діяльности. Але головне–переможці у Другій світовій війні „благословили" федеративний устрій майбутньої Німецької держави виключно з метою суттєвого послаблення її впливів в Европі і світі. Адже вони навіть ліквідували колишню найпотужнішу союзну державу-землю Прусію.

У Російській Федерації, на відміну від ФРН, більшість суб'єктів Федерації утворені штучно (тут є й данина радянському минулому). І хоча серед них є начебто національні утворення у формі республік (в радянський період–автономних), насправді їхні права мало чим відрізняються від того, що мають російські краї і області, а з утворенням великих за територією федеральних округів, які ввібрали в себе адміністративні одиниці усіх форм, Російська Федерація стала де-факто унітарною державою. Не підлягає сумніву, що і в радянський період, і тепер федеративний устрій був придуманий у намаганні представити

Росію світові як демократичну державу.

Для „автономізації" чи „федералізму" України немає підстав і з економічної точки зору. Насправді розкольники, які водночас самі є власниками награбованого на незаконній приватизації великого майна чи є захисниками великих фінансово-промислових груп, побоюються ефективного контролю центральної влади, конкуренції інших регіонів (передусім Києва та Дніпропетровська), а тому вбачають захист у створенні підпорядкованої їм влади.

Як бачимо, Україні не підходять ні німецький, ні російський приклади. Так, в Україні існують регіональні відмінності, спричинені особливостями у ментальності, які при бажанню піддаються нівелюванню при сприянні державної влади, передусім в інформаційній політиці.

ВІЗИТА ПАТРІЯРХА КИРИЛА В УКРАЇНУ

Про голодомор і розкольництво

Патріярх Кирило у своїй десятиденній візиті в Україну висловив позицію, яка збігається з „генеральною лінією" Російської Федерації. Це „співпадіння" можна було добре прослідкувати, коли Патріярх Кирило разом із Віктором Ющенком вшанували пам'ять жертв Голодомору 1932-1933 років в Україні.

У своїй промові біля Меморіялу пам'яті жертв Голодомору в Києві він, згідно з позицією Кремля, наголосив, що „голод" був „спричинений абсолютно конкретними політичними причинами і посилений ще й природними катаклізмами". Окрім того, патріярх прямо дав зрозуміти, що не виділяє Україну як особливу жертву подій 30-х: „Величезна кількість людей загинули в Україні, в Поволжі, на Північному Кавказі, на Південному Уралі, в Західному Сибіру, в Казахстані". На додаток „голод" був названий Кирилом „бідою всього нашого народу". І ще один прозорий натяк: патріярх застеріг, „щоб ніколи із цих трагічних обставин нашої історії не виростала братоненависницька історіософія". Президент України В. Ющенко, який стабільно і системно обстоює тему Голодомору (а не „голоду") в Україні (а не у Сибіру), від якого постраждала українська (а не „наша") нація, у відповідь на цю репліку Кирила обрав мовчання.

Перебуваючи на Донеччині, Патріярх Кирило за церковне „розкольництво" пообіцяв українцям божу кару: „Ніякими арґументами, ніякою людською мудрістю, ніякими людськими ідеалами не можна виправдати розкол. За це лицемірство бог карає і тих, хто в розколі, і народ, який не розуміє істини".

Мішок борошна як символ віри

Прозріння Патріярха Кирила про голод іще раз підтвердили істину, що іноді краще їсти, ніж говорити.

Майже протокольний захід вшанування пам'яті жертв Голодомору в Україні, здійснений Президентом Ющенком і Патріярхом РПЦ Кирилом (31 липня), цілком можливо, так і залишився б громадянською і пастирською акцією, якби не одкровення московського гостя.

І „прозрінням" цим стало зарахування Патріярхом своєї сім'ї до жертв „масового голоду", як офіційно називає його РПЦ.

Щоправда, прозвучало це в досить своєрідному контексті. Про голодні страждання родичів Кирило (за його словами) розповів лишень для того, щоб ніхто не дивувався, чому він молиться за безвинних жертв. Адже і його предки постраждали „через абсолютно конкретні політичні причини, посилені ще й природним катаклізмом".

Не хочеться думати, як би поминав Патріярх РПЦ жертви Голо-

домору, якби не ці сімейні перекази. Проте, як уже неодноразово писали в ЗМІ, про життя батьків майбутнього глави Російської православної церкви відомо надто мало, та й з того лише те, що він сам вважає за потрібне сказати. Тому залишається вірити йому на слово, але все ж таки варто вдуматися в сенс апокрифа про Голод, розказаного московським Первосвящеником:

„...Мій дід–сповідник, який близько тридцяти років просидів у в'язницях і таборах лише за те, що боровся за збереження віри православної,–був у цей страшний час заарештований. І коли його забирали–а було це на Поволжі–бабуся звернулася до нього й сказала: „На кого ж ти нас залишаєш? Ти бачиш, що голод іде, ми ж усі загинемо!".Тоді дід сказав: „Я йду страждати за Христа–волос не впаде з вашої голови". І от коли в будинку не залишилося жодного грама борошна, бабуся спекла увечері для сімох дітей коржики, роздала їх і сказала: „Діти, у нас немає нічого, що ми завтра зможемо з'їсти. Ми завтра почнемо вмирати". А вночі сталося те, що я як віруюча людина називаю дивом. Пролунав стукіт у вікно, й почула моя бабуся голос: „Господине, виходь, приймай товар". Вийшла–нікого, а поруч із дверима стоїть великий мішок борошна. Цей мішок борошна врятував мою сім'ю й дав можливість народитися мені".

Диво й Промисел Божий врятували матір майбутнього Патріярха від голодної смерти. Хоча справжнього голоду, як виявляється з прозріння, пережити йому так і не довелося. В останню мить ні політичні причини, ні природні катаклізми не завадили сім'ї його предків розжитися мішком борошна, і сталося все це на виконання заповіту діда-праведника, який пішов страждати за Христа.

І сказано це було біля меморіялу мільйонам українців, які не менше за інших вірили в Спасителя й страждали за свою віру, опираючись безбожній владі. Ось лишень борошно в українські хати ніхто не підкидав, а навіть навпаки. І борошно в тих хатах закінчувалося не тому, що діти з'їдали останні коржики, а тому, що його силоміць відбирали, щоб через 75 років списати все на природні катаклізми...

А мішок борошна–як диво Боже, належав не всім, але лише праведним. І виходить, що інші мільйони жертв не були удостоєні такої благодаті виключно через справи свої.

Цілком можливо, що Кирило абсолютно щирий у своєму невіданні причин і масштабів української трагедії, а тому міряє її за своїми сімейними мірками. Але ось кажучи про роль церкви Московського патріярхату, він прорік: „Якби її не було–не було б сьогодні України". Тим самим відкидаючи Промисел Божий.

Але ж Спаситель за страждання винагороджує всіх по-різному: одним дає мішок борошна й патріярший клобук, а іншим–Незалежність. І ці дари перед обличчям Всевишнього аж ніяк непорівнянні.

Ігор ТОММ, proua.com

АСКЕЗА ВАРТІСТЮ У 30 ТИСЯЧ ЕВРО

Фотокореспонденти сайту vip.glavred, які фокусують свої об'єктиви на багатих і знаменитих, сфотографували годинник Патріярха Кирила–Breguet. Ціна на цю модель від 28 до 36 тисяч евро.

Така деталь примушує зовсім інакше сприймати слова Кирила про необхідність обмежувати потреби своєї плоті та пам'ятати про аскезу, як він виголосив у етері телеканалу „Інтер".

Нагадаємо їх: „Дуже важливо навчитися християнській аскезі. Аскеза–це ж не життя в печері. Аскеза–це ж не постійний піст. Аскеза–це здатність реґулювати і своє споживання, в тому числі ідеями і станом свого серця. Це перемога людини над хіттю, над страстями, над інстинктом. І важливо, щоб цією якістю володіли й багаті, й бідні. Ось відповідь церкви. Ми повинні навчитися керувати своїми інстинктами, ми повинні навчитися керувати своїми страстями. І тоді цивілізація, котру ми побудуємо, не буде цивілізацією споживання".

Маша ТОМАК
(„День")

ЗУСТРІЧ УКРАЇНСЬКИХ ІЄРАРХІВ ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ

КЛІРВОТЕР, Флорида. Вчетверте за останні вісім років ієрархи Української Католицької та Української Православої Церков в Північній Америці провели братерську зустріч, на якій обговорили взаємини обох Церков і спільні для них загальні турботи щодо пастирської опіки над ввіреними їм вірними. Зустріч відбулася 12-13 березня, одразу по завершенні двох окремих зустрічей цих двох груп ієрархів.

Гостем на зустрічі був Архиєпископ Єремія з Української Православної Єпархії Бразилії та Латинської Америки.

Не змогли прибути на цьогорічну зустріч: Єпископи Роберт з Української Католицької Церкви США, Стефан–з Української Католицької Церкви Канади, та Іларіон–з Української Православної Церкви Канади.

Головне занепокоєння ієрархів стосувалося актуального стану церковного життя в Україні й усіх юрисдикціях та доля Церков в умовах сучасного небезпечного політичного поділу української владної верхівки і, як результат,–всього українського суспільства. На думку всіх ієрархів, присутніх на зустрічі, безлад в уряді й суспільному житті не тільки загрожує свідченню християнства в Україні, але шкоди та-

Зліва (перший ряд): митрополити: Іван–УПЦ, Канада, Стефан–УКЦ, США, Константин–УПЦ, США, Лаврентій–УКЦ, Канада; другий ряд: єпископ Іван–УКЦ, США, архиєпископи: Антоній–УПЦ, США, Єремія–УПЦ, Бразилія, Юрій–УПЦ, Канада, єпископ Кен–УКЦ, Канада; третій ряд: єпископи: Андрій–УПЦ, Канада, Ричард, Павло–оба–УКЦ, США, Давид, Браян–оба–УКЦ, Канада, Даниїл–УПЦ, США.

кож зазнають зусилля з церковного єднання та християнське служіння в українському суспільстві тим, хто найбільше цього потребує.

Спільною для всіх учасників зустрічі, які почули від Православних ієрархів інформацію про нещодавній візит Екуменічного Патріярха Вартоломея І до Києва, була думка, що це є позитивною подією, яка може мати благотворний вплив на все українське християнство. Католицькі ієрархи поділилися своїм досвідом взаємин зі своїми братами-ієрархами в Україні, зокрема поінформували про зрушення в будівництві та плянах розвитку Українського греко-католицького собору в Києві.

Ієрархи однозгідно вірять, що Церква повинна повернути собі ролю моральної совісти українського народу–ролі, яка заперечувалася за ієрархами чи відкидалася в темні часи комуністичного панування.

Учасники зустрічі погодилися з необхідністю пошуку шляхів, якими обидві Церкви, Константинополя і Риму, могли б бути заохочені сприяти стабілізації і незалежності церковного життя в Україні, особливо в світлі викликів для цієї незалежности, які можуть виплівати зі зміни державної та церковної політики сусідської Росії.

Довготривалі обговорення були присвячені докладному огляду еклезіяльного життя в обох церквах Північної Америки, Православній та Католицькій. Ієрархи дуже занепокоєні зменшенням числа вірних в багатьох парафіях та обставинами, які, здається, поглиблюють цю критичну проблему.

Ієрархи прийшли до висновку, що існує величезна потреба більше часу присвятити молитві й роздумуванням, які б зосереджувалися на способах, якими Церква дає свідчення у постійно мінливому суспільстві. Вони наголошували на тому, що у здійсненні їхніх обов'язків перед Богом, у них є більше того, що їх єднає, ніж того, що їх роз'єднує.

ТРАГІЧНІ ПОДІЇ НА ВОЛИНІ У ВОЄННИЙ ЧАС

Текст ухвали Сейму Польщі від 15 липня 2009 року щодо оцінки подій 1943-го, в якій бездоказово стверджується, що „Організація Українських Націоналістів і Українська Повстанська Армія на кресах всходніх здійснювали антипольську акцію–масові мордування, які мали характер етнічної чистки та ознаки народовбивства", досі не оприлюднено у засобах масової інформації. При чому ця подія пройшла повз увагу не лише польських, а й українських ЗМІ. І тільки українські історики у своїх вузьких колах висловлюють занепокоєння: а як же вся та складна трудомістка робота із взаємного прощення, що багато років велася двома сторонами. На думку академіка Національної академії наук України, директора Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, голови Українського національного комітету істориків Ярослава Ісаєвича, ухвала вищого законодавчого органу Польщі нагнітає антиукраїнську істерію та ображає національну гідність українців, які споконвіку жили на Волині. Термін „креси всходні", вжитий у документі, засвідчує, що у Польщі досі існують ворожі наміри щодо етнічних територій України, зокрема Волині. Прикро, що такі наміри знаходять підтримку на найвищому–державному рівні найближчого західного сусіда України. Кому потрібна ця заява Польського Сейму?

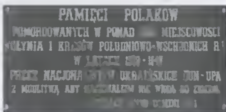

На цій меморіяльній дошці, встановленій в католицькій катедрі Варшави, написано: „Пам'яті поляків, замордованих на Волині та південно-східних окраїнах Речі Посполитої у 1939-1947 роках українськими націоналістами ОУН-УПА, з молитвою, щоб націоналізм не вів до злочинів. Року Божого 1999".

Пам'ятати про ці та інші трагічні події потрібно, але пам'ятати уроки, яких вони нас вчать, а не образи, які лише перешкоджають майбутнім відносинам.

На Волині у роки нацистської окупації точилася жорстока братовбивча боротьба за державне і політичне майбутнє цієї землі між гнобленим місцевим українським людом, відділами Української Повстанської Армії та озброєним польським підпіллям усіх політичних орієнтацій, польською поліцією, яка від весни 1943 року стала вірнопіддано служити нацистським окупантам. Утвердженню майбутньої „польськості" цієї території також служили декілька тисяч добре

озброєних і вишколених вояків і офіцерів 27-ої Волинської піхотної дивізії АК.

На превеликий жаль, місцеві польські селяни, колоністи стали заручниками політичної гри своїх провідників, і в результаті багато з них постраждало. Але при цьому не можна замовчувати, що від польської зброї на Волині, на своїй прабатьківській землі, одночасно загинули також тисячі українців.

* * *

11 липня 2003 року у волинському селі Павлівка (колишнє містечко Порівськ) відбулася сумна врочистість. Українці й поляки зібралися, щоб вшанувати пам'ять мирних жителів краю, вбитих, закатованих і насильно депортованих під час Другої світової війни і в перші післявоєнні роки, затаврувати страхітливі злочини, згадати добрим словом тих, хто, ризикуючи життям, рятував людей. Президенти України й Польщі відкрили тоді пам'ятний хрест, на постаменті якого викарбовано текст:

„Схиляємо голови перед світлою пам'яттю поляків та українців, які стали жертвами міжнаціонального конфлікту".

Напис засвідчив досягнення певного компромісу. У виступах церковних ієрархів, культурних діячів і політиків провідним став заклик: „Просимо вибачення і вибачаємо".

Історичні факти

За радянсько-німецьким таємним протоколом від 23 серпня 1939 року, який був невід'ємною частиною пакту Молотова-Ріббентропа, зона радянської окупації простягалася значно далі на захід, ніж територія нинішньої України. Там говорилося:

„У разі територіяльних і політичних перетворень в областях, які належать Польській державі, сфери впливу Німеччини і СССР будуть розмежовані приблизно по лінії рік Нарев, Вісла і Сян".

Іншими словами, такі міста, як Замостя, Холм, Люблін мали увійти до складу СРСР. І, що цікаво, де-факто увійшли на цілий місяць! Туди прийшла Червона армія, там були створені органи тимчасової влади, розпочалися відповідні „реформи".. А потім з геополітичних міркувань Сталін вирішив розміняти території–взяти під свою оруду Литву, яка попервах була віддана Німеччині, в обмін на території від Бугу до Вісли. І Червона армія згідно з німецько-радянською угодою про дружбу і кордон від 28 вересня 1939 року разом із „совєтизаторами" відступила на схід.

Але ж до Любліна, Замостя і Холму увійшла не просто Червона армія, а її Український фронт (командувач–Тимошенко, член військової ради–Хрущов), укомплектована в абсолютній більшості етнічними українцями. І тимчасові органи влади створювалися із „добровільно-

примусовим" (як це добре вміли робити в ті часи) залученням туди „надійних елементів" із числа місцевих українців. І пропаґандистське обрамлення „золотого вересня" мало у своїй основі „братерську допомогу єдинокровним братам–білорусам та українцям". Це не тому, що товариш Сталін так любив український народ–ні, просто чинник українського патріотизму (точніше, українського радянського патріотизму) був у 1939-1940 роках вміло використаний Кремлем під час воєнних походів проти Польщі й у Бессарабію. Годі й казати, що всі ці чинники аж ніяк не сприяли поліпшенню ставлення поляків Закерзоння до українців–до всіх українців, яких би не були вони політичних орієнтацій. І от наприкінці вересня 1939 року Червона армія пішла, пляни створення Холмської області у складі УРСР, які плекав Хрущов, лишилися на папері, а десятки тисяч місцевих українців залишилися під німецькою окупацією. І під владою „підпільної Польщі", якою керував еміґраційний уряд.

То чи треба дивуватися, що вже наступного року, як тільки польське підпілля зміцніло, почалися спершу вибіркові, а потім досить значні „зачистки" на Закерзонні, жертвами яких стали тисячі українців, більшість людей освічених, котрі щиро й наївно сприймали „золотий вересень"?

Під чиєю юрисдикцією перебувала Волинь (а також Галичина, де польсько-українські зіткнення розпочалися дещо пізніше) у ті роки?

Хтось скаже–вони були під німецькою окупацією, хтось–номінально у складі СРСР, але ж існує дуже цікавий документ, який засвідчує, що юридично це були території Польської держави. Справа в тому, що 30 липня 1941 року в Лондоні прем'єр уряду Польщі генерал Сікорський і радянський посол Майський у присутності британського міністра закордонних справ Ідена та прем'єра Черчілля підписали міжурядову угоду, перший пункт якої констатував:

„Уряд СРСР визнає радянсько-німецькі угоди 1939 року стосовно територіяльних змін у Польщі такими, що втратили силу".

Іншими словами, Сталін віддав Західну Україну в обмін на британську підтримку у війні (бо підписати таку угоду наполегливо вимагав Черчілль).

Звичайно, у стратегічній перспективі Кремль навряд чи збирався виконувати цю угоду (як і сталося пізніше, коли Червона армія перейшла у наступ), але вся „підпільна Польща", та й, очевидно, всі політично активні українці Волині й Галичини знали: ці землі знову перебувають у складі Польської держави і у разі поразки Німеччини відновиться довоєнна ситуація. З поправками на те, що тут мають високі шанси повторитися ті криваві події, що сталися на Холмщині й Люблинщині, а невдовзі–й на Берестейщині (де у ті часи були дуже активними українські політичні сили; до речі, зважаючи на етнічний склад населення, 1939 року Хрущов хотів включити до складу УРСР і Брест-

ську область, але Сталін цього не дозволив, виходячи з військово-стратегічних міркувань: там проходила залізниця Москва–Варшава–Берлін...). Що мали відчувати у цій ситуації українці?

При цьому польський еміґраційний уряд і його представники на місцях твердо дотримувалися лінії на утримання всіх довоєнних територій–в тому числі й Волині, де число етнічних українців сягало в той час ледь не 80%, а поляків–лише 15% (і то близько половини з них становили ті, хто туди переселився із польських земель на 20 міжвоєнних років у межах політики Варшави з „полонізації кресів"). Іншими словами, уряд Сікорського вів відверто колонізаторську, імперіялістичну політику, прагнучи за будь-яку ціну втримати Волинь і Галичину. Ну, а далі на повну потужність спалахнула антиколоніяльна війна українців–по суті така, як й абсолютна більшість подібних воєн, що їх тільки в радянських оповідках про „вільнолюбні народи Африки та Азії" змальовували рожевими барвами...

А те, хто саме стояв за конфліктом, керівництво ОУН збагнуло ще 1943 року. Ставши до керма ОУН та УПА, Роман Шухевич у жовтні 1943 року випустив Комунікат проводу ОУН(сд) з приводу Волинських подій, у яких вони були оцінені як „події, що своїми формами і розмірами викликали страхіття, що потрясли до глибини народами українським і польським" і говорилося, що „як по одному, так і по другому, польському і українському боці, знайшлися елементи, що дали себе впрягти свідомо чи несвідомо до чужого воза й виконувати роботу, що крім шкоди для національних інтересів власних народів, нічого іншого принести не може".

(За матеріялами часопису „День")

Степан ГЕНИК
професор

КРИМ МІГ СТАТИ 51-м ШТАТОМ США?

Колишній міністер преси та інформації Російської Федерації в 1990-1992 роках Михайло Полторанін оприлюднив інформацію, зібрану з радянських і зарубіжних архівів, що стосується передачі Криму Українській РСР.

Після громадянської війни Крим став звалищем. Щоб відновити Тавриду, потрібні були великі гроші. І 1922 р. в Росії появилися представники Єврейської фінансової організації зі США „Джойнт", які прагнули перетворити Крим на єврейську автономну республіку.

Вони створили в Сімферополі філіял банку „Аґро-Джойнт". Стали появлятися єврейські поселення, число яких доходило до 150. В листопаді 1923 року керівник єврейської секції РК(б) Абрам Брагін подав у політбюро проєкт рішення про створення в Криму не автономної, а повнокровної радянської соціялістичної єврейської республіки.

Для поселення виділили 132 тисячі гектарів кримських угідь, і туди почали прибувати євреї з усієї Росії. 19 лютого 1929 р. було підписано договір між „Джойнтом", що в той час представляв у Росії Америку, і ЦВК РРФСР. Він називався „Про Кримську Каліфорнію". Згідно з цим документом „Джойнт" виділяв СРСР до півтора мільйона долярів на рік. До 1936 р. Росія одержала 20 мільйонів долярів. Під цю суму ЦВК РРСФР залишив у заставу 375 тисяч гектарів кримської землі. Вони були оформлені в акції, які купили 200 американців, у тому числі політики Рузвельт і Гувер, фінансисти Рокефеллер і Маршалл, генерал Макартур... Всі суперечки з цього договору повинні були вирішуватися в третейському суді німецького Гайдельберґа.

Єврейським переселенцям гроші йшли прямо через „Аґро-Джойнт", поза радянським бюджетом. На ці гроші купували техніку, інвентар і продукти. Але запротестували кримські татари, болгари, греки, німці й українці. На одному із засідань Політбюро Сталін заявив, що нічого крім національних міжусобиць „Кримська Каліфорнія" країні не дасть. Він розпорядився закрити проєкт, і його закрили.

Але в розпал Другої світової війни історія з „Кримською Каліфорнією" знову виплила. На Тегеранській конференції 1943 року Рузвельт у розмові зі Сталіним повідомив, що в його адміністрації

почнуться проблеми з постачанням в СРСР по ленд-лізу, якщо не буде реанімований проєкт „Кримської Каліфорнії". Про це писав Мілован Джілас, майбутній віце-президент Юґославії. Він з Йосипом Броз Тіто таємно прилетів в СРСР і в особистій розмові запитав Сталіна, чому навесні 1944 року з Криму депортували татар. З його слів, Сталін зіслався на зобов'язання, дані Рузвельту,–розчистити для єврейських переселенців (Осипов С. „Как Крым чуть не стал Израилем", *АИФ в Украине*. 2008. –№ 42. -с. 29).

Сталін вважав, що американці віднолюють цей проєкт не через зацікавлення радянських євреїв, а в своїх геополітичних цілях. Сталін настоював на тому, що це державне утворення повинно бути в складі СРСР у статусі автономної республіки. Керівником цієї республіки мав стати Лазар Каганович.

Водночас Сталін попросив 10 мільйонів долярів кредиту на відновлення економіки країни. Гроші пообіцяли, але за умови виходу Криму зі складу СРСР. Так у черговий раз справа заглухла.

В 1954 р. СРСР повинен був розплачуватися за старі борги. Американці вважали, що над Радянським Союзом ще висить залишок 20 мільйонів кредиту, хоча в рахунок погашення цих боргів Ізраїлю через „Джойнт" було передано для війни з арабами багато трофейної німецької зброї. Вашинґтон міг затіяти конфлікт і вимагати кримські землі. Тоді нове колективне керівництво СРСР–Хрущов, Булганін, Маленков, Молотов, Каганович–вирішили підстрахуватися.

Восени 1953 р. Крим відвідав Хрущов. Півострів справив на нього гнітюче враження. Потім він полетів у Київ і довго умовляв керівництво Української РСР прийняти Крим під їхню юрисдикцію. Україна довго не хотіла забирати півострів. Після війни Україна мала достатньо й своїх проблем. Але Хрущов настояв. На основі рішення Верховної Ради СРСР Кримська область перейшла до складу УРСР. Тепер Україна повинна була відповідати за старий радянський борг.

Нове керівництво СРСР вважало, що знайшло ідеальний спосіб, таку хитрість, юридичну зачіпку, щоб перехитрити і США, і їхнє єврейське лобі. Нехай відповідає Україна.

(„Галичина")

Кримські татари*–народ, що історично сформувався у Криму. Говорять кримськотатарською мовою, яка відноситься до тюрської групи алтайської родини мов. Проживають в Криму (біля 260 тис.), Румунії (24 тис.), Болгарії (3 тис.). У Туреччині живе 4-6 млн., однак вважають себе турками кримського походження.*

Святослав КАРАВАНСЬКИЙ
колишній політв'язень СССР

ПРО ВАДИ СИСТЕМИ СВІТОВОЇ БЕЗПЕКИ

Чи можна сказати, що світ має бездоганну систему безпеки, яка здатна запобігти виникненню Третьої світової війни, жахливішої від усіх попередніх війн? Після Другої світової війни систему безпеки у світі здійснює Організація Об'єднаних Націй із штаб-квартирою в Нью-Йорку. Чи не повторює ООН практики Ліґи Націй, яка не змогла запобігти розв'язці Другої світової війни?

Прихід до влади в Німеччині 1933 року А. Гітлера з його войовничою риторикою не викликав з боку Ліґи Націй жодної реакції. А ця войовнича риторика була прологом Другої світової війни. І запобігати війні треба було вже 1933 р., бодай економічними санкціями проти майбутнього аґресора. Але цього не роблено. Навпаки, 1938 року (Мюнхен) заохочено Гітлера до аґресій.

Сьогодні ситуація повторюється. Але місце Гітлера і гітлерівців посіли царики Російської Федерації. Іде відверта підготовка до війни, а холодна війна, спрямована на жертви аґресії, вже почалася. Очевидно, не забариться й гаряча.

А що робить покладена на ООН система світової безпеки?

Річ у тім, що накреслені у статуті ООН цілі та засади, на підставі яких об'єднано 192 країни-члени, деякими членами ООН не дотримувано. І що гірше, ці члени мають постійне членство у Раді Безпеки ООН.

Виходить, як у тій байці, коли скарга від зайців на вовка потрапляє на розгляд до того ж таки вовка.

Так, у статті 1-ій статуту ООН про цілі і засади організації сказано: Розвивати між народами дружні стосунки, оперті на повазі до принципу рівних прав та самовизначення народів...

А стаття 2-га додає: Усі держави-члени у своїх зовнішніх стосунках мають утримуватися від погроз або застосування сили проти територіяльної цілости або політичної незалежности будь-якої країни, або від інших кроків, що суперечать цілям ООН.

Чи ж дотримується цих зобов'язань постійний член Ради Безпеки ООН – Росія?

Затим що ООН не передбачає жодних санкцій до порушників Статуту, то недивно, що наставлені аґресивно члени ООН порушують накреслення Статуту.

У листі до президента України президент РФ Мєдвєдєв дав волю своїм диктаторським уподобанням, порушуючи засади ООН, які він, як член Ради Безпеки, мусив би боронити. Йому не до вподоби курс незалежної України на зміцнення своєї безпеки шляхом інтеґрації в НАТО. Це пряма неповага до політичної незалежности України, якої він, як член Ради безпеки, мав би не допускати. Не подобається Мєдвєдєву й ряд інших чисто внутрішніх проблем України, які вона має розв'язувати без чиєїсь підказки чи схвалення.

Іншими словами, президент РФ втручається у внутрішні справи незалежної держави, що суперечить засадам ООН, яких постійний член Ради Безпеки мав би дотримуватися. Перелічуючи гріхи України, він шукає „солдатську причину" для майбутньої аґресії.

А закінчується лист Мєдвєдєва відвертим тиском на президента України та загорнутою в папірці погрозою: „...я ухвалив не посилати нашого посла в Україну. Він почне свою працю пізніше. Точний час буде визначено з урахуванням реальної динаміки наших стосунків."

Тобто людською, не викрутасистою мовою це значить, що посол Росії не поїде в Україну, аж доки в її політиці не настануть зміни. Що це, як не тиск і погроза?

Пишучи про „погрози" у Статуті ООН, укладачі Статуту не врахували, що погрозу можна висловити не прямо, а в завуальованій формі. Саме до заувальованої форми погрози і вдається Мєдвєдєв, закінчуючи свого листа обіцянкою „зробити все від нього залежне", щоб сталися зміни у внутрішній політиці України. Чи ж член Ради Безпеки ООН має вдаватися до погроз?

Що ж ми бачимо? Байку про вовка і зайців.

Той, хто має ґарантувати світову безпеку сам вдається до погроз і розв'язує холодну війну проти іншого члена ООН.

Таку систему безпеки ґарантує ООН?

У своїй же внутрішній політиці адміністрація Росії відверто готується до війни. Дума прийняла закон про право Росії вдаватися до військових дій не лише оборонних.

І це відбувається без жодної реакції з боку вільного світу. Чи ж це не є повторення 1933-1941 рр. в історії Европи? Тільки й того, що ролю Німеччини 1933-1941 рр. перебирає на себе Росія. Той самий заклик до оборони росіян у світі, що тоді лунав про оборону німців. Те саме гоніння на опозицію, убивства правозахисників, антисемітизм. Таємні служби Росії ведуть підривну роботу у країнах СНД, передусім в Україні. Початок цій роботі поклала спроба отруєння кандидата на президента України, а також спроба замаху на нього. Поруч із цими діями іде антиукраїнська пропаґанда у світі та серед росіян. Для чого це? Щоб розпалити у своєму народі ненависть до України. На ділі ж це

ненависть до демократії, до Европи, до США, до НАТО, до цивілізації. Лист Мєдвєдєва до Ющенка спрямовано також на розпал українофобії серед росіян.

Очевидно, демократичним державним лідерам треба переглянути наявну у світі систему безпеки з тим, щоб приборкувати аґресію в зародку, коли вона лише у головах майбутніх аґресорів. Світ має вживати кардинальних заходів до паліїв Третьої світової війни.

Ці заходи треба починати із зміни Статуту ООН: виробити систему санкцій до порушників Статуту аж до виключення порушника з керівних органів ООН, а в разі потреби і з членства в організації, тобто ізоляції аґресора від цивілізованого світу. Світ має починати укоськувати аґресора на перших етапах його готування до аґресії. І це треба робити сьогодні, не відкладаючи на турецький Великдень.

Якщо цього не буде зроблено, чергова світова війна не забариться.

Тоді після Третьої світової війни це таки буде зроблено, але вже державами Африки та Південної Америки, які переживуть цю війну. Санкції до аґресора буде застосовувано вже тоді, коли аґресор почне шукати „кістку в молоці" своєї жертви, як це робить президент РФ у листі до президента України.

Веселих Свят Різдва Христового
та щасливого Нового Року

Всім нашим передплатникам, авторам, дописувачам, Головним Управам і Членству Комбатантських Організацій

бажають

РЕДАКЦІЯ і АДМІНІСТРАЦІЯ „ВІСТЕЙ КОМБАТАНТА"

Задній ряд, зліва: Р. Колісник–головний редактор, О. Соколик– редактор, О. Струк-Пуцак–графічне оформлення, Л. Струк–комп'ютерна верстка, О. Пуцак–власник друкарні; спереду: Т. і Р. Пуцаки, сини „помічники" Неприсутній – І. Кушніренко, адміністратор

ТУРЕЧЧИНА

А що ми, власне, знаємо про свого південного сусіда по Причорномор'ю? Кілька знакових штампів–старих і новожитніх. На взірець: „Турок не козак", хоча останні вільні українські козаки із Задунайської Січі охороняли кордони... Османської імперії і вірно служили турецькому султану. Є ще один штамп: „Турецьке–не товар!". Плюс напіванекдоти, напівлеґенди про брудні турецькі базари, де з вас обов'язково зроблять лоха, підсунувши неякісний товар. От тільки дивно, що за такої начебто сумнівної репутації мало не вся Україна носить турецький текстиль, зодягається в турецькі шкірянки і милується турецькими килимами. Бо без „турецького базару" з чого б жило українське дрібне підприємництво? Хіба що з китайського.

Між тим у України і Туреччини є чимало спільного–окрім Чорного моря.

У 1985 році в наших державах проживала однакова кількість населення–порядку 50 мільйонів чоловік. Але відтоді турків стало на 25 мільйонів більше, а українці повернулися до рівня 1985 року і цей реґрес триває.

Кількість остарбайтерів у наших країнах приблизно однакова. Але турецькі докладають усіх зусиль аби правдами чи неправдами перебазувати своїх старих батьків до Европи на тамтешню „соціялку". Наші кидають не тільки печене-варене, а й власних чоловіків, дружин і дітей. Валюта від остарбайтерів в Україні проїдається або ховається на „чорний день". У Туреччині вона йде в обіг.

Ось чому Україна–це демографічно стара держава, в якій один працездатний припадає на трьох утриманців. Туреччина–молода динамічна держава, 79% населення якої не досягло 25 років.

Площа Туреччини на 200 тисяч квадратних кілометрів більша площі України. Але що з цього, коли значна частина території складається з передгір'їв, узгір'їв, власне гір, міжгір'їв і т. д. Наші Карпати і Кримські гори–то Едем у порівнянні з турецькими.

Туреччину майже одразу прийняли до НАТО, але й досі не беруть до ЕС. Туреччина теж має свій „Крим"–територію, заселену курдами, а грецько-турецький конфлікт навколо Кіпру набагато перевершує за напругою ситуацію навколо острова Зміїний.

Політично активне населення, як і у нас, майже порівну ділиться на прихильників західноевропейського курсу і традиціоналістів. Вибори на всіх рівнях проходять жваво, часом навіть занадто. Політтехнології теж схожі. На останніх місцевих перегонах стіни і паркани одного з приморських міст прикрасили плякати, на яких кандидат у мери з

ідіотським виразом обличчя незграбно чистить помаранчі переляканій „любій бабусі".

Інший кандидат в іншому містечку подарував такій же „милій бабусі" холодильник. Усе б добре, але в цьому населеному пункті... немає електрики.

Турки на чолі з Кемалем Ататюрком проголосили незалежну демократичну державу в той рік, коли незалежна демократична Україна була остаточно поділена між чотирма сусідами. Антиамериканські і антинатовські настрої дуже сильні серед помітної частини турків. Президента Обаму привітали не лише державним гимном, а й вигуками: „Янкі, ґоу ховм!"

Тоді чому новий американський президент символічно завершив турне по Европі саме в Туреччині, а не в Україні? Чому Обама назвав Туреччину, а не Україну важливою складовою Европи? Це при тому, що до Европейського континенту належить лише маленький шматик турецької території на західному березі Мармурового моря. З яких причин Україні, здається, судилося залишатись і далі „Азіопою", котру у світовій геополітиці, м'яко кажучи, не дуже поважають?

В. Н.

(„Персонал Плюс")

Мово рідна, слово рідне...

ЧОМУ БАГАТО УКРАЇНЦІВ РОЗМОВЛЯЄ РОСІЙСЬКОЮ?

Подаємо перелік деяких історичних подій та назв документів, які безпосередньо формували нинішню ситуацію з мовою та були спрямовані на знищення української мови, культури та нації:

1689 р.—Заборона Києво-Печерській лаврі друкувати будь-які книжки без дозволу Московського патріярха.

1690 р.—„Анафема" Московського собору на „киевские новые книги"—книжки П. Могили, К. Ставровецького, І. Ґалятовського та інших, писані тодішньою українською літературною мовою.

1720 р.—Указ Петра І про заборону друкування нових книжок українською мовою в Києво-Печерській та Чернігівській друкарнях, а старі книжки перед друкуванням було наказано привести у відповідність з російськими.

1721 р.—Указ Петра І про цензурування українських книжок. Знищення Чернігівської друкарні.

1729 р.—Указ царя Петра II, який зобов'язував переписати з української мови на російську всі державні постанови й розпорядження.

1755,1766,1769,1775,1786 рр.—Заборони Петербурзького синоду друкувати українські книжки.

1769 р.—Указ синоду про вилучення в населення українських букварів та українських текстів з церковних книг.

1784 р.—Русифікація початкової освіти в Україні.

1786 р.—Заборона церковних відправ українською мовою, запровадження російської вимови церковнослов'янських текстів. Наказ про обов'язковість російської мови в Київській академії.

1817 р.—Закриття Києво-Могилянської академії.

1862 р.—Закриття українських недільних і безплатних шкіл для дорослих.

1863 р., 18 липня—Циркуляр міністра внутрішніх справ Росії П. Валуєва про заборону друкування книг українською мовою в Російській імперії.

1876 р., 18 травня—Таємний Емський указ Олександра II про заборону ввезення з-за кордону до імперії будь-яких українських книг і брошур, заборону українського театру й друкування українською мовою оригінальних творів художньої літератури, текстів українських пісень під нотами.

1881 р.—Циркуляр міністерства внутрішніх справ на роз'яснення Емського указу всім губернаторам Росії.

ХРИСТОС НАРОДИВСЯ! СЛАВІМО ЙОГО!

З нагоди світлого свята Різдва Христового
та Нового 2010-го року

Президент Фундації
ЕВГЕН КОСТРУБА

надсилає святкові вітання бойовим побратимам,
їхнім родинам, українцям в Україні та у цілому світі.
Нехай новонароджене Дитя Боже світлом мудрості
осінить наш пробуджений народ і веде його шляхом
глибокого морального і національного оновлення.
Нехай новонароджений Ісус освятить невинною
любов'ю кожен день нашого життя,
бо це дорога до спасіння – спасіння нашої душі,
нашого народу, нашої славної України.
Тож, святкуймо Різдво Христове,
вступаймо у Новий 2010-й Рік з вірою у наш чудовий край,
імення якому – вільна, демократична Україна,
а новонароджений Господь нехай благословить
усіх нас на добрі помисли і справи!
З найкращими побажаннями добра, щастя, любові,
довгого і щасливого віку усім Вам

Евген Коструба
Президент Фундації

Зоряна Онищук
Прессекретар

1881 р.—Заборона виголошення церковних проповідей українською мовою.

1883 р.—Заборона Київським генерал-губернатором Дрентельном театральних вистав українською мовою на підпорядкованих йому територіях (Київщина, Полтавщина, Чернігівщина, Волинь і Поділля). Ця заборона діяла протягом 10 років (до 1893 р.)

1888 р.—Указ Олександра III про заборону вживання української мови в офіційних установах і хрещення дітей українськими іменами.

1895 р.—Заборона українських книжок для дітей.

1899, 1903 рр.—Заборона української мови на Археологічному з'їзді в Києві та на відкритті пам'ятника І. Котляревському в Полтаві.

1907 р.—Закриття царським урядом української періодичної преси, конфіскація виданої в роки революції 1905-1907 української літератури, репресії проти діячів української культури.

1908 р.—Указ сенату Російської імперії про „шкідливість" культурної та освітньої діяльности в Україні.

1910 р.—Циркуляр П. Столипіна про заборону створення неросійських асоціяцій, у тому числі українських та єврейських, незалежно від їхньої мети.

1914 р.—Указ Миколи II про скасування української преси. Заборона в окупованих російською армією Галичині та на Буковині вживання української мови, друкування книг, газет і журналів українською мовою. Розгром товариства „Просвіта", зруйнування бібліотеки Наукового товариства імені Шевченка. Депортація багатьох тисяч свідомих українців до Сибіру.

1929 р. вересень—Арешт визначних діячів української науки, культури, й УАПЦ—за „належність" до вигаданих ОДПУ Спілки визволення України (СВУ) та Спілки Української молоді (СУМ).

1930 р., 28—29 січня—Надзвичайний Церковний Собор у Києві ліквідував УАПЦ і Всеукраїнську Православну Церковну Раду (ВПЦР). Арешт митрополита М.Борецького та інших церковних діячів.

1932 р., 23 квітня—Постанова ЦК ВКП(б) про ліквідацію літературних організацій і утворення єдиної Спілки письменників СРСР.

1938 р.—Сталінська постанова „Про обов'язкове вивчення російської мови в національних республіках СРСР".

1938 р., 24 квітня—Впровадження російської мови як обов'язкової в усіх школах України.

1939—1941 рр.—Широкомасштабні репресії органів НКВС проти українців західних областей. Масові депортації українського населення у віддалені райони СРСР.

1942 р.—Уряд УРСР вирішив наблизити український правопис до російського, „дбаючи про культурні потреби українського народу".

1943 р., 28 серпня—дачне селище Помірки біля Харкова, на засіданні ЦК КП(б)У та Уряду УРСР (під головуванням Н. С. Хрущова) схвалено проєкт нового правопису і передано Народному Комісареві Освіти до затвердження.

1946 р., 8—10 березня—ліквідація Греко-католицької церкви і підпорядкування її Російській православній церкві.

1947 р., 3 березня—Призначення Л. Кагановича першим секретарем ЦК КП(б)У і нова „чистка" серед українських культурних кадрів, звинувачених в „українському буржуазному націоналізмі".

1949 р.—Чергова „чистка" в КП(б)У у зв'язку з рішеннями 16-го з'їзду 25-28 січня (за звинуваченням в українському націоналізмі від січня 1949 р. до вересня 1952 р. було виключено з партії 22175 її членів).

1958 р., 12 листопада—Постанова Пленуму ЦК КПРС „Про зміцнення зв'язку школи з життям і про дальший розвиток народної освіти", на основі якої Верховна Рада УРСР ухвалила закон від 17 квітня 1959 р., спрямований на посилену русифікацію України (зокрема, про необов'язкове, а „за бажанням батьків" вивчення української мови в російських школах України).

1961 р., жовтень—Прийняття нової програми КПРС її 22-м з'їздом, яка проголошувала політику „злиття націй" і подальшу русифікацію союзних республік.

1963 р.—Підпорядкування національних Академій наук союзних республік московській Академії наук СРСР.

1969 р.,червень—Лист українських політичних в'язнів (М. Гориня, І. Кандиби, Л. Лук'яненка) до Комісії охорони прав людини в ООН про отруювання політв'язнів.

1978 р., 11 листопада—Директива колегії Міністерства освіти УРСР „Удосконалювати вивчення російської мови в загальноосвітних школах республіки" (посилення русифікації).

1979 р., 29 травня—Ухвала Ташкентською конференцією нових русифікаторських заходів щодо неросійських народів СРСР.

1983 р.—Постанова ЦК КПРС про посилення вивчення російської мови в школах і виплату 16% надбавки до платні вчителям російської мови та літератури (Андроповський указ) та директива колегії Міністерства освіти УРСР „Про додаткові заходи по удосконаленню вивчення російської мови в загально-освітніх школах, педагогічних навчальних закладах, дошкільних і позашкільних установах республік", спрямована на посилення русифікації.

1989 р.—Постанова Пленуму ЦК КПРС про єдину офіційну загальнодержавну мову (російську) в СРСР.

1990 р., квітень—Постанова Верховної Ради СРСР про надання російській мові статусу офіційної мови в СРСР.

ВАСИЛЬ ІВАНЧУК–ВОЯК, ВЧИТЕЛЬ, ПОЕТ

У 2006 році, 8 років піля смерти Василя Іванчука, появилася книга його віршів, які він почав писати в 1945 році, будучи вояком Української дивізії в Австрії. Його вірші „віднайшла" його дружина. На щастя. І їх видала. Однак появі ця книга завдячує приятельці родини Іванчуків ще з Торонта ***д-ру Галині Сидоренко.*** *Вона їх зредаґувала й написала дуже цінну розвідку-вступ п. н. „Життєвий шлях поета", з якої друкуємо вийнятки.*

Редакція

Народився Василь Іванчук в селі Великі Мошківці, на Житомирщині, 10 лютого 1924 року. Маючи дев'ятнадцять років вступив у ряди Дивізії „Галичина", а уцілівши після пекельного бою під Бродами (липень 1944 р.), по закінченні війни спочатку перебув два роки полону в Ріміні, в Італії (1945-1947), а далі відбував полон в Англії (1947-1949). У 1951 році еміґрував до Канади і поселився в Торонті. Одружився 18 липня 1953 року з Надією Романюк, а 1958 року переїхав до Клівленду, у штат Огайо, США; там відразу включився в українське громадське життя.

Передовсім Іванчук любив українське шкільництво. Він учив молодь 13 років української мови та літератури в школі українознавства Товариства „Рідна Школа", а згодом став директором школи. У 1989 році перейшов учителювати до школи українознавства ім. Т. Шевченка при Українському Православному Соборі Св. Володимира в Пармі, Огайо. Потім став її директором і займав це становище до свого захворювання в 1998 році. Упокоївся 27 серпня 1998 року.

Впродовж довгих років Іванчук був педагогічним дорадником шкіл українознавства Шкільної Ради при Українському Конґресовому Комітеті Америки (УККА), членом педагогічної і підручникової комісії, а також членом Товариського суду Шкільної Ради при УККА. Як довголітній учитель української мови, в 1990-1991 роках Іванчук був визнаний „Українцем Року" Українськими Злученими Організаціями в Пармі.

* * *

Іванчук яскраво зображує повоєнне життя дивізійників. Більша частина збірки була написана між 1945-1955 роками.

Перша частина збірки відноситься до особистих фізично-душевних

переживань поета, які починаються ще з 1943 і тягнуться до 1955 року, коли він прокладав свої перші кроки в Канаді. Вона складається з п'яти розділів, які творять неначе віршований щоденник життя Іванчука. У першому розділі ми зустрічаємо вірші про страшні картини на полі боїв під Бродами. Але ці вірші також переспівуються з віршами, у яких Іванчук розглядає змаг за волю українського народу і де палкими, невгамонними думками він відстоює державно-політичні основи, за які сам пішов у військові ряди: правда української історії, правда її культури та мови, та правда існування незалежної, вільної України.

Другий розділ–це вірш, написаний в серпні 1945 року в Белярії. Це поема „Орел Сизий", у якій Іванчук оспівує тогочасну долю дивізійників у полоні, а також мріє про визвольні змагання майбутніх поколінь.

У третьому розділі ми входимо у щоденне життя дивізійників на італійській землі.

Четвертий розділ переносить нас до Англії, де життя лишається сильно обмежене умовами англійського полону.

У п'ятому розділі–в Канаді поет вільна людина, українець-еміґрант, на чужій і нерідній землі.

Іванчук унікально описує переїзд до Англії з Італії. В перших днях травня 1947 року дивізійники прямували до корабля; 10 травня прибувають до Мірамаре, і це містечко лишається в пам'яті поета, тому що „цвів там виноград"; 17 травня вони у Болоньї, де поет у поспіху „зірвав ще рожу"; 18 травня вони у Венеції, де очарований поет оглядає „вулиці–зігнуті ріки"; а 19 травня вони вже у Бісіні, над берегом Адріятика.

Прощай Італіє, бо я вже відпливаю,
Твої лиш бачу ген-ген береги...
І їх також уже я покидаю,
Лиш води й води сині довкруги...

(Прощай Італіє!)

Дорога океаном тривала тиждень і 26 травня поет в англійському місті Ліверпул.

Рік-у-рік Іванчук мріє про звільнення з полону, а про це свідчить ряд новорічних віршів, аж в січні 1949 поет пише „Тебе стрічаю ще в неволі / Хоч на порозі я вільний".

Станиці Братства
Колишніх Вояків
1-ої Української Дивізії
і всій Українські Громаді

ЩИРІ ПОБАЖАННЯ
РАДІСНИХ СВЯТ
РІЗДВА ХРИСТОВОГО
і
ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ

бажають

Дирекція і Працівники

Української Федеральної
Кредитової Кооперативи
"САМОПОМІЧ"
Філядельфія—Трентон

Ukrainian Selfreliance
Federal Credit Union
(215) 725-4430 — 1-888-POLTAVA
www.ukrfcu.com

У другій частині збірки довідуємося про цілком відмінну сторону поета: дотеп, гумор, жартівливість. Його веселе, спостережливе око зупиняться на одній чи другій новизні канадійського чи українсько-канадійського життя.

На новорічній Маланці, в Торонті, 1952 року, Іванчук зустрічає свою майбутню дружину, Надію Романюк. Розділ „Моя Надія" вцілості присвячений злетам і спадам молодечого кохання. Можна сказати, що коли життя подарувало поетові особисте щастя, він відчув, нарешті, особисту весну свого іще молодого, сильного єства.

Часто читаємо у Іванчукових віршах про боротьбу українського народу проти поневолювача–Москви. Також Іванчук цікавився історичними подіями різних країн світу і найчастіше зупинявся над тими, де відбувається змаг за свободу. Він особливо займався історією Стародавньої Греції і Стародавнього Риму. Окрім того, його захоплювали мітологічні постаті, які в давніх переказах нераз виступають поруч з історичними героями.

У третій частині збірки читач має нагоду пройти слідами віків, відновити у пам'яті події глибокої давнини і, можливо, прочитати дещо нового зі скарбниці грецької, римської і навіть мусульманської мітологій.

Окрім історично-мітологічної тематики, Іванчук повертається до загальновідомих сюжетів в українській поезії, а це українська мати і чужина. По яких би чужих дорогах життєвий килим не стелився, поет кругом відчуває тугу за рідними оселями і палку любов до рідної Батьківщини.

Серед поезії Іванчука зустрічаємо чимало сонетів. Окрім сонетів, у поезії Іванчука виступає немалий діяпазон віршових жанрів і форм. Є баляда „Ніобейська Містерія", яку Іванчук написав на мотив „Ілїяди" (пісня XXIV). Поему „Відьма" можна приписати до народньої бувальщини. Дія відбувається на хуторі, немов іще за старих часів, а розповідь забарвлена елементами із творчости Гоголя. Також є вірш-сатира „Політичний Реферат у Кривому Дзеркалі", у якому Іванчук прекрасно передає не тільки фізичні прикмети імпрези українського еміґрантського життя, але й уміло висвітлює ціль політичного зібрання.

„Рімінський Еней" написаний мелодикою Котляревської „Енеїди" і починається наче знайомими першими її рядками: „Директор парубок моторний / Професор, хоч куди за всіх". Це вірш про веселі пригоди учнів та професорів рімінської школи, яка була заснована силами самих же поневолених дивізійників.

Іванчук був не тільки поет-дивізійник. Він був довголітнім учителем школи українознавства, й на пам'ятку українським дітям люблячий учитель Іванчук залишив вірша про дорогого передріздвяного гостя.

СВЯТИЙ МИКОЛАЙ

Снігу, снігу налетіло,
Всюди стало біло, біло,
Сніг в городі, сніг в садку,
На дорозі і в ліску.

Все подвір'я біля хати
Застелив сніжок пухнастий,
І зелені ялинки
Вкрили білі сніжинки.

Діти сумно кажуть мамі:
„Це недобре, це погано,
Замело і ліс, і гай,
Як же прийде Миколай?"

Мама каже: „Якщо чемні
Ви завжди були, то певно
В цей святочний обичай
Прийде, прийде Миколай!"

(18 листопада 1981)

Впродовж повоєнних років, коли життєвий килим поета стелився нелегкою дорогою через різні міста і країни світу, поет пам'ятав про найдорожче і найрідніше серцю. У Іванчука є вірші написані у свято Різдва і у свято Великодня. Є вірш „Т. Г. Шевченко", написаний 9 березня 1948 року, і вірш під заголовком „30.VI.1941", який був написаний у червні 1951 року, до десятиліття проголошення у Львові Акту Відновлення Держави. Також є три вірші присвячені сестрі, у день її народження.

Минуло пів століття, поки Іванчук повернувся до рідного села, де, ще сімдесят років тому, він ступив „вперше на життя килим". Побачив, пригорнув сестру Анастасію. Відвідав школу, де вчився. А повернувшись додому, до Клівленду, у жовтні 1994 року написав останнього вірша. Із нього ось перші два куплети.

Не те село, яке я пам'ятаю
Не ті хати, дороги, вулиці.
За п'ятдесят змінилось все до краю,
І навіть люди – ці, та щось не ці.

З людей, по правді, не впізнав нікого.
Та і мене, навряд чи хтось впізнав.
Стрічаєш чи то свого, чи чужого,
Однаково не знаєш тих, що й знав.

(Зустріч)

У словах відчувається жаль за втраченим минулим, але й свідоме примирення з дійсністю. Чи поет саме так уявляв зустріч у рідному селі, у вільній Україні? Навіть у рідній оселі поет почувався неначе еміґрант, який прожив майже ввесь свій вік на чужині. Тут бачимо, що поета зустріла „іронія судьби", так як і всіх його односельчан.

На початку 1950 років Іванчук написав вірша „Братам", у якому твердо закликає всіх українців разом працювати на добро одної, могутньої держави.

І разом встаньмо всі на тан,
Будуймо лиш одну Вкраїну,
Ми разом всі один титан –
І раб, і пан –
Для нас усіх одна Країна!!!

(Братам)

Ці слова мають силу і в сьогоднішній день.

НАША ПІСНЯ

Із нами рідна пісня йде до бою,
Вона є вірний друг наш бойовий ,
Її співаєм ми, борці за волю,
Її співає нарід наш грізний.

Вона є дзеркалом душі народу ,
Вона є духом спрагених сердець,
Вона в боях, у битвах за свободи
Про бойовий говорить наш вінець.

Із нами рідна пісня скрізь мандрує,
В міста і села, в гори і ліси,
Її мотив вже ворог нині чує,
Бо чує наші пімсти голоси.

Лунає пісня, пісня про свободу,
Жива, бадьора, рідна і проста.
З душі грудей голгофського народу,
Що йде шляхом Воскресшого Христа!

ЙДУТЬ ДО БОЮ

Пробудились сині гори,
Ліс на Татрах зашумів,
*Річка Ваа*r *через пороги*
Шепче щось до берегів.

– Чуєш, музика вже близько,
Чуєш, пісня маршова,
То іде нове вже військо,
Аж движить чужа земля.

Біла хмарка зупинилась,
Вітер віять перестав,
Слєчна з жалю задивилась,*
Мов у сонце, понад став.

Йдуть колони, мов пірати,
Йдуть, мов привиди в імлі,
З грізним виявом відплати
По чужій для них землі.

Всі в однакових шоломах,
На шоломах тризубці,
На мундирах льви гербові,
Ясний усміх на лиці.

Скоростріли і гранати
І набої до стрільби,
Міномети і гармати
Для грізної боротьби.

---

*слєчна – молода дівчина (словаць.)

Валентин МОРОЗ

ДМИТРО ДОНЦОВ І УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛІЗМ

На 1929 рік припадає подія, що змінила „тональність" 30-х років на Західній Україні (і взагалі кардинально вплинула на життя Західньої України кількох наступних десятиліть). Подія ця належить календарно (та й логічно) до 20-х років: тому її необхідно висвітлити саме в цьому розділі. Йдеться, звичайно, про створення Організації Українських Націоналістів.

Чи була ОУН просто продовженням УВО (питання, на яке досі немає вичерпної відповіді)? Мабуть, найлогічніше було б відповісти: і так, і ні. (Є, зрештою, праця, яка так і називається: „Від УВО до ОУН") [1]. З арґументацією автора цієї праці можна згоджуватися чи не згоджуватися. Але досить згадати один факт: провідником ОУН став у 1929 р., при її заснуванні, довголітній і незмінний керівник УВО–Євген Коновалець. Він був також незмінним провідником ОУН аж до своєї смерті в 1938 році. Ґадаємо, що цей факт не може бути залишений поза увагою.

Але... Step by step, як кажуть по-англійському. Тобто: крок за кроком.

Мабуть, було б нелогічним не розпочати розповідь про ОУН з двох коротких слів: Дмитро Донцов.

Цей „східняк", що мав навіть прізвище з російським „хвостиком", уперше став відомим українському патріотичному загалові в 1913 році. Тоді у Львові відбувся всеукраїнський студентський конґрес, на якому виступив (тоді ще студент) Дмитро Донцов.

І вже тоді звернув на себе увагу.

Народився він у Мелітополі. Крім російського „хвостика" у прізвищі, мав напевно ще й ґенетичні „хвостики" у своєму походженні. Натякає ж в автобіографії, що серед його предків були, мабуть, і греки. [2] Що ж тут дивного? Адже ж відомо, що Мелітополь 19-го століття можна схарактеризувати формулою відомого жарту: „Грек на грекові сидить і греком поганяє"... Взагалі в Українському Приазов'ї середземноморська домішка (грецька, болгарська, албанська тощо) була досить помітною. Зрештою, досить глянути на фотографію Донцова–і стає ясним: серед його предків були напевне якісь „греки-чучмеки".

Що ж стосується російського „хвостика" у його прізвищі, то Донцов пояснює це так: колись було просто „Донець", а потім бюро-

[1] В. Мартинець. *Українське підпілля. Від УВО до ОУН*. Спогади й матеріяли до передісторії та історії українського організованого націоналізму. 1949 (місце видання не вказане).

[2] Михайло Сосновський. *Дмитро Донцов*. Політичний портрет. Нью-Йорк–Торонто, 1974, ст. 65.

кратична машина переробила це на „Донцов". Чи було так насправді, чи це просто „українолюбна" леґенда, створена самим Донцовим– вияснити уже неможливо.

Та й чи є потреба вияснювати?

Нація–це орієнтація; якщо людина вважає себе українцем–то вона й є українцем. Ким би не був з походження отой „грекоподібний східняк"–але саме він став батьком модерного українського націоналізму,–діючого й досі, зрештою; бо „післядонцовського" українського націоналізму ще ніхто не створив.

Але поставимо собі просте питання: чи Донцов є першим у цій категорії? Уже ж задовго до його народження був у французькій армії такий собі офіцер не-французького походження; і називався він Наполеон Бонапарт. Походив він, як відомо, з Корсіки; в офіцерській школі з нього навіть насміхалися через його не-французький акцент. Виявляється, у молоді роки він належав навіть до „священної хунти", що складалася з трьох молодих корсіканців (Наполеона в тому числі) й ставила собі за мету визволення Корсіки від французького панування... А потім біографія склалася так, що Наполеон став не тільки французьким генералом і французьким імператором, але й найвідомішим в історії французом, і–більше того–найбільшим в історії творцем французької величі.

У бурхливому 1918 році Донцов „виринає" в системі Ґетьманату як керівник прес-служби Скоропадського. У „скоропадщину" його „загнала" антипатія до махновсько-винниченківської анархії, яка безконкуренційно заволоділа режимом Центральної Ради. Багатьом тоді хотілось, як і йому, чогось стабільнішого й консервативнішого. Але російське (і за орієнтацією, і за походженням) оточення Скоропадського Донцову, звичайно, не імпонувало. У пізніші роки Донцов не мав ніяких контактів з „гетьманським" середовищем на еміґрації (а з його ідеологом, В'ячеславом Липинським, вів, як відомо, досить „кусючу" полеміку).

Коли у Наддніпрянщині знову запанували московські „визволителі від хліба і масла", Донцов опиняється у Львові (і проведе тут довгі роки свого життя; так само, як і ще один „східняк"–Млиновецький–у недалекому від Львова Крем'янці).

Цікавий (може–найцікавіший...) епізод з біографії Донцова...

У 1921-у (чи в одному з наступних) році до редакції відомого журналу *Літературно-Науковий Вісник* прийшла група людей. Вони були зодягнуті у звичайні „цивільні" костюми. Але кмітливе око відразу могло помітити, що це колишні офіцери... Так і було: до редакції прийшли колишні Січові Стрільці, і взагалі учасники українських визвольних змагань. А журнал переживав тоді цікавий етап: він був „три дні до здоху" і повинен був ось-ось збанкрутувати.

Офіцерський „рекет" (кажучи сучасною мовою), що „увірвався" до

редакції журналу, відразу поставив усі крапки над „і". Новоприбулі (були це люди з керівництва УВО) сказали, що вони будуть фінансувати журнал. Але з однією „маленькою" умовою: головним редактором має бути молодий „східняк", що називається Дмитро Донцов...

З цього часу *ЛНВ* переходить на нову, більш лаконічну назву. Він став на довгі роки просто *Вісник*. І була це не просто поява нового журналу; йшлося про початок нового етапу в історії української думки. ОУН тоді ще не існувала,–так що терміну „оунівці" ще не могло бути. Термін „бандерівці" (як символ українського патріота) з'являється аж в 40-і роки, прийшовши на зміну терміну „петлюрівці". А в ґенезі цього процесу, уже на початку 20-х років, з'являється термін „вісниківці" (тепер це уже досить „солідно" забутий факт). Скажімо, Євген Маланюк у своїй *Книзі спостережень*, описуючи життя думаючих українців у таборі Щипйорно–захід Польщі–(і взагалі в таборах інтернованих українських вояків на території Польщі), висловлюється так:

„Аж ось несподівано опиняється серед нас р. 1922 перше число відновленого *Літературно-Наукового Вісника*. Ім'я редактора–„д-р Д. Донцов"–ми вже чули, але тільки ім'я, бо ми просто не вспіли були прочитати його перші речі. Але від того першого числа *ЛНВ*–вже дихнуло на нас першим передчуттям можливої відповіді. Це вже було щось якби прорив облоги, якби вихід в широкий світ, якби відзискання вільного тху і вільних рухів–після довгого спаралізування.

Так таборовий період нашого існування несподівано–і вже навіки–розколовся на дві частини: до *ЛНВ* (отже–Д. Донцова) і після *ЛНВ*. Жили ми потім вже очікуванням свіжого числа цього журналу, в якім зустріли також Стефаника, як батька; Черемшину, як стрийка; і Юрія Липу, як брата. В тому ж часі наш таборянин М. Гікавий (військовий урядовець Армії, а згодом фанатично відданий і по-вояцькому обов'язковий довголітній адміністратор *Вісника*), таємно усміхаючись, передав нам свіжо видруковану книжку." [3]

Про яку відповідь іде мова? Бо у статті Маланюка про Донцова не раз звучить ця формула: „шукаючи відповіді"... Сам Маланюк пояснює це так. Думаючі українці в таборах інтернованих вояків ставили перед собою питання:

„Як це сталося, що ми, адже озброєні духом великої ідеї, опинилися в таборах? Як це сталося, що ми, адже ідейно непереможені, тепер–переможені й безсилі? Як могло статися, що ми, сини Батьківщини, Батьківщину покинули, і вона–залишилася без нас, її вірних синів?

На ці і подібні питання–відповіді ми не одержували." [4]

Фактично всі відчували потребу переходу на якісь нові рейки, нові

[3] Е. Маланюк. *Книга спостережень*, т.II, стор. 375-376. Торонто, 1966.

[4] Там же, стор. 373-374.

орієнтири. Бо від тих політико-адміністративних реалій, що були фактично рештками епохи визвольних змагань, чекати перспективи вже не доводилось... Досить назвати один промовистий факт: у 20-і роки існувало три „державних центри" УНР і ще й надодаток „державний центр" ЗУНР. Трохи забагато державних центрів для відновлення однієї державности... (А ще ж існував, крім того, й „гетьманський" рух, що з ідеєю УНР взагалі не хотів мати нічого спільного).

Нормальна людина відчула: все це–просто ностальгічні залишки. Треба шукати нових шляхів...

Першими почали шукати, як звичайно, молоді люди. Саме їх енеґія зробила можливою появу нового феномену в українській історії: Організації Українських Націоналістів. Бо саме після об'єднання українських студентських і гімназіяльних груп почала своє існування ОУН.

Але... Можливо, найправильнішою буде найбільш парадоксальна формула: головна заслуга у створенні ОУН належить... полякам! Розглянемо все спокійно і розкрутимо „логічний ланцюг" з самого початку. Поляки зробили фактично „геніяльну дурницю". Так, так: геніяльну з точки зору українських інтересів. Про це не раз писалося. Наприклад, В. Мартинець каже у своїй праці:

> „Навіть прийнялося твердження, що польська поліція створила більше українських патріотів ніж „Просвіта" за час своєї діяльности, і то створила завзятих патріотів, навіть із таких „почцівих русінуф", що їх самі українці досі лише з певними сумнівами вважали за українців".[5)]

Бо після „визволення" Галичини в 1919 році поляки відсунули українців практично від будь-яких шансів. Українця не приймали ні на яку офіційно-урядову посаду. Українець міг мати будь-яку престижову освіту (чи адміністративний досвід)–але це нічого не означало. Отримати офіційну працю в польській установі він міг лише тоді, коли був „хрунем" (так галичани називали запроданців) і переписався на польську національність. Ще ті, які називали себе в офіційній статистиці „русинами", мали якісь шанси. Але ті, що називали себе українцями, ніяких шансів у польській уряовій системі не мали.

Досить згадати про спробу заснування Українського Вільного Університету у Львові. Історія ця почалася в 1919 році. Але ні тоді, в умовах війни, ані пізніше, в „спокійніші" часи, польська влада не допустила нормального, продуктивного українського університету в межах польської держави. УВУ мусив переселитися до Відня, а потім до Праги (1921 рік); лише там він мав можливість вести нормальну діяльність. (У Львові ж він існував у підпіллі формально до 1926 року). Польський міністер освіти Ґрабський заявив нахабно і „без замотування в папірці", що через 25 літ українців в Галичині не буде.

Отже: перед молодою українською людиною на території польсь-

[5)] В. Мартинець. *Українське підпілля. Від УВО до ОУН.* Стор. 24.

ВЕСЕЛИХ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО ТА ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ

бажає
друзям по зброї, рідним, приятелям та знайомим

КРАЙОВА УПРАВА
БРАТСТВА КОЛ. ВОЯКІВ 1-ої УД УНА в АРҐЕНТИНІ

Веселих Свят Різдва Христового та щасливого Нового Року

Ґоловній Управі Братства кол. Вояків 1-ої УД УНА, Крайовим Управам і Станицям, Братству „Броди-Лев", редакції і адміністрації „Вістей комбатанта", всім дивізійникам та їх родинам, комбатантам усіх українських збройних формацій та всій українській спільноті *бажає*

БРАТСТВО КОЛ. ВОЯКІВ 1-ої УД УНА в ЗСА

Станиця у Філядельфії, Па.

Веселих Свят Різдва Христового
та щасливого Нового Року

приятелям, знайомим
і всій дивізійній братії

бажає Іванна МАЗУРОК з родиною
Філядельфія, Па., ЗСА

З Різдвом Христовим
та Новим Роком
найщиріші побажання Веселих Свят
рідні, приятелям і знайомим

пересилає
ВІРА САВЧИН
Філядельфія, Па., ЗСА

кої дежави стояв вибір. Вона була на роздоріжжі. Перший шлях: стати бухгалтером десь у „Маслосоюзі" чи РСУК (Ревізійному Союзі Українських Кооператив)–і чекати десятиліттями, коли зможеш дослужитися нарешті до посади сто десятого заступника президента „Маслосоюзу"... І другий шлях: зайнятися реальною працею, яка забезпечить перспективу для українських інтересів, а для самої особистості–відчуття повноцінного існування. Був це, річ ясна, шлях українського підпільника. Це означало на практиці: узяти до рук пістоля і „шмальнути" отого міністра Ґрабського (чи, кажучи більш образною мовою, „грабового" міністра). Така практика стала дуже „широкою" у 30-і роки і дала негайні результати; бо наступник „шмальнутого" Пєрацького чи Собінського уже поводився з українцями чемніше,–просто через те, що хотів ще трохи пожити на світі.

Молодь обирає як правило радикальні шляхи,–на те вона й молодь.

Було їх кілька, отих груп української молоді: Організація Вищих Кляс Українських Гімназій, група Українська Державницька Молодь, Союз Української Націоналістичної Молоді, Леґія Українських Націоналістів, Група Української Національної Молоді–всього сім, як у магічній формулі. [6]

Така навала молодечих організацій з дуже однозвучними–а часом і майже однаковими–назвами виразно свідчила: для таких організацій прийшов час! Отже: ідея об'єднання цих організацій просто „стукала в двері".

Перш за все треба повідомити: всі молоді люди, що належали до цих організацій, були в тій чи іншій формі причетні до практичної діяльности українського підпілля. Конкретно: половина чи майже половина цих молодих людей були членами УВО (або тісно співпрацювали з УВО). Так що „спадщина УВО" була, без сумніву, однією з причин успішного об'єднання цих груп у 1929 р. Але було б великою помилкою не помічати ролі Донцова і „вісниківців" у цьому процесі.

В 1926 р. у Львові з'являється друком славнозвісний *Націоналізм* Донцова. Крім того–і до 1926 р., і пізніше–в кожному числі *Вісника* друкується на перших сторінках ще одна стаття Донцова. Так що з 1926 року треба фактично говорити уже не так про Донцова, як про донцовізм. Термінологія може бути різною. Цю когорту можна називати націоналістами, оунівцями чи якось інакше,–і всі ці назви будуть слушними. Але найправильніше, мабуть, буде назвати цих людей донцовцями. І то незалежно від того, чи були вони бандерівцями, чи мельниківцями. Чи „двійкарями", що відділилися у 1953 р. від бандерівців. (І пізнішу генерацію націоналістів–до неї належить і автор цих рядків–найлогічніше теж зачислити до донцовців. Бо всі ці групи і категорії, просто кажучи, „народилися від Донцова".

[6] Петро Мірчук. *Нарис історії ОУН*, т. І, Мюнхен, 1968, ст. 54-74.

КАНАДА ДОПОМАГАЄ УКРАЇНІ У ПІДГОТОВЦІ ОФІЦЕРІВ ДЛЯ СПІВПРАЦІ З ЦИВІЛЬНИМ НАСЕЛЕННЯМ

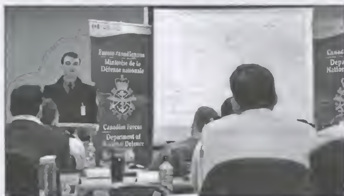

Нещодавно в приміщенні Навчального центру підготовки офіцерів зі зв'язків з громадськістю міністерства оборони Канади відбулась презентація іноземних країн, котрі готують своїх офіцерів спільно з канадськими представниками. Україну на даному заході представив начальник інформаційної групи Центральної телерадіостудії, офіцер Дніпропетрівського реґіонального мідія-центру міністерства оборони України капітан Юрій Вівчаренко.

Протягом години офіцер поінформував військових колеґ Канади, Польщі, Македонії та Болівії про географічне положення, історію, політичну ситуацію та сьогодення Збройних сил України. Також капітан Юрій Вівчаренко презентував усім присутнім календар-щоденник „Посольство України в Канаді", буклети та інформаційні довідники про Україну.

Основною метою шестимісячної програми навчання „Публічні справи для офіцерів міністерства оборони", у якій бере участь Ю. Вівчаренко, є допомога Канади країнам-партнерам НАТО у підготовці дипломованих офіцерів для співпраці з цивільним населенням.

Заняття проводяться у Навчальному центрі, який є загальновизнаним та найбільш кваліфікованим у Північноатлантичному альянсі з підготовки спеціялістів щодо зв'язків з громадськістю. Навчання у цьому закладі вже пройшли сотні офіцерів канадської армії, які сьогодні користуються авторитетом серед мешканців реґіону.

Тривалий час міністерство оборони Канади проводило навчання офіцерів тільки власних Збройних Сил. Але з початку 2009 року

канадська сторона запропонувала трьом країнам-партнерам НАТО– Україні, Македонії та Болівії–взяти участь у програмі. До речі, за цією програмою також навчається офіцер Війська Польського, але за власний рахунок.

–Ми надзвичайно задоволені тим, що цього року наші курси набули статусу міжнародніх,–зазначив директор Навчального центру підполковник Режан Дюшено. –Адже для наших офіцерів це чудова нагода не тільки передати здобуті знання та навички, але й набути необхідного досвіду у міжнародній співпраці з іноземними колеґами.

На даний час слухачі курсу „Публічні справи для офіцерів міністерства оборони" відпрацювали низку тем, які в майбутній професії відіграватимуть важливу ролю. Зокрема, це предмети з журналістики, офіцерського етикету, опрацювання інформації для подальшого застосування її керівним складом тощо.

Одночасно з навчанням, офіцери протягом шести місяців повинні підготувати дійсний проєкт „Паблік рілейшн" для однієї зі служб оборонного відомства Канади. Якщо представники останньої погодяться на підписання угоди щодо співпраці–випускний екзамен вважатиметься успішно складеним.

Прес-служба посольства України в Канаді

ХРИСТОС РОДИВСЯ!

З нагоди

Різдва Христового

та щасливого Нового 2010 Року

найщиріші побажання українському народові в Україні і поза нею, українським церковним Ієрархам, проводам українських організацій, а зокрема проводам комбатантських організацій та всьому братському членству

бажає

КРАЙОВА УПРАВА
БРАТСТВА КОЛ. ВОЯКІВ 1-ої УД УНА в КАНАДІ

Наталія БАЛЮК

ГОЛОДНА, ГОЛА І НЕМИТА... ТАКА АРМІЯ ЗДАСТЬСЯ БЕЗ БОЮ

„Мінімальна потреба Збройних Сил на наступний рік–19,8 млрд. грн. Нормальна потреба, яка забезпечить відновлення боєздатности та розвиток армії, повинна становити 32,4 млрд. грн. Якщо дадуть менше, ніж 19,8 млрд., то це призведе до повного руйнування Збройних Сил України",–заявив начальник прес-центру Ґенерального Штабу Збройних Сил України Сергій Кузьмін.

У бюджеті цього року на статтю „Реформування і розвиток ЗСУ" із загального фонду було виділено коштів у шість разів менше, ніж у минулому. На підготовку Об'єднаних сил швидкого реаґування фінансування скорочено у 5,3 раза. Комплектування армії військовослужбовцями контрактної служби профінансовано у 4,3 раза менше, ніж торік. У проєкті бюджету на 2010 рік Кабмін передбачив на потреби оборони 8,248 млрд. грн. із загального фонду та 4,486 млрд. грн. зі спеціяльного–усього 12,734 млрд. грн. Мінімальний оборонний бюджет становитиме 20 млрд. грн.

У такій ситуації вже не йдеться ні про бойову підготовку, ні про мінімальний розвиток.

На даний момент немає 90 млн. грн. на місяць для організації харчування солдатів строкової служби цього року. Армія не має у що одягати молоде покоління. У частинах звикли готувати їжу на польових кухнях, на дровах. Але стає серйозною проблемою навіть така начебто дрібниця, як відвідування солдатами строкової служби лазні–зараз це в основному робиться у борг. З пропонованим бюджетом у 2010 році буде зірвано практично всі програми, що є життєво важливими для діяльности і розвитку Збройних Сил.

Очевидно, багатьом уже приїлася крилата фраза: якщо держава не годує своєї армії, то годуватиме чужу. Але зараз цей афоризм актуальний, як ніколи. Напружені відносини з Росією, антиукраїнські заяви президента Медведєва, ухвалення в Держдумі Росії поправок до закону „Про оборону", які розв'язують руки російським військовикам на територіях інших країн, все це–нові виклики для Збройних Сил України. А старі виклики–це байдужість влади до власної армії. На відміну від України, таж Росія суттєво збільшує військовий бюджет, підвищує військовикам зарплати, не шкодує коштів на переозброєння. Сусідня Польща, наприклад, цього року витратила на закупівлю нових озброєнь 2,6 мільярда долярів, в той час як у бюджеті України на це передбачено аж... 300 млн. гривень (30 млн. дол.) Зараз життєво необхідно повернутися до армії обличчям, у жодному разі не економити на нашій

боєздатності. Керівники Української держави повинні усвідомити, що слабка армія провокує війну. Далеко не всі українські військовослужбовці, з яких держава робить жебраків, будуть морально готові відстоювати інтереси такої держави. Їх принижує і ображає, що влада ставиться до армії, як до тягаря, і фінансує за залишковим принципом. Військовики втікають з армії, як з корабля, що тоне, шукають іншу роботу...

А все, що цікавить політиків, це хіба що майно армії, якого ще не встигли розікрасти, та земельні ділянки, яких досі не змогли приватизувати. Якщо влада не схаменеться і не зрозуміє, що армію треба рятувати негайно, Україна залишиться беззахисною, і нас рано чи пізно візьмуть, як кажуть, голіруч...

(„Новий шлях")

КАНАДА ВИПЛАЧУЄ ВОЄННУ ПЕНСІЮ ДЛЯ ВЕТЕРАНІВ ЧЕРВОНОЇ АРМІЇ

У новому законпроєкті з метою виплачувати пенсію ветеранам Польських збройних силах за службу під час Другої світової війни, впровадженому в канадському парляменті 1 червня 2009 року, включено також ветеранів Червоної армії.

„Червона армія має за собою багато кримінальних вчинків і воєнних злочинів проти України, українців, Польщі, балтицьких держав, Угорщини, Чехословаччини, інших народів і країн центральної Европи. Вона–окупаційна армія України брутальної окупаційної совєтської влади, яка знищила мільйони українців на протязі півстоліття"–заявив Борис Вжесневський, депутат Ліберальної партії, та вважає, що цей закон повинен бути змінений.

Ґреґ Томпсон (міністер ветеранських справ) і Джейсон Кеннеді (міністер громадянства та іміґрації) вгощали ветеранів Польських збройних сил та Червоної армії в день королівського схвалення цього законопроєкту. Прем'єр-міністер Стефен Гарпур був присутній на цій церемонії.

Прем'єр-мінстер Гарпур між ветеранами Червоної армії на сходах Вежі миру.

http://www.acc-vac.gc.ca/remembers/sub.cfm

До історії 1-ої УД УНА

ч. 7/44.

Р. К. П.

ІНСТРУКЦІЯ Ч. 7/44*

А.

1. Залучену листівку „До Української Поліції" належить до дня 15.III. видрукувати й розкольпортувати по станицях Української Поліції. Кожна станиця одержить 2-3 листівки (10 прим. листівок прислати до К. П.).

2. На терени ЗУЗ-ель прибули малі частини „СС Дивізії Галичина". На підставі деяких відомостей і промов Вехтера та інж. Пиндуса (дня 22.II) можна здогадуватися, що влада уживає „СС Дивізію Галичина" до боротьби на ЗУЗ-ях. У зв'язку з тим поручую:

а) нав'язати сталий і добрий зв'язок з частинами „Дивізії Галичина" приміщеними на ЗУЗ, головно із організованими людьми. В порозумінні з реф. військ. організації визначити до цеї цілі окрему фахову авторитетну людину.

б) Не допустити зразу до дезерції під загрозою цілковитого розброєння і замкнення всіх відділів у таборах.

в) Використовувати „СС Див. Галичина" до боротьби з большевицькою партизанкою й польськими бандами на українських землях.

г) При помочі зв'язків „СС Див. Галичина" збільшувати боєприпаси Організації.

д) В разі відступу німців з Українських Земель, в разі евантуального розоруження чи вивезення „СС Див. Галичина" поза землі України належить усі частини долучити до УНС-у (УПА). Забрати в ліс.

СЛАВА УКРАЇНІ!

Постій, дня 29. II. 1944 р.

Орг. Реф. К. П. ЗУЗ

**(ЦЦАГОУ, ф 57, оп 4, скр. 339, ст. 402-403)*

---

* Ця інструкція складається з трьох частин: А, Б, В. Тільки „А" відноситься до Дивізії „Галичина". В той час в Галичину був дислокований 4-ий галицький добровольчий полк, якого вишколювала Німецька порядкова поліція (SS-Ordnungspolizei), що була окремою службою і діяла окремо від військ СС (Waffen-SS). Тому командування Дивізії не мало жодного відношення до дій добровольчих полків, яких було чотири. Згодом їх розв'язано й вояків перенесено до Дивізії. В Галичині полк неправильно називали як Дивізію „Галичина", бо він складався з українських добровольців до Дивізії. В цій інструкції референт Крайового Проводу ОУН теж неправильно вважає полк як „СС-Дивізію Галичина". (Див. „Історія 4-го добровольчого полку", *ВК*, ч. 2, ст. 64).

Микола ЛИТВИН

ВЕРЕСЕНЬ 1939 РОКУ: УКРАЇНЦІ І ПОЛЯКИ МІЖ ДВОМА ТОТАЛІТАРИЗМАМИ

Пакт Молотова-Ріббентропа від 23 серпня 1939 року дуже чітко висвітлив двох головних паліїв 2-ої світової війни. Щоправда, до сих пір триває дискусія щодо кола всіх винуватців цієї трагедії.

Українські історики інколи стверджують, що Друга світова війна розпочалася на західноукраїнських землях 14-17 березня 1939 р., коли за мовчазної згоди Берліна відбулося угорське вторгнення на територію незалежної Карпатської України (проголошена 15 березня 1939 р.). Деякі російські автори, а серед них С. Ковальов, частину провини за розв'язання нової світової війни, всупереч усталеним думкам, покладають на Польщу. На думку згаданого автора, поляки завинили перед людством через те, що відмовилися виконати нібито обґрунтовані претенсії Гітлера: включити вільне місто Данціґ до Третього райху, дозволити побудову шосе та залізниці, які б зв'язали Східну Прусію з основною частиною Німеччини. Варшава не дала на це згоди. Щоправда, польське військо у жовтні 1938 р. захопило частину словацьких земель–Тешинську Сілезію.

Україна вступила в Другу світову війну як об'єкт міжнародного права 1 вересня 1939 р. Того дня розпочалося німецьке бомбардування Львова (320 тис. осіб) та інших галицьких і волинських міст, що входили у міжвоєнний період до Польщі. 9-10 вересня німецькі війська вступили на українські етнічні терени–форсували річку Сян, а опівдні 12 вересня 1-а німецька гірська дивізія розпочала бої за Львів проти 15-тисячного польського ґарнізону генерала В. Лянґнера. Зокрема, о 14:30 того дня в район вулиці Городецької та костелу св. Ельжбети ввірвалася перша німецька колона–7 мотоциклів і 14 бронеавтомобілів, наступ яких зупинили прицільні удари польської артилерії і численні барикади. Гітлерівці вели постійний артилерійський обстріл міста, бомбардували вокзали, летовища, навіть цвинтарі, зокрема Польських орлят на Личакові. Німецькі авіяудари частково невтралізували 10 протиповітряних гармат. Місто залишилося без води, світла, телефонного зв'язку, радіо, не вистачало харчів. Поранених звозили до чотирьох шпиталів, один з яких розмістили в політехніці. Вранці 13 вересня гітлерівці захопили Збоїська, Кортумову гору–важливий стратегічний об'єкт польської оборони й фактично заблокували роботу Головного вокзалу, а 14 вересня взяли Сихів.

Командування гарнізону на чолі з Лянґнером робило все, щоб виконати наказ Е. Ридза-Сміґлого від 14 вересня: утримувати Львів, відволікати на себе німецькі сили і дати змогу війську організовано відійти в бік Румунії, на новий рубіж опору Дністер–Стрий. У ці драматичні вересневі дні генеральний консул СРСР у Львові Є. Синіцин інформував Москву про становище у місті. Зокрема, 11 вересня він доповів про чергову розмову з віце-старостою Львова Домбровським, який стурбовано допитувався: „Чому совіти не займають неокуповану територію? Адже ми, слов'яни, завжди знайдемо спільну мову". 15 вересня радянський консул теж покинув Львів. Більшість із 13 зарубіжних консулів залишилися в місті. Львів був переповнений біженцями з західної частини Польщі, насамперед євреями, які прагнули отримати в консульстві дозвіл виїхати на схід.

Українці були серед будівничих міських барикад. Тисячі львівських українців (загалом понад 120 тис.) вступили до польського війська. Цьому сприяло те, що 2 вересня 1939 р. на засіданні сейму лідер центристського Українського національно-демократичного об'єднання В. Мудрий від імені Української парляментської репрезентації закликав українців виконати свій громадянський обов'язок і стати в „обороні держави". Такої ж думки був митрополит греко-католицької церкви А. Шептицький. 15 вересня львівське „Діло" опублікувало спільну заяву А. Шептицького і В. Мудрого, у якій спростовано чутки про те, що українці нібито свідомо шкодять польському війську. Як відомо, багато українців у той час воювали в лавах 9-ї Підляської піхотної дивізії на Помор'ї, а в складі Львівської дивізії обороняли Варшаву. Щоправда, зафіксовано збройні сутички невеликих загонів ОУН з польськими військовиками під Щирцем, Миколаєвом, Стриєм, на Товмаччині. До збройного виступу проти Польщі закликав і лідер Фронту національної єдности Д. Паліїв.

У ці вересневі дні офіційний Берлін надсилав до Москви телеграми, в яких пропонував негайно розпочати бойові дії. Однак Кремль не поспішав, прагнучи перенести відповідальність за розв'язання світового конфлікту на Німеччину. Сталін також боявся реакції Англії та Франції. І лише 17 вересня, коли реально готувався штурм Львова, у війну нарешті вступив СРСР, зайнявши о 18:00 того ж дня Тернопіль. 18 вересня 36-та танкова бриґада (200 танків Т-26 і 23 бронемашини) захопила Луцьк, де полонила 9 тис. польських вояків. 19 вересня о другій ночі червоноармійці провели першу атаку на Львів–польські барикади і лінію оборони на Личакові. А пополудні між союзниками несподівано зав'язався несанкціонований командуванням бій у підміських Винниках. Гітлерівці підбили тоді дві бронемашини, один танк, убили трьох і поранили чотирьох червоноармійців. Радянські танкісти завдали удару у відповідь: підбили три протитанкові гармати, вбито трьох

німецьких офіцерів і кількох солдат, дев'ятьох було поранено.

Загалом у подальшому дії союзників координувалися. Зокрема, велику спільну операцію вони провели 26-27 вересня проти 4-тисячної польської оперативної кінної групи генерала В. Андерса в районі Мостиська–Медика. У складі двох кінних бриґад та інших підрозділів ця група намагалася коридором між німецьким і радянським військом пробитися з району Рави-Руської до Карпат і перейти угорський кордон. Коли група перейшла залізницю на ділянці Мостиська–Судова Вишня, їй довелося відбиватися як від німців, так і від частин 17-го стрілецького корпусу та 12-ї армії. У кровопролитних боях польська група була розсіяна і частково знищена. Потрапив у полон поранений генерал В. Андрес.*

Згідно з вказівками Гітлера, вивід німецьких військ мав розпочатися 21 вересня і тривати 14 днів. Визначено, що радянське військо досягне Перемишля ввечері 26 вересня, Варшави–3 жовтня. Однак у ході виводу військ з'явилися перші непорозуміння: німці відмовлялися передавати Дрогобич, звідки вивозили все цінне, насамперед нафтопродукти, а чого не могли забрати–палили. 23 вересня гітлерівці все ж Дрогобич покинули, а в пожежах і грабунках звинуватили українців.

Повідомлення про те, що при відступі німецькі частини руйнують і знищують важливі об'єкти, вивозять товари зі складів і крамниць, надходили від радянських командирів також із Перемишля, Сянока, Любеня Великого, Самбора, Мостиськ. У Самборі, наприклад, гітлерівці забрали в банку 480 тис. злотих (180 тис. роздали населенню), 20 паровозів, 100 цистерн, 150 вагонів з гумовими виробами, 17 вагонів пшениці, багато поштових марок, електроламп. Демонтовано також верстати з підприємств Перемишля, який невдовзі поділено на дві зони окупації.

У деяких районах гітлерівці проводили політичні акції. Зокрема, командування 17-го стрілецького корпусу повідомляло, що 22-25 вересня в околицях Львова, Рудках, Любені Великому та інших населених пунктах німецькі офіцери збирали українців для „пронімецької пропаґанди", а потім безкоштовно роздавали промислово-продовольчі товари з реквізованих крамниць.

Щоб зменшити потік військовополонених і посилити розклад польських частин, 23 вересня нарком К. Ворошилов наказав командуванню Українського фронту визволяти військовополонених селян-українців, мобілізованих у Західній Україні. На підставі цього наказу С. Тимошенко і М. Хрущов видали розпорядження негайно відпустити до домівок полонених солдатів–українців і білорусів, батьки яких мешкали на території Західної України та Західної Білорусії, а вояків-чехів відпускати,

* Див. „ВК" ч. 4, 2007: „Рік генерала Андерса".

взявши розписку про те, що вони не воюватимуть проти СРСР. Офіцерів, жандармів, поліцейських, тюремщиків, розвідників, контрреволюціонерів з інших територій передавали органам НКВС.

За домовленістю з Берліном командування групи „Південь" теж видало наказ, згідно з яким вояків-українців з Галичини і Волині відпускали з полону. Зокрема, тільки через Перемишль до 3 жовтня їх було передано радянській стороні близько 4 тисяч. Водночас німцям віддавали військовополонених з піднімецької частини Польщі (близько 13 тис. на той же день). На захід подалося й чимало галицьких німців.

На приєднаних теренах Західної України започатковано масові репресії проти польських службовців, діячів українських, польських і єврейських партій, підприємців; багато військовополонених залучено до будівництва і ремонту доріг. Щоправда, певні надії на краще життя з'явилися, коли нова влада почала масово відкривати українські школи й ліквідовувати безробіття.

Тієї осені Сталін постійно наголошував на довгу перспективу дружніх радянсько-німецьких відносин. Він вважав, що спільний розгром Польщі зміцнив його союз із Гітлером. Коли Ріббентроп привітав більшовицького диктатора з його 60-літтям, у відповіді в газеті „Правда" за 25 грудня 1939 р. Сталін відзначив: „Дружба народів Німеччини й Радянського Союзу, скріплена кров'ю, має всі підстави бути довготривалою й міцною". Однак так не вийшло. Два диктатори продовжували мріяти про розширення кордонів власних імперій. При цьому кожен намагався перехитрити і використати іншу сторону. З Прикарпаття до Німеччини надходили нафтопродукти і ліс, з інших реґіонів СРСР зерно, бавовна, фосфати, марганець, хром, мідь, брухт кольорових металів. Водночас гітлерівці ділилися з Москвою деякими технологічними і військово-технічними новинками (зокрема, надіслано 30 бойових літаків Мессершмідт–109, 110, Юнкерс–88).

Однак уже влітку 1941 р. недавні союзники стали супротивниками. На жаль, у новітній німецько-радянській війні мільйони українців опинилися по різних сторонах фронтів. Улітку 1941 і 1944 рр. воєнні дороги знову пролягли через Галичину.

(„Наше слово")

Микола Литвин–доктор історичних наук, професор, керівник Центру дослідження українсько-польських відносин Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України.

Україна–одна з найбільших европейських країн. Її площа–603,7 тис. км кв. Вона перевищує за територією Францію (544 тис. км кв.), Еспанію (505 тис. км кв.), Швецію (450 тис. км кв.), Польщу (312,7 тис. км кв.). Загальна протяжність кордонів близько 6500 км, у тому числі морських–1050 км.

Олександер Ґанс ПУЛЮЙ

ОСІНЬ 1939
З листів польової почти

Закінчення.

Тим часом я поїхав до Любліну. Німецькі службовці, так звані „золоті фазани", як називали трохи принизливо партійних державних керівників, які працювали в управліннях на окупованих територіях, не мали ніякої уяви про найактуальніші політичні питання. Вони прислуховувалися до гарних польок і називали українців комуністами. Особливо невирозумілим був ляндрат Грубешова, пан Бернд з Берліну, який лютився, як бик в крамниці скляних продуктів, і—можливо незумисне, але у своїй зухвалості—діяв на користь полякам. Наприклад, він закрив українські школи! В Любліні мені вдалося зустріти ґауляйтера Сейс-Інкварта і генерал-губернатора Франка. Я пробував добитися переоцінки тих урядовців, але не мав жодного успіху. Бо що значив малий лейтенант супроти таких великих можновладців?!

Поїздка по цих місцевостях була дуже нудна. Монотонні дороги тягнулися, як шнурки, на яких треба було постійно гальмувати, щоб уникнути вибоїн від ґранат або поминати селянські вози, та уважати, щоб не загрузнути в болоті. Я переїхав Холм, Грубешів, Замость та Томашув-Любецький. Наступного дня біля Ляшова ми погрузли в болоті, і далі нас тягнули коні—через поля, болота, ліси і, на щастя, через живіші українські села—аж до Вареца.

Всюди мене гарно приймали та частували. В маленькому „гнізді"– Ліско колишні вояки Української Галицької Армії справили мені зворушливе прийняття, на якому подарували вишиту сорочку та вишитий рушник. Ми згадували про один весняний день 1919 року, коли після наступу з 1-го ескадрону 8-ї бриґади під командою хорунжого Панаса я не повернувся, а повернувся лише мій кінь. Через два дні і я повернувся—саме тоді, коли в неділю зранку мала починатися Служба Божа за нас обох. А це було так:

Наш ескадрон отримав завдання вдарити на поляків, які зайняли залізничну станцію в Уневі, та підірвати колію. Станція була загороджена колючим дротом і ми мусили злізти з коней та йти в атаку пішки. Кожен отримав чотири ручні ґранати. Ми стрибали вперед від укриття до укриття. Раптом у Кожушка заклинило рушницю. За селянським будинком я дав йому свою рушницю і пробував нашвидку направити його. Та ось я не чув стріляння нашого кулемета. Нарешті направив кріса, в якому була застрягла гільза. Коли ми обережно

виглянули з-за рогу будинку, то я побачив, що праворуч та ліворуч від нас наступають поляки. Позаду нас відізвався кулемет. Отже, треба відступати! Кожушко вискочив на дорогу та впав. Отже, геть звідси! Між хатами я перестрибував через паркани, один з них зламався підо мною. Надо мною свистіли кулі. Я побіг до хліва, виліз на корову й вискочив на купу сіна. Довкруги чулися голоси поляків, які, здається, мене були помітили. Засвистіли шрапнелі й поляки пішли вперед. Я запер віддих, і коли все затихло, я зарився в сіно. Я не знав, скільки пройшло часу, коли почув, як відчинилися до стайні двері. Внизу стояла дівчина і сказала по-українськи: „Вони вже пішли геть, можете спокійно злазити додолу". Це була Маруся, і ввечорі вона вказала мені через мокрі поля напрям до українського фронту.–Так я повернувся через два дні.

Тоді мені не було ще 18-ти років. До того, мене трактували як смаркача, і нагло мене покликав до себе командир бриґади генерал Шепарович, бо я розповів четареві Панасу, що знаю як найкраще дійти поза засіки колючого дроту до залізничної станції Унева, де стояв польський бронепоїзд.

На подвір'ї квартири Пархача, в генерала Шепаровича, я вперше побачив поручника Ганса Коха, німця, який на диво знав прізвище мого батька як перекладача Біблії. Я був запрошений на обід. Біля мене сидів капелян отець Кіпріян, який бавився пляшиною російської царскї „водички", і з неї почастував мене чаркою. Від неї мені закрутилося в голові. Ми були недалеко від колишнього російського кордону, через який легко було перепачкувати таку „водичку". Був ще сотник Ганецький та четар Алексевич, біля якого сиділа одягнена в уніформу дівчина, яку називали „панунця",—наскільки я собі пригадую,–мала ранґу підхорунжого, і ще один підхорунжий—Лемішка. Для мене було великою честю наступного дня на ранковій збірці почути бриґадний наказ: „Добровольця першого року служби десятника Олександра Пулюя, за його особливі дії перед ворогом, позачергово піднесено до ранґи кандидита на старшину".

Це було в 1919-му–давно минулий час–але сердечність моїх колишніх друзів, мало хто з яких залишився, хвилювала мене по-особливому. Ми їхали далі до Варцу, де мене дуже мило зустрів, як австрійця, старший лейтенант кавалерії, граф фон Траутманнсдорф. Він подарував мені мисливську рушницю та повів мене в колишній польський офіцерський клюб, де біля входу стояв величезний випханий російський ведмідь, якого вже майже з'їла польська міль. Тоді ніхто і не міг подумати, що „русскі" просунуться аж до Штаєрмарку, до родинної резиденції графа Траутманнсдорфа, біля Ґляйхенберґа, і що вояки української Дивізії „Галичина" станутъ перед ними останньою обороною. Тоді в 1945 році мусив бути поранений д-р

Лемішка, якого я потім ще раз зустрінув у шпиталі біля Бад Ішль. Біля Траутманнсдорфу потім українці поставили пам'ятник своїм загиблим товаришам, на якому написано українською мовою:

СПІТЬ ХЛОПЦІ
СПІТЬ ПРО ВОЛЮ
ДОЛЮ ТИХО СНІТЬ
ПРО ДОЛЮ
ВОЛЮ ВІТЧИЗНИ
ЧИ Ж МОЖУТЬ БУТИ
КРАЩІ СНИ?

Тоді, в 1939 році я далі їхав автом до Белзу. Почався дощ і дорога перетворилася в гидку брудну калюжу болота, по якому хіба було ковзатися. Я охоче побачив би ще раз Сокаль та Христинопіль, а біля Домажова в 1919 році я був у моїй першій атаці. Ми завернули, бо хотіли використати сухі півдороги по полях, щоб заїхати додому. Ми знову ночували в священика в Ліско, де ми знайшли двох селян, товаришів з мого ескадрону, бо вістка про мій приїзд швидко поширилися. Під час нашого повороту я домігся в одному більшому селі в Польщі віддати православним українцям їхню церкву, яка була закрита. Потім ми на кілька годин застрягли у потічку, який ми мусили переїхати, аж чотири коні нас витягнули.

Пізно ввечорі ми знову були в Холмі і відвідали ляндрата Ґаґера, який так закохався в українку Талю Філіпчук, що покинув свою дружину та дочку і одружився з нею. Крайсгауптман (окружний староста) Ґаґер став одним з найкращих друзів українського народу. В травні 1946 року, коли я вже давно був переведений в Румунію, і там зорганізував з українців Буковини військовий відділ „Пума", я отримав цілу пачку фотографій із гарного свята передачі української православної церкви в Холмі його високопреосвященному мітратові Миколі Малюжинському, в тому велику роль відіграв староста Ґаґер.

Я дещо розповів про події, які відбулися після осені 1939 року, й хочу ще розповісти про мою сестру Наталю та мого шваґра Василя Барвінського. В червні 1941 року почалася війна з СРСР—операція „Барбароса". Я довідався, що в перші дні після окупації Львова, СС з великим запалом арештували депутатів Верховної Ради, в тому числі мого шваґра, який очікував німців у Львові, замість—як наказав мудрий Сталін—втікати до Криму. Я відразу ж подзвонив у Львівську комендатуру, і його звільнили. Він, як перед тим, далі працював у Львіській консерваторії.

Під час моєї наступної поїздки до Львова я його відвідав і він розповів мені, що в 1939 році, коли совєти прийшли у Львів, першого дня вранці з'явилися у нього й сказали одягнути плащ, бо Сталін наказав

йому їхати в Москву. Там мусив він Сталіну віддати шану, сфотографуватися з ним, і отримав доручення написати нарис політичної промови. Потім він читав ту промову по радіо, в якій були тільки його перші три слова, яку я слухав зі здивуванням у Перемишлі. Моєму шваґрові дозволили знову повернутися у Львів з новим дорученням: скомпонувати гімн Сталіну. Але цей гімн ніколи не був закінченим.

Львів знову був окупований німцями. Обидва сини Барвінських зголосилися як добровольці до німецької армії. Влітку 1944 року, коли фронт знову зближався до Львова, мій шваґер і моя сестра не мали можливости втекти, і що більше, він займав до 1947 року посаду директора консерваторії. Потім був судовий процес над синами—„зрадниками Батьківщини", які воювали на німецькій стороні, і обома доньками, які втекли до Відня. Моя сестра і мій шваґер були засуджені на 10 років таборів в Потьмі, в якому перебував митрополит Йосиф Сліпий і теж полковник фон Тарбук з Лінцу як військовополонений. Але я довідався про це набагато пізніше. Полковник фон Тарбук розповідав мені про український хор, в якому він співав під час ув'язнення і час від часу дириґент давав йому яйце, яке він напевно отримував зі Львова. При нагоді я запитав його, чи йому відоме ім'я мого шваґра, композитора Василя Барвінського. На що Тарбук подивився здивовано на мене: „Що? Я саме про нього говорю!"

Моя сестра і мій шваґер не довго перебували в таборі. [Барвінський помер у Львові 9 червня 1963 року]. Їх молодший син імовірно загинув у 1945 році. Митрополит Сліпий ще відсидів 18 років, поки його не звільнив Хрущов, щоб в українців не було ще одного великомученика. І за це він отримав орден від Папи, чим він хвалився серед однодумців. Сотник Паліїв, патріот, загинув в 1944 році в боях під Бродами і з ним велика частина дивізії „Галичина", єдиної української бойової одиниці на Східному фронті. Ґенерал Стрецціус загинув як комендант міста Відня під час бомбардування.

Ганс Кох був після війни євангелицьким пастором у Шлядмінґу і Бад Аузе, згодом став директором Інституту Східної Европи в Мюнхені. В 1955 році як радник він супроводжував Аденаура до Москви і помер невдовзі несподівано в Мюнхені після відвідин ресторану. На його гробі в Шлямінґу стоїть гарний хрест, оповитий виноградною лозою спілих кетяг. Після відвідин його могили, я написав до його дружини: „Коли я дивлюся на виноградну лозу на цьому хресті, я відразу згадую 1919 рік, коли я був ще 17-літнім добровольцем і мав щастя служити в цій самій військовій частині разом з Вашим чоловіком, і маю відчуття, якби і я висів на цій лозі".

У Мюнхені я випадково зустрів двох українців, знайомих ще з Перемишля. Один з них, Володимир Янів, є сьогодні ректором Українського Вільного Университету в Мюнхені і нагадав мені про те, що я

тоді у свому автомобілі завіз його та його молоду дружину з Перемишля до його дому в Жешові. Другий, син священика з околиці Перемишля, був спортсменом,–розповів мені, що добровільно зголосився до німецького Вермахту, отримав Залізного Хреста першої кляси, але за те, що відверто критично висловлювався про тодішню німецьку політику на Сході Европи, попав до концентраційного табору. Пізніше жив у Мюнхені і заробляв гроші таксистом та на мюнхенських міських роботах; мав чудову й дуже розумну дружину і троє гарних синів; коли працював на нічній шихті, студіював теологію; був висвячений в Римі на священика. Це—Євген Гарабач.

Накінець розповім ще одну веселу історію: це були часи Першої світової війни. Крім своїх наукових праць, мій батько написав також трактат про міжнародне політичне значення України. В 1915 році ця праця була надрукована у Відні, і мій батько післав її багатьом відомим особистостям того часу, серед них також німецькому райхсканцлеру фон Бетману-Гольвеґу в Берлін та королівсько-цісарському Міністру закордонних справ графу Брехтольду, імена яких я запам'ятав, бо носив на пошту рекомендовані листи до них. 60 років пізніше я припадково довідався від родичів, що дуже старий граф Брехтольд, на нещастя, зламав собі ногу й лежить у шпиталі в Куфштайні. Нагадавши про листа мого батька, ми поїхали наступного дня до шпиталю і знайшли сина колишнього міністра в жалюгідному шпитальному халаті, в кімнаті на шість пацієнтів, з одною тьм'яною лямпочкою на стелі, між декількома хворими тірольцями. Він страшенно зрадів, і ми запросили його до нас у Літцльдорф. Скоро він був у нас і розповідав про старі часи, коли його батько був королівсько-цісарським послом в Петербурзі, і про його замок Бухляу, недалеко від Брунну. Я розповідав про мою зустріч з польською графинею, яка сказала, що „пан офіцер має дуже добру польську вимову". Граф Брехтольд засміявся: „Звичайно, я знаю її! Це графиня Монтжо, колишня придворна дама ерцгерцоґині Марії Терезії з Сайбуша, пізніша дружина її сина ерцгерцоґа Лео!" І відразу ж він написав мені на клаптику паперу, що ерцгерцоґ Лео, брат ерцгерцоґа Вільгельма, мав стати „королем України".

Коли я йому ще розповів історію з польським офіцером і його ескадроном в лісі біля Перемишля, і що я за цю пригоду декілька місяців пізніше отримав Залізного Хреста II-ої кляси, він сказав: „Це міг бути лише ерцгерцоґ Карль Альбрехт, брат Лео і Вільгельма, котрий був польським полковником!"

„Король України",–як називав його граф Брехтольд,–є краще знаний українцями як „Василь Вишиваний". Він був командиром Українських Січових Стрільців. Героєм моєї юності! Його арештували совєти в 1946 році у Відні і його більше ніхто не бачив. Алоїс граф

Брехтольд, „Фрайгерр" (титул рівнозначний з „бароном") Унґарщіц, Фраттінґу та Пульніцу, доктор двох прав, королівсько-кайзерівський „Каммерер", королівсько-кайзерівський старший лейтенант резерви королівсько-кайзерівського драґунського полку „Кайзер Франц-Йосиф I" № 11, володар бронзової військової медалі за заслуги, військового хреста на стрічці Signum laudis, срібної медалі за мужність II ступеня, Почесного та суверенного Мальтійсько-рицарського Ордена, останній з Бухляу, помер у віці 83 роки в 1977 році у Відні. Що мене дуже з ним поєднує, це слова на його посмертному фото: „Бог хотів зробити його героєм, але збіг обставин зробив з нього дурня". І мені в житті також так складалося, тому я повинен би ще багато чого розповісти…

Переклад з німецької
Наталі Коновки і Романа Колісника

Справлення помилки: У ч. 3, 2009, на ст. 85 надруковано: „Полковник Мельник і його адьютант, редактор Євген Стахів, відвідували мене часто в Берліні". Має бути: **Володимир Стахів.**

Филип ТРАЧ

ОСТАННІЙ НАШ МАРШРУТ...

Сотник Богдан Підгайний у статті „Два шляхи–одна мета" (див. збірник „Броди", стор. 63) коротко згадав, що перед вимаршем із Словаччини до Югославії у січні 1945 р. хор. Трач і хор. Барабаш звернулись до нього про інструкції у справі переведення 14-ої сотні 30-го полку до УПА.

Нав'язуючи до цієї згадки, почуваюсь до обов'язку подати опис тої знаменної події, коли горстка ідейних ентузіястів готовилась із чужини до нашого Рідного Краю в останній свій маршрут.

*Цей нарис присвячую незабутньому побратимові спогадів „На шляхах Европи" Романові Лазурковi, який був міцним звеном і душею плянованої акції.**

Після переформування і вишколу нашої Дивізії німецьке командування в кінці січня 1945 р. зрушило наші полчища з їх місць постою в Чехословаччині й маршовими колонами спрямувало в нове невідоме.

Ніхто з нас не знав про місце призначення, але це вже так водиться, що пляни пересування військових частин треба держати в таємниці.

Хлопці раділи, що час інтенсивного вишколу остався позаду й гарячим бажанням кожного було попасти у вир фронтової акції та зброєю засвідчити любов до своєї Батьківщини й готовність боронити її честь. Всі рвались на Схід, де вже ворог окупував нашу територію.

Мимо неприємної зимової погоди й невигоди в маршу по крутих дорогах гористого терену Словаччини, з уст вояків нашої сотні неслась голосна й бадьора вояцька пісня: „Йдем... боронити рідний Край". „Пане поручнику, мені здається, що ми йдемо на захід, а не на схід"– звернувся до мене, видимо стурбований, молоденький стрілець Михась Б., якого насильно було вивезено на примусові роботи до Німеччини. Він майже чудом врятувався після того, як альянти збомбардували й цілковито знищили фабрику зброї в околиці Берліна, в якій він працював. Для нього було приємною несподіванкою, коли Arbeitsamt (уряд праці) прислав його з групою подібних йому до нашої Дивізії у Словаччину. Це вперше йому довелось зустрітись з українським військом, про яке йому не снилось. Михась став взірцевим вояком. Він так полюбив свій кріс, що не розставався з ним ні на мить.

„Що судилось, те й буде"–дав я йому виминаючу відповідь, а сам із назріваючим душевним неспокоєм вдарив острогами коня, який, рвонувши, помчався уперед. „Каштанка" хор. Дорка Барабаша, виявляю-

* Підчас маршу Дивізії були плянування переходу до УПА в інших частинах. Однак тільки чота під командуванням хор. Святослава Петрова перейшла до УПА. (Див. Мирон Петрів: „Три брати в Дивізії", ч. 2, 2009. ст. 83)

чи своє задоволення, легко заіржала, почувши близкість мого „Вороного". Вони видно були старі знайомі, бо походили з одної місцевости–Великої Бичі, де стаціонувала наша частина. Перед вимаршем ми, на наказ команди 30-го полка, зареквірували коней від місцевого населення як додаткової тяглової сили до гармат протипанцерної сотні. „Платили" за них асиґнатами, які місцева адміністрація мала виміняти на словацькі корони. Селяни ревно плакали, розстаючись зі своїми любими тваринами. Нам було неловко, бо не було потрібно напитувати собі ворогів, задовольняючи потреби зубожілого Третього Райху.

„Чи ти чув щонебудь про більшовицький повітряний десант в околиці Талерґофу?–питаю, зрівнявшись з Д. Барабашем.

– Як Тобі подобається наш маршрут?"–продовжував я, зустрівшись з допитливим поглядом колеґи Барабаша.

– Мені це аж ніяк не подобається,–відповів він.

– Я мав враження,–додав,–що скоро повернемо на південь, де через Мадярщину–думав–кинуть нас на фронт проти червоної навали. Виглядає однак, що тут щось не так".

Для Барабаша справа українського війська була свята. Він всеціло, з питомим молодечим запалом віддався ідеї відродження наших збройних зил. Німецька форма нам не перешкоджала. Ми наповнили її українським змістом і живим рідним духом. Сотенний командир німець Ґансен, зайнятий виключно адміністративними справами сотні, передав тягар тактичного ведення і вишколу сотні на нас, обидвох українських старшин.

„Ваші вояки Вас краще розуміють",–звичайно говорив він, що було якраз те, чого ми собі бажали. До помочі ми мали добрих, щиро відданих військовій справі підстаршин, із яких найбільше вирізнявся десятник Роман Лазурко. Своїм природнім сенсом гумору, бистрістю ума, та теплотою серця він умів з'єднати собі прихильність усіх. Для стрільців його роя–обслуги протипанцерної гармати–він був їх безпосереднім начальником. Його взаємини з ними були дружні, повні прикметного йому пошанування людської гідности, взаємного довір'я і дисципліни. Як треба, бував гострий, однак вирозумілий щодо людських помилок і справедливий у вимірі свого осуду.

„Що воно шось тут не так, то я з Тобою вповні згідний"–відповів я Барабашеві по деякій надумі.

Пообіцявши собі цього ж таки дня увечорі ще раз зійтись і обмінятися своїми думками, кожний з нас попрямував до своєї чоти.

Увечорі, коли стрільці після цілоденного маршу вже добре храпіли, заснувши на грубо вистелених сіном підлогах придорожніх хат, я з Барабашем, нахилившись над мапою, ще довго перешіптувались. Начеркнувши пройдену нами дорогу, ми ствердили, що прямуємо на пів-

денний захід. Нас минали німецькі частини, від яких ми довідались, що марширують на східний фронт. Надія, що завернемо до Мадярщини завела, бо, пройшовши розгалуження доріг, що вели на південь, наші побоювання справдились. Сама думка, що віддаляємось щораз більше від рідних земель, зганяла нам сон з очей.

„Чи на те ми так невтомно трудились над вишколом наших хлопців, щоби вони і ми з ними пропали для нашої визвольної справи? А що, як нам відберуть зброю, інтернують і посадять за дроти? Чи маємо добровільно йти в наставлену нам пастку? А може кинуть нас на фронт проти західних альянтів? Який інтерес нам проти них воювати?"

Розглядаючи ці питання ми щораз то більше утверджувались у переконанні, що нам іти на Захід не по дорозі. Дальше вирішили негайно діяти, щоби сотня, для вишколу якої ми з такою великою любов'ю і посвятою трудились,–не пропала для справи українського визвольного руху. В наших молодечих буйних головах зродилась думка, яку ми всеціло поділяли, а саме: повести сотню у рідні Карпати, долучитись до УПА і в її лавах воювати проти московського наїздника. Як же ж реалізувати цей задум? Ми не можемо наказати хлопцям іти слідом за нами. Це справа самопосвяти. На то потрібно особистої згоди кожного підстаршини і стрільця. Коли виникло питання, кому довірити таку делікатну місію, переговорити з підстаршинами й стрільцями, наш однозгідний вибір упав на дес. Р. Лазурка.

„Як можеш мати таку певність про нього,–запитав Барабаш.–Ми ж ще навіть і не втаємничили його в наш плян?"

„Не журись,–відповів я йому,–я беру це на себе. За Романа Лазурка я ручаюсь своєю головою".

Ми кріпко стиснули собі руки й мимоволі спрямували наші погляди на вікно, через яке вже діставались зі сходу проблиски світанку.

Ex oriente lux–пригадалась заучена фраза. Поклавши голови на стіл, раді й щасливі на душі за наше рішення, ми так і поснули твердим вояцьким сном. Наш вірний чура стр. М. Цвох, який ранком застав нас сонних при столі, оповідав мені опісля, як йому тяжко було тримати всіх здалека, що намагались добратись до „панів поручників" за різними інструкціями й перервати наш короткий відпочинок. (Вартовий, було, шепнув йому на вухо, в чому справа.) Розбудив нас щойно, коли вже сотня стояла до звіту в маршовому порядку, а наші осідлані коні нетерпеливо вистукували копитами під вікном.

Не гаючи часу, при найближчій нагоді, взявши дес. Р. Лазурка на бік, я повідомив його, що разом із Барабашем плянуємо перевести сотню до УПА.

„Так є, пане поручнику",–салютуючи, підхопив Лазурко. Його енту-

Веселих Свят Різдва Христового
та щасливого Нового Року!

Українському вояцтву, їх родинам,
усій українській спільноті
та побратимам нашої Станиці

пересилає

УПРАВА СТАНИЦІ БРАТСТВА КОЛ. ВОЯКІВ 1-ої УД УНА
в Ст. Кетеринс, Канада

Христос Родився!

Веселих Свят Різдва Христового та щасливого Нового Року всьому українському вояцтву, їх родинам, усій українській спільноті та побратимам нашої Станиці

бажає

УПРАВА СТАНИЦІ БРАТСТВА
КОЛ. ВОЯКІВ 1-ої УД УНА
в Гамільтоні, Канада

Василь ВЕРИГА:
„ЗА РІДНИЙ КРАЙ, ЗА НАРІД СВІЙ
або
ХТО ТАКІ ДИВІЗІЙНИКИ"

Роля дивізійників у розбудові наукового, культурного та громадського життя в діяспорі. Нариси й нотатки про понад 900 дивізійників. Ст. 284.

Ціна 25 дол.

„ПІД КРИЛАМИ ВИЗВОЛЬНИХ ДУМ"
Спомини. Ціна 25 дол.

Замовляти:
Brotherhood of Veterans,
4 Bearwood Drive, Toronto, ON, Canada, M9A 4G4,
tel. (416) 233-3504; fax: (416) 233 0734.

зіязм мене аж ніяк не здивував. Тут же ж він звіривсь мені, що про це також думав, такого рішення від нас сподівався і психологічно вже заздалегідь себе до того приготовив. Зобов'язавши його до дотримання повної таємниці, я доручив йому поговорити з підстаршинами й хлопцями про намічений плян. Нам треба було добровільної і непримушеної згоди кожного зокрема й повної свідомости небезпек і наслідків пов'язаних із реалізуванням нашого наміру.

Треба було теж зазначити, про що й без нагадування, всі аж надто добре повинні були знати: при найменшім вияві наших плянів, німецьке командування було би застосувало найгостріші міри, включно з розстрілами усіх змовників.

Того ж таки вечора Лазурко зголосив мені, що сотня готова до маршу на схід.

„Ми йшли до Дивізії, щоб битись за українську справу, а не за чужу... Якщо вже вмирати, то з честю на рідній землі... З нашими старшинами кожний готов іти, куди би не повели. Наші офіцери знають, що роблять–ми їм вповні довіряєм... Не хочу гинути на заході від альянтських бомб..."

Ось такі були коментарі поодиноких підстаршин і стрільців, при заяві своєї готовности йти, як нам усім виглядало, на зовсім певну смерть. Ніхто не відмовлявся. Що більше, стрілець Василь З., якого ми думали поминути, бо мав наскрізь прострілену праву руку й був тимчасовим інвалідом, зі сльозами в очах умовляв дес. Лазурка, щоби його не залишати. Він зірвав свою пов'язку й почав показувати, як справно може володіти своїм крісом. Кров вийшла з його ще зовсім незагоєної рани. Він її витирав бандажем і крізь сльози шептав: „Прошу, прошу..."

„Ну добре–сказав йому одобруханий дес. Лазурко,–підеш з нами, а зараз біжи до санітара по нову перев'язку".

Я негайно віднайшов хор. Барабаша й поділився з ним добрими новинами. Ми собі поґратулювали за прекрасні початкові успіхи й стали обмірковувати плян дальшої дії.

Цікаво було обсервувати зміну настрою у цілій сотні. Кругом гриміли бойові пісні. Очі підстаршин і стрільців блистіли якоюсь небуденною, задушевною радістю. Мимо того, що дискусії на тему нашого зговору були гостро заборонені, якось усім підсвідомо передавалось, що кожний є частиною великого значення таємниці. В ті дні стрільці швидше зривались з місць і жвавіше салютували. Кожний хотів показати себе гідним покладеного на нього довір'я.

Здаючи собі справу з міри відповідальности за життя цілої сотні людей, якими ми так дорожили, та за можливі репресії для решти Дивізії після нашого відходу, ми вирішили постаратись про одобрення нашого рішення зі сторони українських міродайних чинників.

До кого можна було з тою справою звернутись? Переглядаючи прізвища наших старших офіцерів, ми остаточно зупинились на Б. Підгайному. Про нього я знав, що він „свій хлоп", провідний член ОУН та, мабуть, через нього можна сконтактуватись, як не з ОУН, то з УПА, щоб санкціонувати наше рішення. Це завдання я взяв на себе, а Барабаш зобов'язався постаратися придбати додаткові мапи, обміркувати можливі шляхи нашого походу.

Від Лазурка, який був тоді квартирмайстром нашої частини, я довідався про місце постою сотні Б. Підгайного і його незабаром віднайшов.

Підгайний поставився до нашого пляну прохолодно й радив нам підождати, доки не дістане дальших інструкцій „по зв'язкам". Контакти будемо втримувати за посередництвом Лазурка. І справді через день Лазурко передав мені, щоб я зустрівся з Підгайним у Маляцки (Malacky), близько австрійської границі. Додав рівнож, що з ним є його дружина й синок, які евакувались, втікаючи перед більшовиками і, йдучи по слідам Дивізії, щасливо злучились зі своїм батьком і мужем. Довідавшись про ту радісну обставину, я по дорозі вполював зайця, щоби не прийти „в гості" з порожними руками. (За зайця пані Підгайна була дуже вдячна).

Богдан Підгайний розказав мені при чарці слівовічки, що мав розмову (чи не з д-ром Гриньохом). Інструкції були короткі й ясні. Триматись разом, не розпорошуватись. Є конечним вдержати Дивізію як бойову одиницю у цілости. У випадку зміни ситуації, прийдуть нові розпорядження!"*

Це рішення передано на вухо всім змовникам. Його прийнято як наказ. Ніхто не бунтувався і не противився.

Життя у сотні поплило своїм нормальним руслом.

* Становище ОУН щодо Дивізії було весь час одностайне: втримувати Дивізію як одну бойову одиницю. (Див. „Інструкція ч. 4, 44", ст. 78)

* * *

Протипанцерна сотня 30-го полку прибула до Словенії 27 лютого 1945 року. Місце постою: Wollan (Velenje). Наші хлопці називали цю місцевість Веляни. Над містечком і околицею домінувала велика будівля старовинного замку, з оборонним муром і баштами.

Після одноденного відпочинку сотня проводила випади в терен, прочісуючи заліснені гористі околиці і селища. Сутичок з партизанами не було.

Перша чота з garматками (3,7 см) брала участь в рамках цілого полку, в облаві на укріплену позицію партизан у гористому терені 25 км на південний захід від Wollan. Гарматки зайняли позицію з прямим прицілом на партизанські бункри. Партизани вчасно покинули свої

криївки і до збройної атаки не дійшло.

Моя частина, в рамках спільної дії цілої Дивізії, участи не брала. Один раз попалась нам „королівська" (з армії ген. Дража Міхайловіча) жінка-партизанка, озброєна ручною пістолею. Після переслухання, ми її відпустили, повертаючи їй пістолю, яку вона не прийняла.

Партизани засідки робили, але маршуючу колону заатакувати не наважувалися. Зате схопили відсталого від колони стрільця Ґусака, який зупинився на хвилину при дорозі, щоби залагодити фізіологічну потребу. Був добрим і совісним компанійним кухарем. Його кріс і пояс з набійницями залишились при польовій кухні. Коли чотовому зголошено, що стрілець до колони не повернувся, він зупинив колону й післав у розшуки за стрільцем один рій. Рій попав під сильний кулеметний огонь. Всі хлопці загинули, за винятком ройового, який скочив у придорожній потік і відступив під прикриттям навислого над потоком лісового заросту. Облава тої околиці вкрила тільки одного пораненого партизана, якого передано польовій жандармерії. Підчас переслухання він видав кілька інших партизанів, яких схоплено.

Найбільшою проблемою в діях проти партизанів було незадовільне обізнання з околицею. Партизани були в себе дома, мали підтримку свого населення і були майстрами в маскуванні своїх криївок.

Ро-Ко

ХТО БУДЕ НАСТУПНИМ ПРЕЗИДЕНТОМ?

Насуваються політичні хвилі, мов цунамі, на небозводі. На гребінцях хвиль видніють цятки. Хто це? Зближаючись, вони збільшуються. І видно. І вже розпізнати можна. Це народні провідники–не народом вибрані–кожен з котрих забажав стати єдиним, модно сказавши, лідером України. Ні, точніше, держави Україна (покищо без лапок). Чому кожен з них забажав на народний Олімп–чи точніше, Банкову вулицю–дряпатися? Народ не знає. І чи мусить знати?

Отож добра нагода поворожити: хто буде тим, що зветься Президент? Колись в Краю, в критичну хвилину, народ кликав духа Шевченка. І Шевченко не заводив, а підтримував на дусі усіх тих, що його питалися. Про більшовиків в Галичині сказав: принесло їх, як лихоманку, заберуться, аж вітер по полі козацькому гулятиме.

Вгадав, майже…

Тепер не треба ворожбитів, бо сьогодні маємо політологів, які дивляться в комп'ютери й звідтам вичитують цифри, відсотки й навіть це, хто що думає… Кажуть: як би сьогодні відбувалися вибори… то… Та сьогодні виборів нема!

Скориставши з модерних засобів, я також забажав довідатися, що народ пророкує-політикує.

Ось пророцтва.

Яценюк? Ба, як каже гуцул, він ще замолодий, щойно 35 на карку. А на президента без досвіду, як парубок у першому коханні, керується тільки почуваннями й побажаннями. І вже всюди був і нігде місця не загрів. Як метелик по квітках гуляв. Що ж він робитиме на президентському кріслі з своєю „анти і проти" програмою?

Все таки Арсеній Яценюк, як його тепер звати–лідер громадської ініціятиви „Фронт змін"–вже себе бачить новим Президентом! Хоч мер Ужгороду бачить його як еврейчика або навіть жидка.

Good luck!

Пані Тимошенко. Ага! Все на місці. І голівка, і носик, і ніжки, й руки, й рухи, і коса і навіть вушенька з сережками. Усе миле, пропорційне. Перфектне, як на модельці на показовій доріжці.

Навіть французький Президент, сам одружений на модельці, підтримав Юлю повнокровно. І в голові розум неабиякий! Але Юля має один недолік. Політичний. Закрасненька! Для чоловіків усякої масти і для жінок без розбору. І що скаже п. Путін, з котрим вона не раз час збуває? А він має гостре око. Чи їхніми темами є тільки труби нафти й бездушного газу?

Або ще краще, спитатися опінії Першої Леді—Катерини…

Лишаються варті уваги два Віктори.

Віктор Ющенко! Він був і директором Національного банку, і був прем'єр-мінстром, ну і п'ятий рік є Президентом! Як заговорить до народу, слухати його хочеться, як священика з амвони. Хочеться простити всі гріхи нашим народним обранцям. Як би вони покаялися. Як би слухали Ющенка проповідей. Але вони не покаються, бо його не слухають. Не мають коли і як? Так-так! Казав він, що все зробить, щоб було найкраще для народу, а вийшло найкраще для тих.—Як їх звати? Як хочете…

Але як йому було все оце зробити? Не під силу. Самих кумівлюбих друзів замало!

І прийняв з візитами двох Патріярхів. І „удостоївся посланія" від Президента Росії Медведєва. А це неабияка увага!

І щедрий! Нагороди й медалі, і хрести… не забув і про діяспору!

Підписав і антикорупційний закон, котрий замете всі корупції, мов нова мітла сміття з хати. А як з хабарами? Бо що таке хабар? А що подарунок? Зрештою законодавці не потребують турбуватися, бо мають недоторканість навіть від корупції, хабарництв. А як має жити народ без хабарів?

Як подумаєщ, аж голова крутиться, швидше, ніж від корупційного самогону з цукру.

Тільки чомусь Ющенку з Тимошенко невлад. Разом робили помаранчеву революцію, назначував її прем'єр-міністром два рази, але завжди щось вилазило, щось заважало. Щось невидне, а відчутне. І Президент не міг це щось не зауважити й не висловлювати критики, але, як він завжди відкреслював: в добрій вірі для добра народу.

Можливо, що ця політична нитка тягнеться ще із часів влади Президена Кучми. Юля була за „Україною без Кучми". А Віктор не міг був собі уявити України без Кучми. Бо відчував, що Вона виглядала б, як жінка без волосся.

Як це так? Та воно так, як каже народна мудрість: де дві господині, там хата не замітана. А ще де господиня і господар…

то хто винен? Очевидно, невістка!

Ну і Віктор Янукович.

„Найзаслуженіший" в Україні. Вибачте, державі Україна. Не слід забувати, що він був третім з черги Президентом. Хоч і не заприсяженим, але це—історичний факт. Легітимний президент, бо голова Виборчої комісії п. Ківалов „наківав" йому досить голосів. А найсильніший президент світу Путін (він же чемпіон спортивної боротьби, як належить кагебісту) Януковича визнав інтернаціонально. І все це в 2007 році підтвердила Центральна виборча комісія нагороджуючи п. Ківалова „Почесною грамотою"!

Янукович, кажеться, бувалий. Був прем'єр-міністром за помаранчевої роволюції, коли труїли Ющенка й твердив, як лікарський спеціяліст, що Ющенко хворий на грип. І коли під Києвом стояв російський спецвідділ в мундирах українських, намовляв Кучму, щоб дав наказ: „На караул!"

Можна запримітити, що Янукович має дещо спільного з Тимошенко й Ющенком: з Юлею дещо. А з Ющенком: вони одидва Віктори–переможці!

Був Янукович прем'єр-міністром за бажанням Ющенка, заміщуючи „бюті" Юлю. І з Юлею придумав „ширку"–таку широку коаліцію, в якій все вляглось би на свої місця. Навічно! Як? І це затурбувало Януковича, який пішов помолитися до Печерської Лаври на Великдень…

Молився, напевно на „общепонятном", якого краще там вгорі розуміють, як твердять монахи з Печерської, і, як писали українські ЗМІ, дух „осінив" його. Під муром, в тіні розлогих дерев, заявив: Нема „ширки"! Будуть президентські вибори!

Хто буде Президентом?

Я вдався до свого приятеля, найпевнішого політичного „ворожбита". Він на це:

–Президентом буде той, хто виграє вибори. А з виборами, собливо в Нашій неньці Україні, це так, як на фронті з медалями. Не дають їх там, де їх здобувають, а там, де їх роздають. Не виграє той, де на нього чесно віддають голоси, а виграє той, кому нарахують більшість балотів!

Сказав і пішов, навіть не сказавши „до побачення"…

–Ой, лишенько! Невже ж повториться „ківаловщина"!? І що буде?

–Ба…

Петро ЙОСИП

ХТО КОМУ КУМ У ВІТЧИЗНЯНІЙ ПОЛІТИЦІ

В українських традиціях кумівство – це набагато більше, ніж просто хрещені батьки дитини. За помаранчевої влади вітчизняна політика просякла непотизмом.

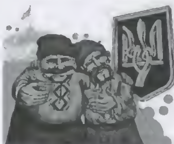

В українських традиціях кум (кума)—це набагато більше, ніж просто хрещений батько (матір) дитини. Утім, із приходом до влади в Україні Віктора Ющенка ця тема набула нового звучання. Звісно ж, і до Віктора Андрійовича політична еліта народжувала, хрестила дітей і ріднилася між собою. Однак саме при Ющенкові когорта його кумів прийшла до влади. Більшість із них згодом були усунуті від посад, частина потрапила у немилість.

Куми Ющенка—президент Грузії Михайло Саакашвілі, голова Державної податкової адміністрації Сергій Буряк, два губернатори: Микола Палійчук (Івано-Франківська область) та Олександр Черевко (Чернігівська область), голова Ради НБУ Петро Порошенко і ще понад десяток не менш знаних українських політиків та банкірів.

У кумівстві з президентами, щоправда російськими, перебуває і екс-голова Адміністрації Кучми Віктор Медведчук. Його меншу доньку хрестили Володимир Путін та нинішня перша леді Росії Світлана Мєдвєдєва.

Міністер Юрій Павленко встиг поріднитися одразу з двома президентськими родинами: його синів хрестили і Леонід Кучма, і Катерина Ющенко.

Син одного з власників групи „Приват" Ігоря Коломойського поріднив його з бізнес-партнером Геннадієм Боголюбовим. Останній каже, що він сандак (у євреїв це особа, яка тримає на колінах немовля під час обряду обрізання) синові Коломойського.

Утім, чи не найголовнішим є те, що кумівські стосунки в українській політиці значно вищі за будь-які чвари. Наприклад, у кумах у бютівця Михайла Поживанова один із лідерів Партії регіонів Андрій Клюєв, у Сергія Буряка (БЮТ)—Віталій Хомутинник (ПР), у Давида Жванії (Народна самооборона), за деякими даними,—регіонал Андрій Деркач...

І в цьому, звісно, немає нічого поганого, доки родинні зв'язки не стають павутинням, що перетворює українську політику на кланову та кулуарну.

(Український тиждень, ч. 28 (89))

Світлана КОРОНЕНКО

„УКРАЇНСЬКА ДИВІЗІЯ „ГАЛИЧИНА" У ДНІПРОПЕТРОВСЬКУ ТА ЗАПОРІЖЖІ

„Українська дивізія „Галичина"–трагічна сторінка в історії Другої світової війни"–саме такою була назва недавньої прес-конференції, яка відбулася у Дніпропетровському інформаційному агентстві „Новий міст". Її учасниками стали фундатор Інституту україніки Олексій Лазько, директор цієї ж організації Ірина Довгалюк, директор Всеукраїнського центру вивчення Голокосту „Ткума" („Відродження") Ігор Щупак та гість з Києва, письменник, директор видавництва „Ярославів Вал" Михайло Слабошпицький, який цього дня презентував упорядкований ним збірник „Українська дивізія „Галичина" та працю Романа Колісника „Військова управа та Українська дивізія „Галичина".

На фото: під час прес-конференції в агентстві „Новий міст": О. Лазько, М.Слабошпицький, Ірина Довгалюк.

Тон розмові задав ініціатор зустрічі, фундатор „Інституту україніки" Олексій Лазько, який сказав, що будь-яка історія–це поле бою її інтерпретаторів. Українська дивізія „Галичина" цьому–яскравий приклад. Якими тільки не були її „інтерпретації" за радянських часів і, звісно, інтерпретували дивізійників виключно як ворогів і колябарантів. Але це радянські історики. Нині ж ми живемо вже у незалежній державі. І мусимо дивитися на історію з позицій

українських і української незалежности. Тобто, якщо говорити з українських позицій, то ситуація з „Галичиною" має виглядати так: 1943 року гітлерівська Німеччина вже розуміла, що зазнає поразки. За цієї ситуації її керівництво почало залучати до боротьби з більшовиками представників інших народів. Серед них і українців. Треба нагадати, що напередодні війни галичани були ще підданими Польщі. Вони вітали приєднання до Радянського Союзу, але „совєти" „показали" себе відразу так, що було зрозуміло, хто такі ці „визволителі" і що ситуація складається така, що „на те нема ради".

Згадаймо голодомор, масові репресії НКВД, примусову колективізацію, нагальну русифікацію… Тож, коли 1943 року було оголошено творення дивізії, що входила до німецької армії, то понад 80 тисяч галичан зголосилося, але з них початково було відібрано 13 тисяч добровольців. Цікаво, що багато з них були випускниками середніх шкіл і університетів.

Таких військових угрупувань німці створили 29. Загальна чисельність цих формувань складала 1 млн. 200 тисяч осіб і серед них–росіян понад 300 тисяч, українців–200 тисяч, латишів–150 тисяч, естонців–90 тисяч, білорусів–70 тисяч…

Схоже, що нині в Україні спекуляцій довкола Дивізії „Галичина" не меншає, особливо у передвиборчих веремієх. Деякі так звані дослідники, наприклад, твердять, що Дивізія була створена 1941-го як одна з дивізій СС, що у ній служили українці, які брали участь у каральних операціях і розстрілювали мирне населення і, зокрема, євреїв у Бабиному яру…

„Українська дивізія „Галичина",—сказав Михайло Слабошпицький,–найбільш заспекульований епізод з усієї історії Другої світової війни. Компартійні й проросійські історики звинувачують дивізійників в усіх мислимих і немислимих гріхах. Від розстрілів євреїв у Бабиному яру й аж до розстрілів їх у Варшавському ґетто. Але дивізійники не мають до всього того жоднісінського стосунку. Дивізії не існувало восени 1941-го, в час трагедії Бабиного Яру, й у Варшаві дивізійники не були. Зрештою, державна комісія Дешена в Канаді винесла свій вердикт–жодного складу злочину за Дивізією не значиться. І немає ніяких підстав спекулювати отією абревіатурою–„СС". Ця військова формація була „прописана", як і чимало інших національних формувань, до „Вафен СС". Вони не мали нічого спільного з каральними елітними есесманами (не мали навіть права так називатися), на противагу чорномундирним есесівцям, вони були зодягнені в зелену військово-польову форму. Воїни „Галичини" участи у каральних акціях не брали. І про це свідчить чи не найбільше такий факт: складу злочину у їхніх діях Нюрнберзький суд не виявив. А судили ж переможці!

Нині ми є незалежною державою, яка ніколи не воювала з

фашистською Німеччиною. Українці воювали у складі інших держав. Дивізійники „Галичини" воювали за вільну й незалежну Україну–з боку Німеччини. Ця військова формація мала стати основою для творення Української національної армії, що могла сказати своє слово при конфлікті альянтів.

Можна багато про що сперечатися, але правд буде завжди дві, і тому вихід лише один: не шукати ворогів, не звинувачувати нікого і ні в чому. Треба усвідомити і прийняти лише одне–це була трагічна сторінка в історії України, і нині всі учасники тієї війни мусять піти на загальнонаціональне примирення, якими б не були вітри від північних сусідів..."

Непростий, але конструктивний діялог про Українську дивізію „Галичина" та спекуляції довкола неї в незалежній Україні Михайло Слабошпицький, Олексій Лазько, Ігор Щупак та Ірина Довгалюк продовжили вже у студентських авдиторіях Запорізького національного університету та Національного гірничого університету (Дніпропетровськ). Студенти також мали змогу ознайомитися з книжками видавництва „Ярославів Вал". А ще Михайло Слабошпицький в інтерв'ю обласному радіо та обласному телебаченню розповів і про упорядкований ним збірник „Українська дивізія „Галичина", і про книгу Романа Колісника „Військова управа та Українська дивізія „Галичина", і про активну співпрацю організацій ветеранів Української Дивізії „Галичина" з Україною...

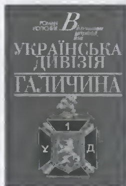

У ЛЬВОВІ ПРЕЗЕНТУВАЛИ АЛЬБОМ ПРО ДИВІЗІЮ „ГАЛИЧИНА"

Зібраний Богданом Маціви документальний матеріял допомагає сформувати неупереджене уявлення про участь українського народу у Другій світовій війні.

Ветеран зазначає, що ця сторінка героїчної боротьби досі трактується крізь призму радянських стереотипів. Комуністичні ідеологи втовкмачили в голови людей, що ті, хто добровільно, інколи навіть цілими гімназійними клясами на чолі із своїм вчителем, вступали до рядів дивізії „Галичина"–це фашисти, зрадники батьківщини, свідомо перекручуючи правду, оскільки вони зі зброєю в руках стали в обороні своєї Батьківщини-України, бажаючи її бачити незалежною.

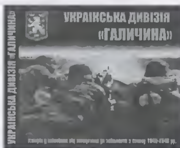

24 жовтня, у Львівському музеї етнографії та художнього промислу відбулася презентація книжки-фотоальбому Богдана Маціва з Канади „Українська дивізія „Галичина". Видання, автор якого–старшина дивізії, уродженець Львова,–це історія у 278 рідкісних світлинах про бойовий шлях „Галичини" під час Другої світової війни з моменту заснування в 1943 році і до звільнення з полону вояків у 1949 році та подальшу їхню долю.

Фотоальбом побачив світ накладом 2000 примірників. За словами технічного редактора, багатолітнього члена Пласту та його проводу В'ячеслава Стебницького, книжка мала вийти друком ще торік, коли відзначалося 65-річчя створення Української дивізії „Галичина", однак робота з певних причин завершилася лише зараз. Видання, наголосив він, слід розглядати виняткóво як свідчення історичного факту, одного з епізодів боротьби українського народу за свою незалежність.

Зліва: В'ячеслав Стебницький, Оля Свідзинська і Христина Маців

Голова ветеранів дивізії в Україні з Миколаєва Леонід Муха сказав, що історію свою треба знати, шанувати і не дати її топтати. Народ, затиснений двома імперіями,–комуністичною і фашистською, прагнув здобути свою державність і для цього використовував всі можливості. Бездержавний люд не мав вибору, не було йому до кого звернутися. Йшли добровольцями у дивізію „Галичина", говорив ветеран, бо думали, що матимемо власну армію. А для неї потрібні були військові кадри. За два роки було підготовлено 600 старшин, 2000 підстаршин з числа українських патріотів. Після трагічних боїв під Бродами багато цих командирів, а з ними понад три тисячі вояків свідомо влилися в ряди УПА, зміцнили її бойові одиниці.

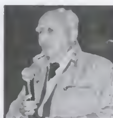

Леонід Муха

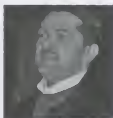

Віталій Манзуренко

Історик Віталій Манзуренко під час презентації відзначив, що альбом у такому виді займе гідне місце серед видань на історичну тематику. На його та думку колеґи–історика Андрія Сови, протягом двадцяти років часто згадували про УПА, а тепер суспільство отримало прекрасно видану документальну книжку, яка розвінчує комуністичні вигадки про дивізію „Галичина".

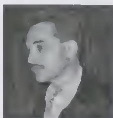

Богуслав Любів

Заслужений працівник культури України, директор ґалереї українського військового однострою Богуслав Любів вважає, що УПА і дивізія „Галичина" поєднані спільною ідеєю–боротьбою за незалежну Україну і за неї гинули. Владні структури, сказав він, боялись теми дивізії „Галичина", а тепер велика правда про неї стала доступною всім, особливо молоді, яка цікавиться минулим.

Роман Фернеза

Директор видавництва ЗУКЦ Роман Фернеза наголосив, що в українського народу спочатку вкрали історію, а потім її заборонили знати його поколінням. Хіба зрадники тисячами могли йти на смерть?–запитав він. Цінність альбому якраз у тому, що в ньому історія показана такою, якою насправді була.

Думками і враженнями про фотоальбом на його презентації ділилися зокрема члени музею-архіву пластового руху Андрій Котлярчук, Львівської станиці Микита Васильченко, дочка автора книжки Христина Маців, пластун-сеньйор, ветеран дивізії Ігор Попович, літературний редактор видання Ольга Свідзинська.

Учасники презентації переконані, що фотоальбом „Українська дивізія „Галичина" викличе інтерес в істориків, політологів та всіх, хто хоче знати документальну правду про героїчну сторінку минулого українського народу.

Матеріял з Майдану. http://maidan.org.ua/

Ціна 35 дол. з пересилкою з України. Замовляти:
B. Maciw, 43 Aldercrest, Dollard des Ormeaux, PQ, H9A 1V1
Canada, tel. 514-684-8212; e-mail: emaciw@colba.net

У КИЄВІ ПРЕЗЕНТУВАЛИ КНИГУ ПРО ДИВІЗІЮ „ГАЛИЧИНА"

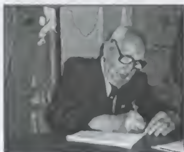

Книга *Дивізія „Галичина" в запитаннях і відповідях* повинна заповнити „білі плями" в історії України. Про це заявив заступник голови Київської організації Всеукраїнського об'єднання „Свобода" Андрій Ільєнко під час її презентації в Києві 29 вересня.

„Сьогодні ми проводимо презентацію цієї книги для того, щоб зруйнувати „білі плями", які штучно окупаційна совєтська влада, і вже нинішня влада, здійснює відносно української історії",–сказав він.

За словами Ільєнка, значна частина суспільства і українських ЗМІ досі орієнтується „на брехливі радянські штампи", які насамперед стосуються історії Другої світової війни.

„Ця тема–наш обов'язок, слід очистити українську історичну свідомість від брехні й писати ту історію сьогодні в Україні, якої потребує незалежна держава",–заявив він.

У книзі, що складається з 80 сторінок, подано відповіді ветеранів дивізії „Галичина" на запитання відвідувачів одного з українських сайтів про події Другої світової війни. Книга вийшла накладом 1000 примірників за сприяння ВО „Свобода". Авторами книги є Роман Колісник і Богдан Мацій, які зараз живуть у Канаді, а також Леонід Муха, котрий живе у Львівській області.

Члени Російської общини Криму, кримської організації партії „Руський блок" і кримські комуністи зірвали презентацію книги про дивізію „Галичина", яку намагались провести у Сімферополі активісти кримської організації ВО „Свобода" 21 серпня 2009 року.

(Інтерфакс)

„ЛІТОПИС УПА"– ДЖЕРЕЛО ВИВЧЕННЯ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

В-во „Літопис УПА" засноване понад 35 років тому колишніми вояками УПА, які опинилися на еміграції. З часу появи видавництва опубліковано 75 важливих документальних томів у чотирьох серіях про діяльність УПА на різних теренах України та інших держав, де вона діяла. Ці книги складають важливу історичну основу для науковців цілого світу. Саме в цьому полягає основна мета видавництва–відкривати громадськості правдиву історію України XX-го століття.

На фото: президія і члени Видавничого комітету „Літопису УПА" 1-ий ряд сидять зліва: Степан Шпак, Параня Грицай, проф. Петро Й. Потічний, Микола Кулик. 2-ий ряд стоять: Роман Кулик, Михайло Бохно, Наталія Солтис, Богдан Ковалик, Осип Жигар, Михайло Мігус, Олесь Дольницький, Іван Росіл. Відсутні : голова–Юліян Котляр, заст. голови–Мирон Лущак та інші члени видавничого комітету

XXXIII Пленум В-ва „Літопис УПА"

У суботу, 16 травня 2009 року, в приміщенні УНО на 145 Еванс Аве. у Торонто відбулося чергове XXXIII Пленарне засідання „Літопису УПА", в якому взяли участь 12 членів видавничого комітету. Засідання відкрив предсідник зборів проф. Петро Потічний, який привітав усіх присутніх та попросив хвилиною мовчанки вшанувати пам'ять померлих у звітному році членів–сл.п. Богдана Пасічника та сл.п. Романа Петренка. Опісля слідувала насичена програма, у якій, окрім відчиту-

вання та обговорення звітів, було прийнято багато рішень. Зокрема, серед видавничих плянів, які детально у своєму обширному звіті представив проф. Петро Потічний, заплановано ще багато важливих документованих книг. Серед інших важливих питань, винесених на Пленум–здобуття фінансів, чим постійно займається адміністратор Микола Кулик. Під час Пленуму теж прозвучали звіти інших членів президії про виконану працю за звітний рік. Після завершення офіційної частини Пленуму слідували жвава дискусія, обговорення важливих питань тощо. На кінець прозвучала подяка усім присутнім за участь та висловлено побажання до подальшої спільної успішної праці.

У 2009 році видано:

1. *Воєнна Округа УПА „Буг"* (т. 12-ий „Нової серії"). Редактор–В. Мороз. Фундатор–Борис Ґалан-„Ярко".
2. П'ять книг про С. Бандеру в серії *Події і люди*–проф. П. Потічного, М. Твердохліба, П. Федуна та УГВР.

У вересні ц. р. віддано до друку два томи:

1. *Воєнна Округа УПА „Буг"* (т. 13-ий „Нової серії"). Редактор–В. Мороз. Фундатор–Тарас Нарожняк.
2. *Підпільна Пошта України* (т. 47-ий „Основної серії"). Редактор–З. Борівець. Фундатор–д-р Марія Фішер-Слиж.

Пляни на найближчий час

В часі перебування цього літа делеґатів „Літопису УПА" в Україні, заключено угоди з Національною Академією Наук України та іншими відповідними науковцями на підготову ще щонайменше десяти наступних томів на основі нещодавно розсекречених важливих архівних документів. Серед запланованих видань:

1. Книга словацьких і чеських документів про рейди УПА в 1945–1947 рр. (тт. 48-49 „Основної серії"). Том 48-ий в кінцевій фазі підготовки. Редактор–д-р Міхал Шміґель.
2. Книга про Волинь (т. 14-ий „Нової серії"). Редактор–В. Ковальчук. Том 14-ий в кінцевій фазі підготовки.
3. Переслухання полонених керівників підпілля. (т. 15-ий „Нової серії"). Редактор–С. Кокін, у кінцевій фазі підготовки.
4. Книга про Тернопільщину (т. 50-ий „Основної серії"). Редактори–д-р. І. Ґомзяк та М. Посівнич.
5. Книга про молодіжні структури ОУН. Редактор О. Іщук (Серія „Бібліотека").
6. Книга про леґендарні боївки. Редактори–В. В'ятрович і О. Іщук („Нова серія" або серія „Бібліотека").

7–11. Про родину Левицьких, поета Марка Боєслава, сот. „Громенка", „Ґорнового" і поет. Марту Ґай (Серія „Події і люди").

Оскільки в-во „Літопис УПА" здійснює свою діяльність завдяки пожертвам щедрої української громади, яка дооцінює важливість цієї праці, подальша доля видавництва, а зокрема можливість публікації наступних видань залежатиме від наявності відповідних фондів.

Для подальшої фінансової підтримки чи набуття видань просимо писати на адресу: LITOPYS UPA, P.O. Box 97, Stn. "C", Toronto, ON, M6J 3M7 Canada, e-mail: mykola.kulyk@litopysupa.com або відвідати наш web-site: www.litopysupa.com

ДЯКУЄМО усім нашим Фундаторам, Меценатам, Жертводавцям та Відборцям за фінансову допомогу для збереження історії України XX-го століття і вітаємо всю українську громаду з нагоди СВЯТА ПОКРОВИ–СВЯТА УПА.

Матеріял від адміністрації „Літопису УПА"
підготувала Наталія Солтис

НАРОДНИЙ РУХ УКРАЇНИ

01034, м. Київ, вул. О. Гончара, 33; тел.246-47-67; факс 531-30-42
код 00013209 р/р 26008000429001 філія АКБ "Надра" КРУ МФО 320564

"12" жовтня 2009 року № 260 м. Київ

На № ________ від ______________

Видавництво "Літопис УПА"
м. Львів
litopys@bs.lviv.ua

Шановні друзі !

Від політичної партії Народний Рух України висловлюю вам велику подяку за безкоштовне надання Благодійним Фондом видавництва "Літопис УПА" історичної та мемуарної літератури для проведення політичної просвітницької роботи серед населення всіх регіонів України.

Книги у кількості 3654 томів передано в дар центральним обласним бібліотекам, університетським бібліотекам, науково-освітнім центрам, районним бібліотекам. Більшість акцій передачі книг відбувалася в урочистій обстановці, з розповідями про велику багатолітню роботу видавництва з підготовки та видання десятків томів різних тематичних серій.

З метою одержання більшого громадсько-політичного резонансу було рекомендовано передачу книг до бібліотек здійснювати на спеціально організованих презентаціях з участю викладачів історії, громадських діячів, представників засобів масової інформації.

Апарат Центрального Проводу Народного Руху одержав велику кількість офіційних актів про передачу книг бібліотекам та листи подяки від бібліотек, в яких, наприклад, вказується:

"Від імені працівників бібліотеки, її читачів, громадськості висловлюємо Вам подяку за передачу до фондів нашої книгозбірні цікавих творів, що стосуються недостатньо відомої частини нашої історії. Матеріали, написані самими учасниками боротьби за незалежність нашої Батьківщини, всіх нас хвилюють і впливають на наші політичні позиції. Вважаємо, що будь-яка додаткова інформація, яка була до цього часу по різним причинам недоступною, позитивна, тому що дозволяє ширше і глибше дивитися на світ".

Народний Рух України відзначає важливість діяльності Видавництва та його Благодійного фонду, результати якої прокладають міст між історичною віковою боротьбою українського народу за волю і сучасними складними зусиллями у формуванні реальної Державної Незалежності.

Дякуємо за співпрацю.

З повагою,
голова Народного Руху України
народний депутат України Борис Тарасюк

ПОБРАТИМ АТАНАС КОБРИН ОТРИМАВ ЗВАННЯ „ВЕТЕРАНА ДЕКАДИ" УКРАЇНСЬКИХ АМЕРИКАНСЬКИХ ВЕТЕРАНІВ

62-га Конвенція Українських Американських Ветеранів відбудася 15-18 жовтня у місцевостях Норт-Порт і Веніс на Флориді та пройшла з великим успіхом. Делеґати схвалили діяльність, про яку звітували крайовий командир Леонід Кондратюк з Бостону й командири з інших місцевостей. Місцевий відділ ч. 40 ім. вістуна Романа Лазора був господарем Конвенції.

Бенкет у залі при Українській католицькій церкві почався „презентацією кольорів", яку провела ґвардія середньої школи з Норт-Порту (кадети Reserve Officers Trainig Corps). Між численними привітами від Світового Конґресу Українців склала його фінансова референтка Тамара Денисенко з Рочестеру.

Головним промовцем був багатократно відзначений полковник морської піхоти Джеймс Е. Доннелан. Він говорив про війну в Іраку. Хоч іракці не любили Саддама Гуссейна, але вони ще більше не любили американців, бо зауважували, що американське військо найбільшу увагу звертало на виловлювння „поганих людей" Саддама, замість дбати про охорону народу. Щойно коли армія змінила тактику, іракці почали помагати американцям у боротьбі проти екстремістів. І в наступних місяцях втрати американців драматично зменшилися.

В Афганістані справи складніші й до успіху слід притягнути співпрацю населення, що не так легко приходиться. Доннелан підкреслив, що вояки Другої світової війни і Корейської належать до „найвизначнішої ґенерації воїнів", котрі дали приклад „безкорисливої служби" для майбутніх поколінь. Атанаса Кобрина відзначено новим УАВ–„Ветераном декади". Він заснував місцеву станицю 10 років тому, є членом AMVETS 2000, Республіканського Клюбу, дописує до місцевої американської газети про життя української громади й завжди бере жваву участь у багатьох її заходах.(Див. „ВК", ч. 1, 2007, ст. 55).

Крайовий командир Л. Кондратюк (зліва) відзначує А. Кобрина.

В неділю, 15 жовтня, відслужено Панахиду за замордованого більшовиками 50 років тому Степана Бандеру й інших героїв полеглих у боротьбі за державність України. (*Подано за ЗМІ*)

„ДЕНЬ ПАМ'ЯТІ" В ТОРОНТО

Уже традиційно, заходом Конгресу Українців Канади, відзначення пам'яті полеглих воїнів відбулося в „Українському парку". Численну участь взяла громадськість. Вінки склали політики, генеральний консул України й представники організацій та офіцерів Збройних Сил України, які перебували на курсах англійської мови на військовій базі б. Торонта.

Головну промову прочитав (частково англійською мовою) ветеран канадських збройних сил і теперішній голова СУМ Богдан Ґоґусь.

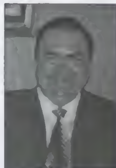

Б. Ґоґусь

Преосвященні Владики, Всечесні Отці, Дорогі ветерани,
Дорогі Українські Військовики, Шановна Громадо!

Час і віддаль відмежовують нас від тих подій, які ми зібрались відзначити нині. Ми стоїмо перед пам'ятником, який символізує всіх канадських воїнів українського походження, котрі полягли на полі бою за Канаду.

Коли хоронили на Аскольдовій могилі юнаків, котрі загинули під Крутами, президент Української Народної Республіки Михайло Грушевський почав свою промову латинським прислів'ям:

"Dulce et decorum est pro patria mori"–„Солодко й достойно загинути за свою батьківщину". Але ми знаємо, що смерть ані солодка, ні достойна. Ми розуміємо правдиву суть війни–жах і горе.

Коли наші українські канадські вояки здобували Vimy Ridge від німців, Українські Січові Стрільці відзначили себе в боях на Маківці. Коли війська УНР страждали й гинули під Базаром і в „трикутнику смерти", українські канадські воїни страждали в Ypres і Passchendale. У тих багнистих бельгійських окопах українець Пилип Коновал здобув найвище відзначення Британської Імперії–*Хрест Вікторії*.

Що єднало тих воїнів-добровольців? Леся Українка сказала: „Хто ненавидить кайдани, тому війна не страшна". Точніше було б сказати: „Хто ненавидить кайдани, тому війна конечна". Наш народ прекрасно розуміє цю істину зі свого історичного досвіду.

Вельмишановні дорогі ветерани й українські військовики! Знаєте, що відсіч наїзникові одинока й безкомпромісна. Що, словами гетьмана Івана Мазепи, „же през шаблю маєш права". Ця істина залишилася актуальною донині.

Виступивши в рядах Канадських збройних сил, українські добровольці здобули для української громади повагу і належне місце в канадській спільноті. Після англійців і французів, українці становили

найбільшу національну меншість у Канадських збройних силах підчас Другої світової війни.

Хоча вони служили Канаді, їм не була байдужа доля українського народу. Виникли такі постаті як Богдан Панчук і Святослав Фроляк, які віддано працювали для добра українських біженців і полонених 1-ої Української Дивізії Української Національної Армії.

Від Першої світової війни українці-канадці воювали у всіх конфліктах, у яких брала участь Канада. Стверджують, що канадська ідентичність гартувалася на бойових полях. Теж можна сказати, що українська громадськість у Канаді скріпилася і знайшла своє місце своїм величезним вкладом у Другій світовій війні.

У Другій світовій війні кожен десятий канадець носив уніформу–найвищий відсоток серед воюючих націй. Скільки було серед них українців, важко встановити, але проведене опитування у Британії серед півмільйона канадських військовиків, якою мовою вони говорять, виявилося, що 25 тисяч–українською. Якщо взяти до уваги, що багато не знало добре української мови й багато не призналося з різних причин, то справжнє число можна достовірно подати як 50 тисяч.

Сьогодні ми їм віддаємо честь і славу та пам'ятаємо про тих українців, які склали найвищу жертву–своє життя в обороні Гонґ-Конґу, про тих, які визволяли Сіцилію, Італію, Францію, Бельгію і Голляндію. І про тих, які згинули в повітряних діях над Німеччиною.

Їх подвиги помогли здійснити споконвічну мрію всіх українців–жити за тими пророчими словами „в сім'ї вольній, новій".

Вічна їм пам'ять!

Вічна їм слава!

Складають вінок від Братства дивізійників: Маркіян Когут – голова Станиці (всередині) і Василь Чупринда – заступник голови (зліва); ескорт – Раман Назаревич.

31-ий Крайовий Делеґатський З'їзд Братства кол. Вояків 1-ої УД УНА США

Заголовок цього допису є досить „бомбастичний", бо заповіджений З'їзд щоправда відбувся, але в іншій формі, бо делеґатів не було. Крайова Управа, згідно зі статутом, пробувала скликати 31-ий З'їзд, але присутні були тільки теперішні члени Крайової Управи, і то не всі. Повідомлення до Станиць Братства було розіслано ранньою весною, але всі Станиці відповіли, що нікого прислати на з'їзд не можуть, бо їхні ряди прорідилися, а також через вік членів та їхні різні недомагання. Вони всі вже є понад 80-ку, а дехто вже переступив 90 літ! З огляду на те „З'їзд" відбувся в домівці Крайової Управи в Ірвінґтоні, Н. Дж.

На жаль, минули вже часи, коли відбувались наші з'їзди на оселі „Верховина" в Ґлен-Спей, НЙ, при великій участі делеґатів та гостей, разом з бенкетом і забавою з танцями. Ми тоді щиро вітали теж гостей–дивізійників з Канади та членів Головної Управи. Марширували ми тоді з піснею на устах до церкви, а опісля на соборну Панахиду біля пропам'ятної могили навпроти Української Католицької Церкви. Цього року там така панахида відбулася на Зелені Свята заходами голови Станиці Нью-Йорк побр. Ореста–Ґоґа–Слупчиського, вже не як частина з'їзду, при участі кількох дивізійників та членів громади Ґлен-Спей.

З'їзд відкрив Голова КУ побр. Петро Буняк, котрий зарядив однохвилинну мовчанку, щоб вшанувати пам'ять побратимів, що від нас відійшли. Опісля обрано Президію в складі Юрій Ференцевич–голова, Роман Кобрин–секретар, котрі проводили нарадами.

Відчитано протокол попередного з'їзду та надісланий звіт зі станиці Гартфорд. Інших звітів від станиць не було.

Слідували звіти голови КУ, секретаря, скарбника, референтів, та дискусія над звітами. Голова контрольної Комісії побр. Роман Гавриляк провів контролю книг скарбника та діловодство секретаря та поставив внесок на абсолюторію з признанням уступаючій Управі, який прийнято одноголосно.

Тому, що не було Номінаційної Комісії, ані не зголошено від Станиць, ані від нікого іншого ніяких нових кандидатур до Крайової Управи, присутні ухвалили, що силою факту Управа мусить залишитися та сама за виїмком Степана Романка, котрий помер. Тому, що Суспільна Служба Комбатанта перестала існувати, побр. Зенон Завадович, котрий очолював ССК, став вільним членом Управи.

Склад нової Крайової Управи:

Петро Буняк–голова,

Осип Ворик–заступник голови,

Ярослав Закаляк–секретар кореспонденційний,

Роман Кобрин–секретар протокольний,

Володимир Мазяр–референт імпрез,

Евген Михайлів–референт фінансовий,

Юрій Ференцевич–референт зв'язків з Україною і голова Братства „Броди-Лев".

Роман Ґавриляк–контрольна комісія, голова,

Орест Слупчинський і **Микола Бойчук**–контрольна комісія, члени

Осип Голинський і **Зенон Завадович**–вільні члени

У дальшому обговорено видавничі справи та фінансову піддержку літератури в Україні про Дивізію „Ґаличина" та інші потрібні видатки на вартісні проєкти.

Великим розчаруванням були звіти про брак поступу в роботах на т. зв. „Дивізійній Лаві" на пластовій оселі біля села Луквиця в Україні, де Крайова Управа пожертвувала значні суми на розбудову приміщень, з цією назвою, для вжитку пластунів.

Виглядає, що відповідальні особи за цей проєкт не були на висоті покладених на них надій і завдань. Йдуть заходи, щоб вияснити причини застою та привернути цей проєкт на правильну дорогу.

Відспіванням національного гимну закінчено 31-ий З'їзд.

Роман Ґавриляк

Зліва: Я. Закаляк, О. Голинський, П. Буняк, Ю. Ференцевич, Е. Михайлів, Р. Кобрин, Р. Ґавриляк.

Головний делеґатський з'їзд на оселі „Верховина" з участю ген. Павла Шандрука
3 вересня 1967 р.

30-ий КРАЙОВИЙ ДЕЛЕҐАТСЬКИЙ З'ЇЗД КАНАДИ

З'їзд відбувся 17 жовтня 2009 року у залі Української Суспільної Служби в Торонті з участю 20 делеґатів з Станиць Торонта, Гамільтону, Тандер-Бей, Монтреалю. Було 10 гостей.

З'їзд відкрив голова Лев Бабій, запросивши до почесної президії голову Головної Управи Мирона Головатого й кол. голову ГУ Андрія Коморовського.

Хвилиною мовчанки вшановано членів КУ, які відійшли у вічність: д-ра Василя Веригу, Ярослава Куницького, Степана Ґулу, Василя Бибика та Степана Мединського–представника м. Лондону.

Нарадами проводила президія: Роман Колісник–голова, мґр. Михайло Ромах і Михайло Рудзік–секретарі.

Протокол з 29-го З'їзду прочитав мґр. Михайло Роман і його прийнято без змін.

Про стан і діяльність за дворічну каденцію звітували голова Лев Бабій та поодинокі члени КУправи та голови Станиць.

Братство в Канаді має 7 Станиць: Вінніпеґ, Гамільтон, Едмонтон, Монтреал, Тандер-Бей, Ст. Кетеринс, Торонто, та 4 відділи, в яких діють уповноважені: Лондон, Саскатун, Калґари, Судбури. (Станиця в Калґари розв'язалася). До Братства належить 240 членів.

КУправа відбула 19 місячних засідань.

КУ допомогла видати *Українську Дивізію „Галичина",* альбом: *Історія Дивізії у світлинах*, автор Б. Маців; книгу *Військова Управа і*

Сидять зліва: М. Кошик, Е. Коструба, мґр. М. Ромах, М. Головатий, Л. Бабій, інж. Ст. Ільницький, А. Коморовський, Е. Мацюпа, І. Кушніренко; стоять зліва: Р. Тицький, М. Рудзік, Я. Гнатків, М. Засідко, Б. Шамбул, Я. Гунька, І. Крупка, Р. Колісник, В. Чупринда, Ст. Климців, З. Кобилянський, І. Мірецький, Ст. Мартюк, М. Савчук, М. Поперека, Е. Бочан, Б. Маців, В. Дуб, І. Андрусяк, д-р Б. Шухевич.

(Фото: М. Когут)

Дивізія „Галичина", автор Р. Колісник. Дала допомогу на відновлення Пам'ятника на горі Жбир б. Бродів, Музей Визвольної Боротьби у Львові (Дивізійне відділення), Міжнародний конкурс української мови ім. П. Яцика. Разом 10 350 дол.

На особливу увагу заслуговує відзначення 65-ліття створення УД, що з великим успіхом відбулося в „Золотому Леві". Виступив Ансамбль Осередку СУМ Торонто, головний промовець–проф. Тарас Кузьо.

КУ є членом КУК, Суспільної Служби Канади. Деякі члени Братства є на провідних становищах інших громадських організацій. Підтримує загальні громадські акції фінансово й участю в імпрезах, наприклад, бенкет з нагоди 100-річчя народження ген. Р. Шухевича та 65-річчя створення УПА, 75-літній ювілей УНО, відзначення незалежности України і Злуки Земель України, поминальний Вечір до 70-ліття смерти Е. Коновальця, бенкет з нагоди 60-ліття Світової Федерації Українських Жіночих Організацій і 40-ліття журналу *Українка в світі* та інші.

Усі Станиці відзначують річницю боїв під Бродами й пам'ять полеглих побратимів, проводять збірку на коляду. Слід відзначити Монтреальську Станицю, яка післала 12 тис. ам. дол. на ліки побратимам в Україні.

Всі Станиці взяли особливу участь у відзначеннях 75-ліття Голодомору, на яке прибув Президент України Віктор Ющенко. Степан Горлач, живий свідок голодомору, брав участь у більших містах Канади; теж в Оттаві підчас візити президента. (Див. репортажі у „Вістях комбатанта").

Після схвалення абсолюторії уступаючій управі вибрано нову: Лев Бабій, голова; мґр. Ромах Михайло, 1-ий заступник голови й кореспонденційний секретар; Тіцький Роман, 2-ий заступник голови й протоколярний секретар; Кушніренко Ілярій, фінансовий референт; Дуб Володимир, делеґат до Суспільної Служби Канади; о. Стецюк Петро, капелян; Гнатюк Юрій, делеґат до Централі КУК; Колісник Роман, д-р Лялюк Богдан, Гнатків Ярослав, члени; члени-голови Станиць: Когут Маркіян, Торонто; Кобилянський Зенон, Гамільтон; Маців Богдан, Монтреал; Михаськів Василь, Ст. Кетеринс.

Контрольна Комісія: Бочан Евген–голова; Коструба Евген, Мірецький Ігор–члени.

Товариський Суд: Дацків Петро–голова; Цимбалістий Любомир, Небожук Богдан– члени.

З'їзд привітали голови Товариства і Братства кол. Вояків УПА, Микола Кошик і Омелян Целюпа, даючи признання за пророблену працю та бажаючи дальших успіхів.

Голова Крайової Управи Української Стрілецької Громади привітав З'їзд й повідомив, що УСГ призначила 4 тис. дол. на перепоховання з чужини на Личаківський цвинтар у Львові визначних діячів ОУН: ген. Миколу Капустянського, Дмитра Андрієвського, Осипа Бойдуника й Якова Маковецького. Теж заплатила за десять років догляду могили полк. Евгена Коновальця у Ротердамі.

Мирон Головатий подякував за співпрацю з Головною Управою. Андрій Коморовський підкреслив значення зберігання документів у архівах в Україні й діяспорі.

У заключному слові голова КУ Лев Бабій подякував усім членам Крайової та станичних управ за їхню комбатантську діяльність та допомогу побратимам в Україні.

З'їзд закінчено співом „Ще не вмерла України ні слава, ні воля…"

Роман КОЛІСНИК

Братству колишніх вояків
1-ї дивізії УНА

Шановні побратими!

Щиро Вам вдячні за матеріальну допомогу 500 (п'ятьсот) канадських доларів, знаємо, що це допомога, це символ патріотизму та нашого єднання. Вона буде використана на утвердження української державності в Криму та м. Севастополі. Особливо ми приділяємо увагу патріотичному вихованню нашої молоді.

Приклад Вашого благодійництва ще раз підтверджує те, що українці, де б вони не знаходились, об'єднують зусилля для відродження і розбудови своєї матері–України, її армії та флоту. Ця впевненість міцніє у нас тому, що є такі українці, як Ви, які вболівають за свою Батьківщину, за міць її флоту, за її сьогодення і майбуття.

З свого боку ми гарантуємо Вам, що докладемо максимум зусиль та натхнення, щоб надійно охороняти мир і спокій на нашій благословенній українській землі.

Щастя Вам, міцного здоров'я на довгії літа.

Слава Україні.

ТВО начальника управління виховної роботи
ВМС Збройних Сил України

О. М. МАРУЩАК
капітан 1 рангу

З ПОДЯЧНИХ ЛИСТІВ ПЕРЕМОЖЦІВ І ПРИЗЕРІВ МІЖНАРОДНОГО КОНКУРСУ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ІМ. П. ЯЦИКА

Крайовій Управі Братства кол. вояків 1-ої Української Дивізії „Галичина" (Канада)

Шановна Управо, вперше приймаючи участь у цьому, повному емоцій та переживань конкурсі та ставши його переможцем, хочу подякувати Вашій Управі за надання мені такої можливості. Для мене є великою честю отримати премію саме від Вас.

Як справжній патріот своєї Батьківщини, я пишаюся тим, що моя рідна мова–українська, є мовою славнозвісних поетів та письменників, художників та драматургів, які попри всі перешкоди намагалися зробити нашу мову кращою. Дуже радий, що зараз моя мова є популярною серед різноманіття народів та націй. Я українець, це моя мова, і я дуже пишаюся цим!!! Щиро дякую Вам.

Курсант Харківського університету
Повітряних Сил ЗСУ ім. І. М. Кожедуба
рядовий Р. В. Овчинник

Щиро дякую Крайовій управі за виявлену фінансову допомогу. Але в першу чергу дякую за організацію та проведення в масштабі Збройних сил України конкурсу з української мови, що сприяє поширенню і популяризації української мови серед військовослужбовців.

Хотілося б, щоб українська мова та культура набули культу рідної мови та культури.

З повагою

Курсант Полтавського військового інституту зв'язку
Андрій Богун

Щиро вдячний Вам, шановні ветерани, за організацію та активну підтримку Міжнародного конкурсу з української мови імені П. Яцика.

Для мене, як переможця конкурсу, дуже важливо, що цю премію я отримав з Ваших рук, так як виріс і виховувався на Західній Україні.

Важливим є і те, що у цьому конкурсу приймають активну участь офіцери Збройних сил України, і цей конкурс є дієвим стимулом для їх особистого розвитку, як офіцерів–патріотів держави.

Приємно, що ми робимо спільну справу, як в Україні так і за кордоном, у національно-патріотичному вихованні військовослужбовців.

Слухач Національної академії оборони України
майор О. А. Новосад

ПРЕСОВИЙ ФОНД

В днях від 1 серпня до 31 жовтня 2009 р. надійшли такі вплати на розбудову журналу:

по дол. 10.00: Ю. Чорній–Чікаґо **разом 10.00**

по дол. 15.00: пані Е. Швець–Торонто, Ярослав Заставний–Торонто, Б. Бабяк–Монтреаль, Я. Колодій–Філядельфія, Б. Кульчицький–Ґамільтон, В. Кочан–Оттава, Л. Рокицький–Ветерсфілд **разом 105.00**

по дол. 30.00: Г. Гнатюк–Вінніпеґ, М. Бохно–Торонто **разом 60.00**

Степан Маліцкий–Англія **17.00**

З нагоди 90-ліття друга Андрія Коморовського гурток „Рись" 9-го куріння Пласту Тороито на розбудову „ВК" дарує 90.00

Як нев'янучий вінок...

В пам'ять бл. п. дорогого мужа д-ра Мирослава Мичковського (дванадцята річниця) на пресовий фонд „ВК" дружина Любомира Мичковська пересилає **40.00**

Як нев'янучий вінок в пам'ять бл. п. мужа Андрія Закревського на „ВК" жертвує дружина Лідія Закревська **65.00**

В пам'ять незабутнього побратима бл. п. Теодора Мельника, замість квітів на могилу, жертвує на розбудову „ВК" Василь Рекуляк з родиною **50.00**

Як нев'янучий вінок в пам'ять бл. п. Теодора Потеренка пересилає на розбудову „ВК" Любомир Білик **50.00**

Як нев'янучий вінок в пам'ять бл. п. Володимира Кульматицького сестрінка Люба Демітре жертвує на фонд „ВК" **50.00**

Замість квітів в пам'ять бл. п. Мартина Крушельницького на „ВК" жертвує Станиця Братства 1-ої УД УНА міста Монтреалю **100.00**

В пам'ять бл. п. Володимира Данилова Станиця Братства 1-ої УД УНА міста Філядельфії (скарбник Петро Кондрат) провела збірку на його похороні. На пресфонд „ВК" зложили: **по 50 дол.:** Тетяна Артимишин-Данилів, Юрій Данилів; **по 25 дол.:** Любомир Мокій, Надія Хома; **по 20 дол.:** Петро і Марія Кондрат, Ліда і Зенон Завадович, Микола і Марія Бойчук, Ігор Кігічак **разом 230.00**

Станиця Братства кол. вояків 1-ої УД УНА в Ґамільтоні (голова Станиці Зенон Кобилянський), замість квітів на могилу бл. п. Степана Волошанського, котрий відійшов у вічність 29 липня 2009 р., жертвує на розбудову „ВК" **100.00**

Щиро дякуємо всім жертводавцям, котрі не забувають про піддержку журналу.

І. Кушніренко–адміністратор

На службі народу

ВОЛОДИМИР МАЛКОШ

12.I.1924 – 1.XI.2009

Володимир Малкош народився в м. Перемишль. Його батько–Михайло Малкош був при Австро-Угорщині кадровим рахунковим підстаршиною і після того, коли росіяни здобули фортецю Перемишль, попав у російський полон, звідки вернувся при кінці 1919 року. Мати–Христина Гинса Малкош була домогосподаркою. Сестра Володимира–Євгенія була старшою від нього на 12 років.

Володимир Малкош

У 1929 р. Володимир, маючи 5 років, почав вчитися в Перемишлі у школі ім. св. Миколая сс. Василіянок. Пізніше вчився в державній гімназії з українською мовою навчання. Гімназію закінчив в м. Ярославі.

Коли почалася організація дивізії „Галичина" 28 квітня 1943 року, вступив туди добровільно і 18 липня потягом зі Львова поїхав на вишкіл в м. Брно в Чехії. Був переведений на полігон Гайделягер. Пізніше був направлений в підстаршинську школу протитанкових стрільців у м. Гільверзум у Нідерландах. Після вишколу отримав звання десятника та був направлений на полігон в Нойгаммер у Німеччині, де формувалася дивізія. Володимира було назначено командиром сотенного почту штабної сотні прититанкового дивізіону. 25 червня 1944 р. перша чота цієї сотні була направлена на фронт під Броди.

Володимир Малкош був заступником чотового командира. Після жорстоких боїв під Бродами, не вирвавшись з оточення, він заповз в колючі чагарники, замітаючи, за собою сліди, перечекав, коли москалі прочесали із собаками всю територію, виліз із цих кущів. Над ранок попав на дівчину, яка пасла корови, і попросив її принести цивільний одяг. Переодягнувся, пройшов на захід через Яворівський район Львівської области, натрапив на сотню УПА сотенного „Лева" і вступив до неї, щоб продовжити боротьбу проти більшовиків. Коли сотню було розпущено, Володимирові вдалося через Львів переїхати до Станиславова, де проживали його батьки, депортовані з Перемишля.

Батьки мали з собою документи Володимира і йому пощастило поступити вчитися у Львівську політехніку.

10 січня 1943 р. під час зимових канікул Володимира арештували по доносу його ж товариша й засудили на 15 років каторжних робіт і 5 років

позбавлення громадянських прав. Покарання відбував у жахливих умовах у Норильську до 1953 року. Був учасником Норильського повстання, після придушення якого стало трохи легше.

10 січня 1956 року в час „хрущовської відлиги" термін покарання був скорочений до 10 років і Володимира звільнено з концтабору. Отримав пашпорт і негайно виїхав до батьків у Станиславів (нині Івано-Франківськ). Влаштувався працювати електриком на молокозаводі. Наступного року, в липні 1957 року, одружився з Мартою Ґанушевською, дочкою священика, яка в 1956 році повернулася з батьками і сестрою Оксаною зі заслання з Хабарівського краю. Маючи надію вчитися, Володимир вступив до обласної заочної школи у 10-й клас і успішно закінчив та отримав атестат зрілости.

В 1958 році Володимир з дружиною винаймали помешкання на сусідній вулиці близько батьків і хотіли там прописатися, проте отримали повідомлення про заборону прописки і виїзд з області до 10 днів, під загрозою однорічної тюрми.

Перед тим, довгий час КДБ переслідував Володимира і за співпрацю з ним пропонував прописку, гроші, помешкання і вступ до інституту. Володимир не погодився і тому з дружиною були змушені виїхати до Луганська, де дістали працю і могли помагати старенькім батькам. Після двох років перебування в Луганську повернулися до Станиславова, щоб мати змогу опікуватися батьками. За підкуп вдалося прописатися в с. Угринові (біля Станиславова).

Ще в Луганську і в Станиславові Володимир старався вступити у вищі навчальні заклади, заочно в Луганську, Дніпропетровську, Харкові і Москві, але його не приймали.

В 1962 році відкрили в Станиславові філіял Львівського політехнічного інституту і Володимира прийняли, бо був недобір студентів. Закінчив навчання в 1968 році, отримав диплом інженера-електрика і працював на заводі конструктором. Пізніше перейшов працювати в Івано-Франківський філіял центрального конструкторського технічного бюро Московського державного науково-дослідного технічного інститут конструктором першої категорії. Наступного року був переведений провідним інженером. А ще через рік зав. сектором і з цієї посади вийшов на пенсію в квітні 1984 р. Пізніше працював ще 5 років електриком на універсальній базі. В зв'язку з тяжким захворюванням 11 лютого 1991 року звільнився з праці.

З 1990 року став членом товариства „Меморіял" і „Надсяння", а пізніше Всеукраїнського товариства політв'язнів і репресованих.

В 1992 році став ініціяторм створення Івано-Франківської Станиці Галицького братства колишніх вояків Першої української дивізії „Галичина" УНА і був вибраний головою управи цієї громадської

ветеранської організації.

З 1992 року почав писати статті в місцевих, а пізніше і в центральних газетах про свої спогади, про перебування в концтаборах Ґулагу, про Норильське повстання, а пізніше про дивізію „Галичина". Також усно і письмово звертався до місцевої та центральної влади з вимогою визнати ветеранів дивізії „Галичина" борцями за волю і незалежність України. Також виступав в школах, військових ліцеях і вищих навчальних закладах на різних громадських вічах і зібраннях з доповідями про історію та бойовий шлях Дивізії. Ніколи не читав, а все говорив з пам'яті. Висилав книжки про Дивізію в університети України. Брав участь у різних конференціях, зустрічався та розмовляв з видатними людьми з України та діяспори, брав участь у відкриттях пам'ятників у Києві, під Крутами, Базаром, на Личаківському цвинтарі у Львові і в районі Бродів, в Австрії на дивізійних цвинтарях. У 1996 році Станиця домоглася перейменування однієї з вулиць Ів.-Франківська на вул. „Української дивізії", а в 2005 році другої—на вул. „Д. Паліїва".

Володимир Малкош разом зі своїм першим заступником-скарбником Михайлом Муликом видали декілька книжок про Дивізію, також дві п'єси М. Мулика „Пам'ять серця " про дивізію і „Трагедія Нації" про Голодомор. З допомогою дивізійників діяспори видали 8 книжок про історію Дивізії, також плянували і здійснювали святкові концерти, присвячені Дивізії. Володимир Малкош був першим заступником голови Крайової Управи (м. Львів). Додатком до дивізійного журналу „Вісті Комбатанта" вийшли друком Володимира Малкоша „Спогади з- під Бродів", а в 2009 році його авторства вийшла популярна брошура „Українська дивізія в світлі леґіонової політики у XX сторіччі". Цього ж року міська влада визнала ветернаів 1-ої української дивізії „Галичина" УНА борцями за незалежність України на терені міста.

Прощання з Покійним відбулось в будинку трауру (м. Івано-Франківськ) у вівторок. На панахиді було більше сотні людей. Присутні були представники обласної і міської держадміністрацій (в тому числі заступник Коржак Олег та завідувачі держдепартаментів), дивізійники, від організацій „Надсяння", „Меморіял", „Союзу Українок".

Представник ВО „Свобода" особисто склав кондоленції дружині п. Марті, а також інші представники, знайомі, сусіди, колеґи по колишній роботі покійного.

Вислови співчуття прислали Головна Управа Братства й журнал *Вісті комбатанта* з Канади та Управа Братства „Броди-Лев" з Нью-Йорку, США.

Панахиду відправляли два священики: один–від монастиря отців Василіян, отець Вікентій, другий–отець Антон Путько, великий прихильник Дивізії „Галичина", який все бере участь у заходах дивізійників.

Останнє слово мали: згадані два священики, Мулик Михайло (від

дивізійників), голова „Меморіялу" С. Каспрук, голова обласної „Просвіти" краєзнавець Арсенич, представник Товариства політичних в'язнів і репресованих.

Після панахиди, у зв'язку з епідемією грипу і дуже холодної погоди, багато людей розійшлося, а частина великим автобусом поїхала на цвинтар в с. Угорники, де відбувся похорон.

Жінки „Союзу Українок" с. Угорники виконали дві пісні на могилі покійного: „Видиш, брате мій..." та „Прощальна пісня". Після похорону в ресторані відбулася Тризна з участю о. А. Путька і 45 людей.

Дружина щиро дякує всім за висловлені кондоленції.

Марта МАЛКОШ, Дружина
Ігор ВУС, Приятель

ДОВІДКА

Володимир Малкош переніс кілька операцій. Першу операцію по видаленню великої частини товстого кишечника із виведенням на живіт. Тоді лікарі констатували рак. Це було за часів совєтської імперії. І тому тодішня влада могла мститись за перебування Малкоша в дивізії „Галичина". Після багатьох років Малкош знайшов доброго лікаря і той, зрозумівши, що немає там жодного рака, зробив Володимиру Малкошу відновлювальну операцію.

Другу операцію Малкошу зробили вже за часів незалежної України. Тоді йому було видалено кілька фаланг (пальців) на ногах. Я попередньо підняв інформаційну кампанію в інтернеті по недовірі до пострадянських лікарів. Це допомогло йому вийти успішно і з цієї операції.

Останню операцію по видаленню тонкого кишечника (непрохідність) Володимир мав у жовтні 2009 року. Все нібито пройшло нормально. Хворий вже почав займатись відновлювальною гімнастикою і лікарі були нібито задоволені перебігом виздоровлення. Але сталось інше–розійшовся шов на місці з'єднання кишок. Зі слів дружини Малкоша лікарі сказали, що „другу операцію він вже не перенесе". Дружина забрала його з лікарні помирати додому, де він за кілька днів тихо відійшов до Бога. Чому не було спроб лікарів врятувати життя Малкоша, можна лише догадуватись.

Популяризація ідеї створення українських військових формувань в складі німецьких збройних сил викликало люту ненависть серед комуністично налаштованої верхівки пострадянських держав. Проте сучасна молодь захопливо цікавиться історією формувань військ СС. Навіть ряд інтерв'ю Малкоша були опубліковані в російській пресі. Одна з них: „Я воевал не за Гитлера, а против Сталина" мала сильний успіх серед читачів та високий рейтинґ в Інтернеті, за що автора цієї статті перевели на посаду головного редактора тої газети.

Ігор ЛЕВИЦЬКИЙ

Об'єднання колишніх Вояків УПА США і Канади
Головна Управа
та Товариство к. В.УПА в США і Канаді

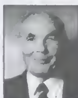

сл. п. Юліян Котляр «Левко»
4.7.1924 – 17.10.2009

Ділимося сумною вісткою, що відійшов від нас Голова Об'єднання колишніх вояків УПА США і Канади.

Народився у с. Дудинці, пов. Сянік, Лемківщина, помер в Кліфтон, Штат Нью Джерзей, США. Похований на цвинтарі УПА в Савт Бавндбрук, Нью Джерзей.

У роках 1944-1948 служив в УПА на Холмщині у відділах к-ра „Ягоди", „Дуди" та в почоті к-ра тактичного відтинка УПА „Данилів" к-ра „Беркута"–„Ворона". У 1948 р. перейшов рейдом до Західної Німеччини, а у 1950 р. переїхав до США. Був Головою Головної управи Організації Оборони Лемківщини, членом колегії лемківських видань, Українського Народного Союзу, Суспільної Служби Комбатантів, Української Централі, Українського Дому в Пасейк та інших громадських організацій. В останньому часі виконував функцію Голови видавництва „Літопис УПА"

Дітям, внукам, правнукам та всій Родині висловлюємо щирі співчуття.

Видавництво „Літопис УПА"
Складає Родині та Друзям по-зброї щирі співчуття із відходом у Вічність голови сл.п. Юліяна Котляра

Вічна Йому пам'ять

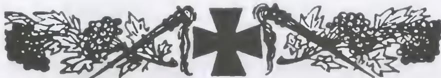

Відійшли у вічність...

ВОЛОДИМИР ДАНИЛІВ
20.VIII. 1920 – 23.VII. 2009

Підчас відвідин у своєї сестри, у Втерветіт Н. Й., на вилив крови у мозку, відійшов у вічність на 88-у році життя член нашої Станиці у Філядельфії, бл. п. Володимир Данилів.

Володимир народився 20 серпня 1920 року в священичій родині в селі Германовичі біля Перемишля. Здобув фах дантистичного техніка у Львові, працював до 1944 року, коли вступив у ряди Дивізії „Галичина". Був у Словаччині, а потім брав участь у боях проти червоних партизанів Тіта в Юґославії. Тяжко ранений в руку, стратив два пальці. По капітуляції Німеччини попадає в полон у Німеччині, по звільненні в 1951 році еміґрує і осідає у Філядельфії, де працює у своїм фаху до відходу на пенсію. Був одружений з Анною, котра відійшла у вічність в 2004 році.

В середу 3 серпня 2009 року парох катедри Непорочного Зачаття ПДМарії у Філядельфії, о. Іван Демків, відправив парастас в каплиці цвинтаря „Сансет Меморіял", з участю членів Станиці зі станичним прапором.

Покійний залишив у жалобі сестри Любу Макей і Богданну Бережанську, брата Мирона Даниліва, братанка Юрія Даниліва.

Управа і члени Станиці Братства 1-ої УД УНА у Філядельфії складають родині покійного вислови щиросердечного співчуття.

Вічна Йому пам'ять!

Зенон ЗАВАДОВИЧ

ТЕОДОР МЕЛЬНИК
7.IX. 1927 – 2.VII. 2009

Ділимося з побратимами й українською громадою сумною вісткою, що на 83 році трудолюбивого життя в Серакюзах, Н. Й., США, 2 липня відійшов у вічність Теодор Мельник.

Теодор народився в селі Вибудів, Козівського району, Україна. Після закінчення сільської школи, перейшов до Курипатник продовжувати дальшу освіту. Був членом ОУН. З бажання боротися за волю України вступив у ряди Дивізії „Галичина". Після закінчення війни й відбутого американського полону переїхав до Англії, відтак до Америки на постійне проживання в місті Сиракюзах, Н.Й.

Теодор брав активну участь у громадському і політичному житті української спільноти. Він був членом парафії церкви Св. Івана Хрестителя і співав у церковному хорі.

Теодор був лагідної вдачі, чесною, культурною і товариською людиною, українським патріотом.

Залишив у глибокому смутку дружину Оксану, дочку Віру з родиною та синів: Андрія, Евгена з родиною, Теодора з родиною.

Дорогий й ніколи незабутній мій Приятелю з дому і на поселенні, нехай земля прибраної батьківщини Америки буде Тобі легкою, а пам'ять про тебе залишиться назавжди між нами.

Вічна Йому пам'ять!

Василь Рекуляк
з родиною

ВОЛОДИМИР КУЛЬМАТИЦЬКИЙ

30.V. 1928 – 13.X. 2009

Ділимось сумною вісткою, що після довгої і важкої недуги відійшов у вічність колишній воїн Дивізії „Галичина" Володимир Кульматицький. Народився в селі Городище над Стрипою, Тернопільської обл. Батьки, Константин і Марта, заможні селяни, активні в громаді, виховували дітей–дочку Надію і сина Володимира–в християнсько-національному дусі. Були це важкі роки під польською окупацією з пацифікаціями й карними військовими експедиціями.

Закінчивши початкову школу, готується поступити на дальше навчання в Бережанах. Одначе Друга світова війна змінила його сподівання. 17 вересня 1939 року прийшов московсько-більшовицький окупант. Кількаразово наука пареривалась. 22 червня 1941 року прийшов брунатний окупант. Україна спливала кров'ю. Напочатку 1944 року Червона армія зайняла село Городище. Селяни не знали що робити. Одні втікали, інші, думаючи, що це тимчасово, зали-

шались. Володимир з батьком перейшли фронтову лінію і остались по німецькій стороні. От і родинна трагедія! Мати з дочкою Надією остались, не знаючи, що це розлука на довгі-довгі роки. Надію, члена ОУН, зв'язкову, схопили більшовики. Засуджена на 10 років разом з матір'ю була заслана в сибірський концлагер.

Володимир вибрав дивізійний шлях, виїхав на вишкіл до Нойгаммеру і був приділений до польового куреня. Наприкінці червня 1944 року Дивізія від'їжджає на східний фронт в околицю м. Броди, займає позиції в складі 13-го армійського Корпусу. Запасний курінь дістає своє місце позаду і продовжує вишкіл. Там несподівано з'явився батько Володимира. Стрінув сина і серце відчуло з однієї сторони радість, з другої–важко стало, бо це ж війна, хто знає?...

У важких боях під Бродами Дивізія разом з 13-им Корпусом опинилася в оточенні. Курінь Володимира не був оточений, бічними дорогами добився до Львова, а опісля поїздом до Самбора. І тут знову стрінув батька, односельчан... Коротка зустріч, прощання і курінь від'їхав до Нойгаммеру, де вже реорганізувалася Дивізія. Тут Володимир призначений до 6-ої батареї 2-го дивізіону 14-го полку артилерії. Дальший маршрут Дивізії відомий–бойові дії та полон в Італії. Його батько опинився в таборі біженців у Німеччині. Згодом батько віднайшов сина, і з цього часу зв'язок не переривався. По двох роках полонених перевезено до Англії, де офіційно звільнено з полону 1 січня 1949 року.

Тим часом його батько вже в Америці. За його старанням Володимир прибув до Америки 5 травня 1949 року. Осілись в Ньюарку, Ньюджерзі. Володимир бере активну участь у громадському житті як член-основник Осередку СУМА ім. полк. Евгена Коновальця, довголітній член управи, організовує і провадить танцювальний гурток, присвячує багато часу у вихованні юного СУМА, за що Головна Управа СУМА нагородила його грамотою. Він довголітній член управи Українського Народного Дому. Активний член станиці Братства кол. вояків 1-ої УД УНА, член управи. Головна Управа Братства нагородила Володимира Грамотою і Золотим Хрестом за особливі заслуги. Капітула відзначила його Грамотою і відзнакою учасника битви під Бродами.

По довгих роках розлуки приїхала мати і сестра Надія. Згодом приїхала сестрінка Люба, якою опікувався, посилав у школу, все оплачував. Коли Володимир захворів на невиліковну хворобу, Люба робила все, що могла, не забуваючи за його доброту.

Після розпаду СССР відвідав Україну, сестру Надію в Дрогобичі та племінників у Києві, рідне село Городище. Допоміг фінансово відбудувати церкву, яка була знищена підчас фронтових операцій.

Так і старість застукала, а невиліковна хвороба прикувала його до ліжка.

Похоронні молитви відслужено в закладі „Литвин-Литвин" в Юніон, Нью-Джерзі, при участі комбатантських організацій з прапорами і громади. Молитви провів о.

Тарас Свірчук, ЧНІ; закінчено тужливою–„Видиш, брате мій..." Похорон із української католицької церви св. Івана Хрестителя на кладовище „Еверґрін" в Елізабеті, Нью-Джерзі. Спочиває біля батька і матері.

Прощав Володимира довголітній приятель Андрій Роґальський–від сестри Надії, що живе в Дрогобичі, її сина Ярослава, що проживає з родиною в Києві, від сестрінки Люби, її мужа Джері та їхніх дітей Крістіни і Ніколаса; прощав від присутніх та української спільноти Ньюарку та околиці; дивізійної братії.

Нехай придбана американська земля пригорне Тебе і буде тобі легкою.

Вічна Йому пам'ять!

Андрій РОҐАЛЬСЬКИЙ

МАРТИН КРУШЕЛЬНИЦЬКИЙ

24.IV. 1923 – 4.X. 2009

В четвер, 4 жовтня 1923 р., в спокійному сні, відійшов у вічність побратим Мартин Крушельницький, член Станиці Братства кол. вояків 1-ої УД УНА в Монтреалі.

Народився Мартин в селі Швейків, Підгаєцького району, Тернопільської области в селянській родині. Народну школу закінчив у рідному селі.

До Дивізії зголосився 26-го червня 1944 р. Вишкіл відбував у Нойгаммері. Доля його була милосердна, бо по тяжких боях під Фельдбахом, в яких він брав участь, вийшов без поранень чи інших фізичних ушкоджень. По закінченні війни попав до полону в Італії–2-ий полк, 8-ма сотня. В 1947 році разом з Дивізією був перевезений до Великобританії, до міста Lockerbie, що в Шотляндії. Тут, як і всі інші дивізійники, працював на рільничих господарствах.

По звільненні переїхав на працю до м. Галіфакс, де познайомився з Нітою Фостер, майбутньою дружиною. В 1954 році вони приїхали до Монтреалю, де побрались в каплиці Сестер Служебниць. В Монтреалі працював кравцем.

В смутку залишив дружину Аніту, дочку Сузан з мужем Девідом Дюбос, сина Степана з дружиною Сандра Самсон і дочку Надю, внуків Христофора, Марка і Шона, внучок Христину і Вероніку, правнуків Дем'яна і Йордана. Також ближчу і дальшу родину в Україні. Панахиди і похоронні відправи відправив о. Ігор Корецький, парох парафії Успення Божої Матері на Розмонті. Похоронений на українській дільниці цвинтаря COTE DE NEIGE.

Вічна Йому пам'ять!

Степан ПАСТЕРНАК

ЗМІСТ ЖУРНАЛУ ЗА 2009 РІК

ст.

КОМЕНТАРІ

ЛЮДИ, ПОДІЇ, ОПІНІЇ

ГЕНОЦИД

ГАЗОВА ВІЙНА

УКРАЇНЦІ У „ХОЛОДНІЙ ВІЙНІ"

ІСТОРИЧНІ РОКОВИНИ

ІСТОРІЯ І СУЧАСНІСТЬ

ВІДЗНАЧЕННЯ РОКОВИН ТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДИВІЗІЇ

65-річчя БОЇВ ПІД БРОДАМИ

УКРАЇНА СЬОГОДНІ

МІЖНАРОДНИЙ КОНКУРС З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

УКРАЇНА у XX СТОЛІТТІ

РУСИНСТВО НА ЗАКАРПАТТІ

СПРАВИ ЦЕРКОВНІ

НА СЛУЖБІ ЦЕРКВІ ТА НАРОДУ

ВИЗНАЧНІ ПОСТАТІ

НА ВІЙСЬКОВІ ТЕМИ

ДО ІСТОРІЇ 2-ої СВІТОВОЇ ВІЙНИ

ДО ІСТОРІЇ 1-ої УД УНА

ДО ІСТОРІЇ УПА

НАШІ СУСІДИ

МОВО РІДНА, СЛОВО РІДНЕ...

НАШІ ПОБРАТИМИ

ПРЕСА В ПОЛОНІ–РІМІНІ, ІТАЛІЯ

ТВОРЧІСТЬ НАШИХ ПОБРАТИМІВ

СПОМИНИ

МИНУЛЕ

ЗІЛЛЯ ДЛЯ ПРОБУДИ

ГУМОР І САТИРА

МУЗЕЇ

ОГЛЯДИ, РЕЦЕНЗІЇ

УКРАЇНСЬКІ ВЕТЕРАНИ

НА СЛУЖБІ НАРОДУ

БРАТСТВО кол. ВОЯКІВ 1-ої УД УНА

ТІ, ЩО ВІДІЙШЛИ:

ЗМІСТ (*Закінчення*)

МОВО РІДНА, СЛОВО РІДНЕ...

ТВОРЧІСТЬ НАШИХ ПОБРАТИМІВ

УКРАЇНА у ХХ СТОЛІТТІ

НА ВІЙСЬКОВІ ТЕМИ

ДО ІСТОРІЇ 1-ої УД УНА

ДО ІСТОРІЇ 2-ої СВІТОВОЇ ВІЙНИ

СПОМИНИ

ГУМОР І САТИРА

ОГЛЯДИ, РЕЦЕНЗІЇ

З ВЕТЕРАНСЬКОГО ЖИТТЯ

БРАТСТВО КОЛ. ВОЯКІВ 1-ої УД УНА

НА СЛУЖБІ НАРОДУ